

การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

นางสาววิจิตรา ไสยะ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-xxx-xxx-xxx

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF LOCAL PERSONNEL PARTICIPATION IN THE LOCAL CURRICULUM
DEVELOPMENT IN THE ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION , EDUCATIONAL REGION EIGHT

MISS WIJITTRA SAIYA

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education

Department of Education

Faculty of education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-346-721-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

โดย

นางสาววิจิตรา ไสยะ

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา เขมมณี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุคนธมาน)

นางสาววิจิตรา ไสยะ :การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขต
การศึกษา 8. (A STUDY OF LOCAL PERSONNEL PARTICIPATION IN THE LOCAL
CURRICULUM DEVELOPMENT IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE
NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION , EDUCATIONAL REGION EIGHT)
อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สถาพร : 214 หน้า. ISBN 974-346-721-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา
8 ในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น
และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 41 คน
ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 78 คน ครู จำนวน 78 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 156 คน สมาชิกองค์การ-
บริหารส่วนตำบล จำนวน 18 คน และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบ
สอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูส่วนใหญ่
มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและ
ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย สำหรับผู้ปกครอง
นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่
มีส่วนร่วมโดยการเป็นผู้สนับสนุนครู ครูส่วนใหญ่เป็นผู้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บท ผู้ปกครองนักเรียน
และผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือด้านทุนทรัพย์ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ให้
การสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน

ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนใน
การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นและร่วมเป็นคณะทำงานในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียน
ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการ
สร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ภาควิชา	ประถมศึกษา	ลายมือชื่อนิติ.....
สาขาวิชา	ประถมศึกษา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2543	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4183781327 : MAJOR EDUCATION ELEMENTARY

KEY WORD : LOCAL / PARTICIPATION / LOCAL CURRICULUM/ DEVELOPMENT

WIJITTRA SAIYA : A STUDY OF LOCAL PERSONNEL

PARTICIPATION IN THE LOCAL CURRICULUM DEVELOPMENT IN
SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY
EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION EIGHT.

THESIS ADVISOR :ASSOC.PROF. RAMSAMORN YOOSATHAPORN,
Ph.D, 214 pp. ISBN 974-346-721-1

The purpose of this research was to study the local personnel participation in the local curriculum development in the elementary schools in the following aspects: the policy ; the adaptation of the central elementary school curriculum to local environments ; and the construction of the local curriculum. Samples were 41 supervisors, 78 administrators, 78 teachers, 156 parents, 18 Sub-District Administrative Organization committees and 18 local leaders. A questionnaire form and a semi-structured interview form were used in the study . The data were analyzed by using percentage.

The findings were as follow :

On the aspect of the policy, most of the supervisors, administrators and teachers participated in the policy setting. Most of Sub - District Administrative Organization committees and local leaders participated by giving opinions on the policy setting, but most of the parents did not have any participation. On the aspect of the adaptation of the central elementary school curriculum to local environments, most of the supervisors and administrators participated by supporting the teachers; most of the teachers conducted the central curriculum adaptation while most of the parents, Sub-District Administrative Organization committees and local leaders participated by budget supporting. On the aspect of the construction of the local curriculum, most of the supervisors participated by supporting the local curriculum construction and being one of the committees , but most of the administrators , teachers , parents , Sub-District Administrative Organization committees and local leaders had no participation in the aforementioned aspect.

Department.....Elementary.....	Student ' s signature.....
Field of study.....Elementary.....	Advisor ' s signature.....
Academic year.....2000.....	Co- advisor ' s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ดำเนินมาและสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ก็ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้กำลังใจและความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา เขมมณี ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุคนธมาน กรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบ ให้ข้อคิด แก้ไข และข้อเสนอแนะ ในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย รวมทั้งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียนประถมศึกษา ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณคาลินี ชัยกันทะ และคุณอดิสรินทร์ เจียมภิมมย์สุข ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำลังใจที่ดีตลอดมา

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ ที่ให้กำลังใจทั้งในการเรียนและการทำวิจัย ในเรื่องนี้เสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิจิตรา ไสยะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	9
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	10
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	10
จุดเน้นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	12
ข้อคำนึงในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	12
ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	13
เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	15
วิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	17
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย.....	19
สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน	
คณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 8.....	35
ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	37
บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	40

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	49
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	55
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	55
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	137
รายการอ้างอิง.....	162
ภาคผนวก.....	168
ภาคผนวก ก.....	169
ภาคผนวก ข.....	171
ภาคผนวก ค.....	180

ประวัติผู้วิจัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนอำเภอและโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8.....	56
ตารางที่ 2	จำนวนจังหวัด อำเภอ โรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม.....	58
ตารางที่ 3	จำนวนจังหวัด โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์.....	59
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน.....	64
ตารางที่ 5	จำนวนและร้อยละ จำแนกตามสถานภาพของศึกษานิเทศก์.....	69
ตารางที่ 6	จำนวนและร้อยละของศึกษานิเทศก์ จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	72
ตารางที่ 7	จำนวนและร้อยละของศึกษานิเทศก์ จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น.....	74
ตารางที่ 8	จำนวนและร้อยละของศึกษานิเทศก์ จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท.....	80
ตารางที่ 9	จำนวนและร้อยละ จำแนกตามสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน.....	83
ตารางที่ 10	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	86
ตารางที่ 11	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น.....	88
ตารางที่ 12	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท.....	94
ตารางที่ 13	จำนวนและร้อยละ จำแนกตามสถานภาพของครู.....	97
ตารางที่ 14	จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	100

ตารางที่ 15	จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น.....	102
ตารางที่ 16	จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท.....	116
ตารางที่ 17	จำนวนและร้อยละ จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน.....	121
ตารางที่ 18	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น....	124
ตารางที่ 19	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น.....	126
ตารางที่ 20	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท.....	129

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นสถานศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กทุกคนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์ การศึกษาภาคบังคับได้มีโอกาสเข้าเรียนจนจบหลักสูตรประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความรู้ ทักษะพื้นฐานทางวิชาการ และอาชีพที่เหมาะสม กับวัยรวมทั้งสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ , 2535) ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีความเกี่ยวข้องกับประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศเป็นอย่างมาก

ความเกี่ยวข้องระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชนมีมาเป็นเวลากว่าศตวรรษ ซึ่งชุมชนได้เคยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยจัดอยู่ในรูปของการศึกษาตามอัธยาศัย โดยชุมชนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกในชุมชน ทำให้การศึกษานั้น เป็นการศึกษาใน ชุมชนอย่างแท้จริง จนกระทั่งมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบโรงเรียน และมีหลักสูตรแม่บท เป็นตัวกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชน หรือท้องถิ่นใน การจัดการศึกษาถูกจำกัดจากรัฐ นำไปสู่ปัญหาการศึกษาในปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การศึกษาที่ไม่สามารถก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศได้

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 8 ที่กล่าวถึง การจัดการศึกษาโดยให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา ซึ่งการ จัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมได้ คือ การพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น ดังที่ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้ระบุในหลักการ ข้อที่ 3 ของหลักสูตรว่า ให้ท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้ เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้ (กรมวิชาการ , 2535) ซึ่งหลักการดังกล่าวมีความ สอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ได้มีการส่งเสริม การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยกำหนดเป้าหมายในแผนงานหลักที่ 2 ของแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ว่าให้มี การพัฒนาและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง รวมทั้งส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และให้ท้องถิ่นเข้ามา มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร ติดตามและประเมินผลหลักสูตร เพื่อให้การจัดการศึกษามีเนื้อหาสอดคล้องกับวิถีชีวิต และจากกระแสของความเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารงานที่มีการกระจายอำนาจทางการศึกษา เพื่อให้ท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น รวมไปถึงการที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้เน้น การมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาอบรมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาจัดการศึกษาในชุมชน ตลอดจนจนถึง การสร้างหลักสูตรเพื่อใช้ในชุมชนของตนเองได้ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจที่ได้กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศักราช พ้าขาว , 2543) อันจะทำให้ การจัดการศึกษานั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง

การที่มีนโยบายที่เน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้แก่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นก็เป็นแนวทางหนึ่ง ที่ได้ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยธำรง บัวศรี (2534) ได้เสนอรูปแบบในการกระจายอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ 2 ลักษณะ คือ การกระจายอำนาจถึงระดับโรงเรียน ซึ่งมี 3 รูปแบบ คือ โรงเรียนมีเสรีภาพเต็มที่ โรงเรียนมีเสรีภาพในกรอบที่ส่วนกลางกำหนด และโรงเรียนมีเสรีภาพในส่วนที่ส่วนกลางเหลือไว้ให้ ส่วนการกระจายอำนาจถึงระดับท้องถิ่นมี 3 รูปแบบ คือ ท้องถิ่นมีเสรีภาพในกรอบนโยบายของส่วนกลาง ท้องถิ่นมีเสรีภาพทั้งในขอบเขตจำกัดและในวงกว้าง และท้องถิ่นมีเสรีภาพในส่วนที่ส่วนกลางเหลือไว้ให้ ซึ่งสำหรับประเทศไทยนั้น ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้เสนอว่าได้ใช้รูปแบบการกระจายอำนาจในแบบที่โรงเรียนหรือท้องถิ่นมีเสรีภาพในส่วนที่ส่วนกลางเหลือไว้ให้

การที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปยังสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชน นับได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาและท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของท้องถิ่นในการจัดการการศึกษา ซึ่งการที่ส่วนกลางเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น นับว่าเป็นก้าวสำคัญในการกระจายอำนาจจากรัฐไปสู่ท้องถิ่น ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น บุคลากรในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญ

อย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร อันเป็นการกำหนด สนองต่อนโยบายของรัฐ ซึ่งกรมวิชาการ (2541) ได้กล่าวถึง ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่าประกอบด้วย ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนชุมชน และนักเรียน สำหรับอบอนสไตน์ (Qrstein , 1993) ได้เสนอว่า บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ดังนั้นบุคลากรท้องถิ่นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จึงประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนท้องถิ่น และในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัด อุทรานันท์ (2527) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่าสามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การปรับหลักสูตรกลางให้เข้ากับสภาพของท้องถิ่น
2. การสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลาง

ดังนั้น ในปัจจุบันจึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น จะต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสนองต่อนโยบายของรัฐธรรมนูญ และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ด้วยเหตุนี้ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งให้แก่โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามโครงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งในปีเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีคำสั่งให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในแต่ละจังหวัด ดำเนินการให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในแต่ละอำเภอ คัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อำเภอละ 2 โรงเรียน แต่จากผลการประเมินโครงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของกรมวิชาการ พบว่า ยังมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นน้อยมาก นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรท้องถิ่น ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉพาะบุคลากรท้องถิ่น ยังไม่มีความเข้าใจในบทบาทของตนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งการประเมินผลดังกล่าว มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพิศ ศิริสูตร (2537) ที่พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไม่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และเมื่อได้พิจารณาปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในปัจจุบันนี้แล้ว ก็พบว่า ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ บุคลากรท้องถิ่น ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทของตนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้ง ยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะเข้ามามีส่วนร่วมใน

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทำให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นน้อย ส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดำเนินการได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ และไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเท่าที่ควร

สำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยพื้นที่ทั้ง 8 จังหวัดนั้น ครอบคลุมเขตพื้นที่ในบริเวณภาคเหนือตอนบน แต่เดิมเรียกว่า ดินแดน ล้านนา อันได้ชื่อว่าเป็นดินแดนที่มีวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่มีภาษาล้านนา หรือคำเมืองใช้ทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน วัฒนธรรมการแต่งกายความเป็นอยู่ วิถีชีวิต อาชีพ รวมทั้งประเพณีอันดีงาม ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม สิ่งดีงามที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ถ่ายทอดสืบไปยังรุ่นลูกหลาน โดยสามารถส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นลูกหลานได้เรียนรู้ก่อนที่จะถูกลบเลือนไปด้วยกระแสความเจริญทางวัฒนธรรม ทั้งที่ได้รับจากส่วนกลาง และกระแสวัฒนธรรมโลก ซึ่งวิธีการที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าว ก็คือ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ภายในโรงเรียน เพื่อสืบสานสิ่งที่ดีงามในท้องถิ่น รวมไปถึงการส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ปัจจุบันในเขตการศึกษา 8 ได้มีโรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ภายในโรงเรียน ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าว ได้เน้นถึงสภาพและปัญหา รวมทั้งองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น อันจะเป็นการสืบต่อองค์ความรู้ท้องถิ่นนั้นต่อไป ซึ่งการที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียนนั้น บุคลากรท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้งโดยการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

จากความสำคัญของบุคลากรท้องถิ่น ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจาก การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้ได้ดีและมีคุณภาพนั้น บุคลากรท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ ด้วยเหตุที่ บุคลากรท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินงานนับตั้งแต่การเริ่มจัดทำหลักสูตร การใช้หลักสูตร จนกระทั่งถึงการวัดและประเมินผล

หลักสูตร อีกทั้ง บุคลากรในท้องถิ่นยังเป็นผู้ที่ทราบถึงความต้องการและสภาพความเป็นจริงในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อประโยชน์ ในการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อันเป็นการสนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งทำให้การศึกษาสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น เป็นการศึกษาที่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่น เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 โดยมุ่งศึกษาประชากร ซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 102 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 204 คน ครู จำนวน 204 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6,120 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 204 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 204 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 7,038 คน
2. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 โดยมุ่งศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - 1.) ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
  - 2.) ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ได้แก่ การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับและเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา การจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน และการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่

3.) ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหาสาระ การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ท้องถิ่น หมายถึง ตำบลแต่ละตำบลในเขตการศึกษา 8 ซึ่งมีโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง กระบวนการที่โรงเรียนได้จัดมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ประกอบด้วย นโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท

นโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง หรือส่วนท้องถิ่น เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน

การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา การจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่ การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน และการจัดทำสื่อการสอนขึ้นใหม่

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท หมายถึง การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหาสาระ การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

บุคลากรท้องถิ่น หมายถึงบุคคลในโรงเรียนและตำบลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อันได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และ ผู้นำท้องถิ่น

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ศึกษานิเทศก์ที่ได้เข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ครู หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตั้งอยู่

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ที่ปกครองในตำบลที่มีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตั้งอยู่

การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การที่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้การสนับสนุนส่งเสริมและเข้าร่วมในการดำเนินการของโรงเรียน ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

โรงเรียนในเขตการศึกษา 8 หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ แนวคิด และทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จากหน่วยงานทางการศึกษาและนักการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ และ ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่น ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sample) ที่ได้จากการใช้สูตรของยามานะ (Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มี 2 ชนิด คือ

1. แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด ได้แก่
  - ก) แบบสอบถามศึกษานิเทศก์
  - ข) แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน
  - ค) แบบสอบถามครู

ง) แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน

2. แบบสัมภาษณ์ ชนิดกึ่งมีโครงสร้างจำนวน 6 ชุด ได้แก่

ก) แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์

ข) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

ค) แบบสัมภาษณ์ครู

ง) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน

จ) แบบสัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ฉ) แบบสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น

4. นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 โรงเรียน โดยได้นำเครื่องมือไปใช้กับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น เพื่อนำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้เป็นฉบับสมบูรณ์

5. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งทางไปรษณีย์ ส่วนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยเดินทางไปดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

6. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนในการสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2. เพื่อเป็นแนวทางแก่บุคลากรท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการกำหนดกรอบแนวคิดขั้นต้นของการวิจัยและใช้เป็นความรู้พื้นฐานเพื่อทำความเข้าใจในการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จุดเน้นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ข้อคำนึงในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ด้านที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย

ด้านที่ 3 สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ด้านที่ 4 ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้ง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรประถมศึกษาเป็นหลักสูตรที่ใช้กันทั่วประเทศ เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นในลักษณะกว้าง เพื่อให้นักเรียนทั่วประเทศได้เรียนรู้ในสิ่งที่คล้ายคลึงกันเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ ของชาติ แต่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจของตนเองน้อย รวมทั้ง ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างเต็มที่ ในสภาพการณ์ที่กำลังเป็นอยู่ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมา ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านและหน่วยงานการศึกษา ที่ได้เห็นความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น แล้วได้ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น ไว้ดังนี้

สุมิตร คุณากร (2523) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การจัดทำ ประมวลการสอน โครงการสอน บันทึกการสอน ซึ่งเป็นเอกสารหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนี้ โรงเรียนสามารถขยายและปรับหลักสูตรแม่บท โดยการจัดทำโครงการสอนที่ขยาย และปรับให้ละเอียดยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการจัดทำบันทึกการสอน ที่มีรายละเอียดที่เน้นการตอบสนอง ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2525) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ การนำหลักสูตร แม่บท มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชน และสาระการเรียนรู้ต้อง สอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่น

รวีวรรณ ศรีคร้ามครัน (2525) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นการนำหลักสูตรมา พิจารณาเพื่อเลือกและปรับในส่วนที่เป็นสาระสำคัญให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น โดยจัดทำ เป็นโครงการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในท้องถิ่นนั้น ๆ

อรสา ปราชญ์นคร (2525) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นการนำหลักสูตรระดับชาติ มาใช้ โดยการพิจารณาถึงลักษณะของท้องถิ่นเพิ่มเติม ทั้งนี้ เพื่อเน้นให้เหมาะสมกับลักษณะ พิเศษของแต่ละท้องถิ่นและลักษณะของผู้เรียน รวมทั้งเป็นการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการ ของท้องถิ่นนั้น ๆ

กรมวิชาการ (2536) กล่าวว่า หลักสูตรแม่บทได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการ จัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองและของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ตลอดจนสามารถจะพัฒนาตนเอง อาชีพ เศรษฐกิจและสังคมของตนได้ รวมทั้งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรักและ ผูกพันกับท้องถิ่น

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2541) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่ท้องถิ่น เพิ่มขยาย หรือเพิ่มเติมรายละเอียด เนื้อหาสาระ แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรม ให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะท้องถิ่น โดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นแม่บท ซึ่งไม่ขัดต่อ

เจตนาารมณัและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของท้องถิ่น

จากแนวคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน โดยจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น

จุดเน้นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกต่อนักเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงจุดเน้นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้เสนอว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีจุดเน้นที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เนื้อหาสาระอันเป็นเรื่องราวของท้องถิ่นที่จะกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ ควรศึกษาในเชิงลึกและกว้าง เพื่อจะให้มีความรู้ความเข้าใจจนสามารถแก้ปัญหา และพัฒนาความเป็นอยู่ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมของตนและท้องถิ่นให้ดีขึ้นได้ ทั้งช่วยให้มีความรักถิ่นไม่คิดอพยพไปจากท้องถิ่นของตนเอง
2. กระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนออกไปเรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่น เพื่อให้มีประสบการณ์ตรงได้พบเห็น ได้สัมผัส ได้กระทำจริง และมีส่วนร่วมในแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
3. กระบวนการเรียนการสอน มุ่งใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเข้ามาช่วยอย่างใกล้ชิด เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และ ทรัพยากรมนุษย์

ข้อคำนึงในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหลายประการ ดังที่ ทศนี สุภเมธิ (2535) ได้กล่าวถึง ข้อควรคำนึงถึงในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ควรใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ โดยการสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ วิจัย
2. กระบวนการทำงานควรใช้แบบประชาธิปไตยและใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์
3. ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย
4. ต้องพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน
5. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ต้องวิเคราะห์และทดลองใช้เสียก่อนเพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง
6. ต้องมีการพัฒนาเอกสารหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาหลักสูตร
7. เน้นการใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
8. ครูและผู้บริหารเป็นผู้สร้างและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับท้องถิ่นด้วยตนเอง

ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ได้มีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3 ระดับ คือ ระดับเขตการศึกษา ระดับจังหวัด และระดับโรงเรียน ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในแต่ละระดับจะมีความแตกต่างกันออกไป ขณะเดียวกันการจัดการศึกษาในแต่ละระดับจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและความพร้อมของโรงเรียนในการที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้ สังกัด อุทรานันท์ (2527) ได้เสนอแนวทางโดยสรุปไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรระดับจังหวัด เหมาะสมกับหลักสูตรประถมศึกษา เนื่องจาก ในแต่ละจังหวัดมีโรงเรียนจำนวนมาก และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบมาก ดังนั้น การดำเนินงานภายในจังหวัด ย่อมมีความสะดวกกว่าการดำเนินงานระดับเขตการศึกษา ส่วนการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียนนั้น เป็นการนำหลักสูตรมาปรับขยายก่อนนำไปใช้สอนจริงในห้องเรียน เป็นการสนองสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ทำให้การพัฒนาหลักสูตรระดับดังกล่าวนี้ มีความคล่องตัวและประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ต่อมาหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่าเป็นลักษณะของการปรับและเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา การปรับและเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาวิธีการสอนให้หลากหลาย การจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม และการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นลักษณะดังกล่าวนี้สามารถดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องขออนุญาตจากกรม-วิชาการ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้เสนอแนวทางในการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ไว้ในคู่มืออบรมครู แนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ. ศ .2533) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 2 ไว้ดังนี้

การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สามารถแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

1.การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับและเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา การจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนี้สามารถทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาต

2. การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น คือ การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ใช้ภายในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งจะต้องขออนุญาตจากกรมวิชาการก่อนนำไปใช้

จากแนวคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สามารถสรุปได้ว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการนำหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ประกอบด้วย การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับและเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา การจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน และการจัดทำสื่อการเรียนการสอน

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านมา ได้ใช้หลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นเครื่องมือที่ใช้กำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวมีลักษณะกว้าง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการสร้างความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษา แต่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพสังคม เศรษฐกิจของท้องถิ่นตนเองน้อย ทำให้เกิดปัญหาการศึกษาประการหนึ่ง คือ การศึกษาที่ทำให้เกิดการละทิ้งถิ่นฐาน เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้กับท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ไว้ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2523) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นในการปรับหลักสูตรแม่บทว่า เนื่องจากหลักสูตรเป็นสิ่งที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ หลักสูตรที่ดีควรตอบสนองต่อสังคมและเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ระวีวรรณ ศรีครามครัน (2525) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นว่า มีความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรหลายประการ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
2. แนวคิดและผลงานวิจัยทางด้านจิตวิทยา
3. ความก้าวหน้าทางด้านวิชาการและบทบาทของสถาบันการศึกษา
4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน

สงัด อุทรานันท์ (2527) ได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ตามหลักการของหลักสูตร หลักสูตรที่สร้างขึ้นจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และสนองความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ หากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีจุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ ก็ย่อมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในชุมชนได้มากที่สุด
2. ในการพัฒนาหลักสูตรได้มีการยอมรับความสำคัญของผู้ใช้ และผู้ใช้หลักสูตรต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งในทางปฏิบัติหากหลักสูตรได้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในระดับชุมชนที่ไม่กว้างขวางมากนักก็ย่อมสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาได้

จันทิภา ลิมปิเจริญ (2523) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้ คือ

1. หลักสูตรจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของท้องถิ่นให้มากที่สุด
2. หลักสูตรที่ดีควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนนั้นมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข ได้แสดงความคิดเห็นด้วย

รัตน บัวสนธิ์ (2531) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา อันเป็นการศึกษาพื้นฐานในการสร้างคนให้มีคุณภาพและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นชุมชนนั้น ๆ ซึ่งผู้รู้ถึงสภาพท้องถิ่นได้ก็ตาม ก็คือ บุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ นั่นเอง ดังนั้นภาระหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรจึงควรเป็นของบุคคลดังกล่าว

สุมิตร คุณากร (2533) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นพอสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรแม่บทมีลักษณะกว้าง การกำหนดจุดมุ่งหมายออกมาเป็นค่านิยมทางการศึกษามากกว่าที่จะออกมาเป็นแนวปฏิบัติในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ส่วนเนื้อหาสาระจะกำหนดไว้เป็นประเด็นใหญ่ ๆ ดังนั้นหลักสูตรแม่บทจึงให้ผู้ใช้ในระดับต่าง ๆ นำไปขยายและปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โรงเรียนและชั้นเรียน

นอกจากนี้ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรมอย่างกว้าง ๆ ทำให้ทักษะการเรียนการสอนมุ่งเนื้อหา และประสบการณ์ที่เป็นหลักการทั่ว ๆ ไป ไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้ตามสภาพแวดล้อมสังคม เศรษฐกิจ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละแห่งได้ทั้งหมด จึงต้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้มากที่สุด

2. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีผลกระทบโดยตรงต่อทัศนคติและการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งในเมืองและชนบท จึงต้องมีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อปรับสภาพผู้เรียนให้สามารถรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับภูมิลำเนาท้องถิ่นของตน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้นำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคน ครอบครัวและท้องถิ่นของตน

3. การเรียนรู้ที่ดีควรเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดูดซับได้รวดเร็วกว่า ดังนั้น จึงควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นตน ซึ่งจะช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตน และสามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการประกอบอาชีพได้

4. หลักสูตรท้องถิ่นสามารถบูรณาการเอาทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้านทั้งหลายมาใช้ในการเรียนการสอน มีผลทำให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่นของตนเกิดความรักความผูกพันกับท้องถิ่นของตน และสามารถใช้ทรัพยากรในการประกอบอาชีพได้

จากความเห็นของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ภายในโรงเรียน เนื่องจากเหตุผลหลายประการดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ
2. การเรียนรู้ที่ดี คือ การเรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัว
3. การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ดีและมีคุณค่าควรสืบทอดต่อไป
4. คนในท้องถิ่น หรือชุมชนควรมีโอกาสได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

นอกจากนี้ เหตุผลดังกล่าวข้างต้น ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคนในชุมชน หรือท้องถิ่น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพราะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ และสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงนั้น ควรเปิดโอกาสให้ชุมชน หรือท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

วิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรนั้น สามารถเลือก หรือนำวิธีการมาใช้ให้เหมาะสม ซึ่งได้มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษาหลายท่าน ได้เสนอแนะวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2527) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า สามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การปรับหลักสูตรกลางให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ในการปรับหลักสูตรในบางส่วนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ในสภาพการณ์นี้ครูจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นโดยตรง

2. การสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลาง ซึ่งครูอาจดำเนินการสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลางได้ด้วย

จันทิภา ลิ้มปิเจริญ (2523) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้คือ

1. ปรับหลักสูตรกลางให้เข้ากับท้องถิ่น โดยการปรับ ขยายทั้งจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น
2. สร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่น เพื่อเสริมหลักสูตรกลาง
3. ร่วมพิจารณาหลักสูตรกลางเมื่อใช้ไประยะหนึ่ง แล้วปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมให้มากที่สุด

ส่วนวิชัย ราษฎร์ศิริ (2524) และทัศนีย์ ศุภเมธี (2532) ได้กล่าวว่า วิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสามารถทำได้ ดังนี้

1. **ปรับ** เนื้อหาสาระหรือมวลประสบการณ์ในหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น
2. **ขยาย** เนื้อหาเรื่องราวในท้องถิ่นที่รู้จักดี จึงควรให้เด็กได้เรียนลึกลงไปอีก
3. **เพิ่ม** เนื้อหาบางเรื่องที่เป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นและเด็กควรจะต้องเรียนรู้

ทางด้าน กรมวิชาการ (2536) ได้เสนอวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้คือ

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ซึ่งสามารถทำได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา และคาบเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท
2. ปรับรายละเอียดของเนื้อหา โดยการลดหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหามาจากหัวข้อหรือขอบข่ายที่ระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชา และต้องไม่ทำให้จุดประสงค์ หัวข้อหรือขอบข่ายเนื้อหา และคาบเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนแปลงไป
3. จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม เป็นการพัฒนาหลักสูตรด้วยการจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมจากที่มีปรากฏในหลักสูตร
4. ปรับปรุง และ / หรือ เลือกลงใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม
5. จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่

จากแนวคิดของหน่วยงานทางการศึกษาและนักการศึกษา เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สามารถแบ่งวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 5 ลักษณะดังนี้
  - 1.1 การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม
  - 1.2 การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา
  - 1.3 การจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่
  - 1.4 การปรับปรุงและ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
  - 1.5 การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่
2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียนทั้งในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น
2. การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ทั้งนี้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้ง 2 ลักษณะ สามารถดำเนินการทั้งในระดับเขตการศึกษา ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ หรือระดับโรงเรียน โดยกระบวนการในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น จะเป็นดำเนินการอย่างเป็นระดับและเป็นขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นหลักสูตรที่ท้องถิ่นสามารถเพิ่มขยาย หรือเพิ่มเติมรายละเอียด เนื้อหาสาระ แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะท้องถิ่น โดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นแม่บท โดยไม่ขัดต่อเจตนารมณ์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแม่บท เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้เสนอลักษณะการดำเนินงานในการปรับหลักสูตรแม่บท ไว้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา คาบเวลาเรียนเปลี่ยนไป
2. ปรับเนื้อหา ด้วยการเพิ่ม ลดหรือปรับรายละเอียดของเนื้อหา โดยไม่ทำให้จุดประสงค์ และคาบเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากหลักสูตรแม่บท
3. จัดทำ คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมใหม่ เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยการจัดทำคำอธิบาย หรือรายวิชาเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในหลักสูตร
4. การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน โดยการเพิ่มเติม ตัดทอนสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด
5. การจัดทำสื่อการเรียนขึ้นใหม่ โดยการจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัดและเอกสารประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพของท้องถิ่น

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2541) ได้เสนอขั้นตอนการทำงานทั้ง 5 ลักษณะไว้ดังนี้ คือ

1. การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมเสริม การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะนี้ ผู้สอนสามารถดำเนินการได้กับทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยวิเคราะห์จากจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ และคาบเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท และจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีกเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจท้องถิ่นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ โดยการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติหรือสัมผัสกับของจริงที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาจใช้วิธีพาผู้เรียนออกไปสัมผัสท้องถิ่น หรืออาจเชิญคนในท้องถิ่นมาให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เรียนภายในโรงเรียนก็ได้ โดยการปรับกิจกรรมหรือจัดกิจกรรมเสริม มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ศึกษาผลที่ได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

1.2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาจากหลักสูตร

1.3 จัดทำแผนการสอน โดยให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

2. การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้เป็นการพิจารณาปรับรายละเอียดของเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น โดยการนำเอาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตนมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาหรือฝึกทักษะ ตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในคำอธิบายที่อยู่ในหลักสูตร ซึ่งผู้สอนสามารถปรับรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น จากข้อบ่งชี้ที่ระบุไว้ในกลุ่มประสบการณ์ ทั้งนี้ ด้วยการใช้วิเคราะห์จากจุดประสงค์ ข้อบ่งชี้เนื้อหา

และคาบเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรกลาง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตนยิ่งขึ้น ซึ่งการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาที่มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

- 2.1 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตร
- 2.2 กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาที่จะเพิ่มหรือปรับสำหรับนำมาเรียนรู้อีกหรือฝึกทักษะที่เหมาะสมกับท้องถิ่น
- 2.3 นำรายละเอียด ตามข้อ 2.2 มาปรับเข้ากับโครงสร้างของขอบข่ายเนื้อหาของของกลุ่มประสบการณ์ หรือรายวิชาที่จะสอน
- 2.4 จัดทำแผนการสอน โดยปรับแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับรายละเอียดของเนื้อหาที่ปรับหรือเพิ่มเติม

3. การจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมขั้นใหม่ จะทำขึ้นหลังจากที่ท้องถิ่นศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของท้องถิ่นแล้วพบว่า สิ่งสมควรมีการพัฒนานั้นไม่มีปรากฏอยู่ในหลักสูตรของกลุ่มประสบการณ์ ในหลักสูตรกลาง และท้องถิ่นควรดำเนินการในรูปแบบของคณะทำงาน การจัดทำลักษณะนี้ในระดับประถมศึกษา สามารถดำเนินการได้ในกลุ่มทำงานพื้นฐานอาชีพ (งานเลือก) และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ โดยคณะผู้จัดทำควรศึกษา วิเคราะห์ จุดประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับเนื้อหาที่มีอยู่แล้วในหลักสูตร ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

- 3.1 ศึกษาหลักสูตร
- 3.2 นำผลการศึกษามาวิเคราะห์สภาพที่ควรจะเป็นของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหา
- 3.3 กำหนดจุดประสงค์ของรายวิชา ที่จะดำเนินการจัดทำขั้นใหม่ ดังนี้
  - 3.3.1 วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น สำหรับกำหนดสภาพของผู้เรียน
  - 3.3.2 เขียนจุดประสงค์ที่ครอบคลุมทักษะทั้ง 4 ด้าน (ความรู้ เจตคติ ทักษะ และ กระบวนการ)
- 3.4 กำหนดเนื้อหาโดยการวิเคราะห์จากจุดประสงค์ เนื้อหาที่กำหนดจะต้องมีลักษณะดังนี้
  - 3.4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์
  - 3.4.2 ประกอบด้วยส่วนที่เป็นความรู้และทักษะ
  - 3.4.3 เหมาะสมกับวัยและพื้นความรู้ของผู้เรียน

- 3.4.4 เหมาะสมกับคาบเวลา
- 3.4.5 ไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติ ศีลธรรม และระบบการปกครอง
- 3.5 กำหนดคาบเวลาเรียน
- 3.6 เขียนคำอธิบายรายวิชา ให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดในหลักสูตรแม่บท
- 3.7 จัดทำเอกสารประกอบการจัดทำรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย
  - 3.7.1 เหตุผลและความจำเป็น
  - 3.7.2 จุดประสงค์
  - 3.7.3 ขอบข่ายเนื้อหา
  - 3.7.4 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 3.7.5 สื่อการเรียนการสอน
  - 3.7.6 แนวการวัดประเมินผล
- 3.8 เสนอขออนุมัติต่อกระทรวงศึกษาธิการ

4. การปรับปรุงและ / หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม และการปรับรายละเอียดเนื้อหา ซึ่งสื่อการเรียนการสอนที่อยู่ไม่น่าสอดคล้องกับกิจกรรม / เนื้อหาที่พัฒนา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุง และเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกัน เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท และแต่ละประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น จะต้องมีการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม ซึ่งสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอน มีดังนี้คือ

1. หนังสือเรียน หมายถึง หนังสือที่กำหนดให้ใช้สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ และมีเนื้อหาตรงตามที่ระบุไว้ในรายวิชานั้น ๆ
2. แบบฝึกหัด หมายถึง สื่อที่จะใช้สำหรับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยเสริมให้เกิดทักษะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
3. หนังสือเสริมประสบการณ์ หมายถึง หนังสือเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสือเสริมประสบการณ์แยกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1 หนังสืออ่านนอกเวลา เป็นหนังสือที่กำหนดให้ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรนอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับนักเรียนอ่านนอกเวลา

3.2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาอ้างอิงหลักสูตร ซึ่งมีความเหมาะสม

กับวัย และเพิ่มสามารถในการอ่านของนักเรียน สำหรับศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

3.3 หนังสืออุเทศ เป็นหนังสือสำหรับค้นคว้า อ้างอิง เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยการเรียบเรียงเป็นเชิงวิชาการ

3.4 หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป ให้ความรู้ มีคติและสาระประโยชน์ มุ่งส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านมีนิสัยรักการอ่าน

4. คู่มือครู หมายถึง เอกสารแนะนำครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

5. คู่มือการเรียนการสอน หมายถึง เอกสารหรือหนังสือสำหรับครูและนักเรียนใช้ประกอบการเรียนการสอน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

นอกจากนี้ ยังมีสื่ออื่น ๆ ที่ท้องถิ่นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อีก เช่น สื่อที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ส่วนวิธีการปรับปรุงและ/ เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน มีขั้นตอนในการปรับปรุงและ /เลือกใช้สื่อต่อไปนี้

1. สำรวจและบันทึกสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องการจะปรับปรุงสื่อในโรงเรียน
2. สำรวจและบันทึกสื่อที่มีอยู่ว่าสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในเรื่องใด
3. สำรวจแหล่งสื่อการเรียนการสอน
4. วิเคราะห์สื่อที่อยู่ในโรงเรียนและแหล่งสื่อต่าง ๆ ที่สามารถนำมาพัฒนาในหลักสูตรท้องถิ่นได้

5. **การจัดทำสื่อการเรียนการสอน** ในกรณีผลกาวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนของท้องถิ่น พบว่า ในแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนา นั้น มีความจำเป็นต้องพัฒนาสื่อการเรียนขึ้นใหม่ ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ และเพื่อคุณภาพของสื่อ ควรดำเนินงานในรูปแบบของคณะทำงาน ซึ่งผู้จัดทำควรศึกษา วิเคราะห์ หลักสูตรเกี่ยวกับจุดประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา คาบเวลา และสภาพของท้องถิ่นด้วย โดยมีขั้นตอนในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ดังนี้

5.1 ขั้นตอนเตรียมการ ได้แก่

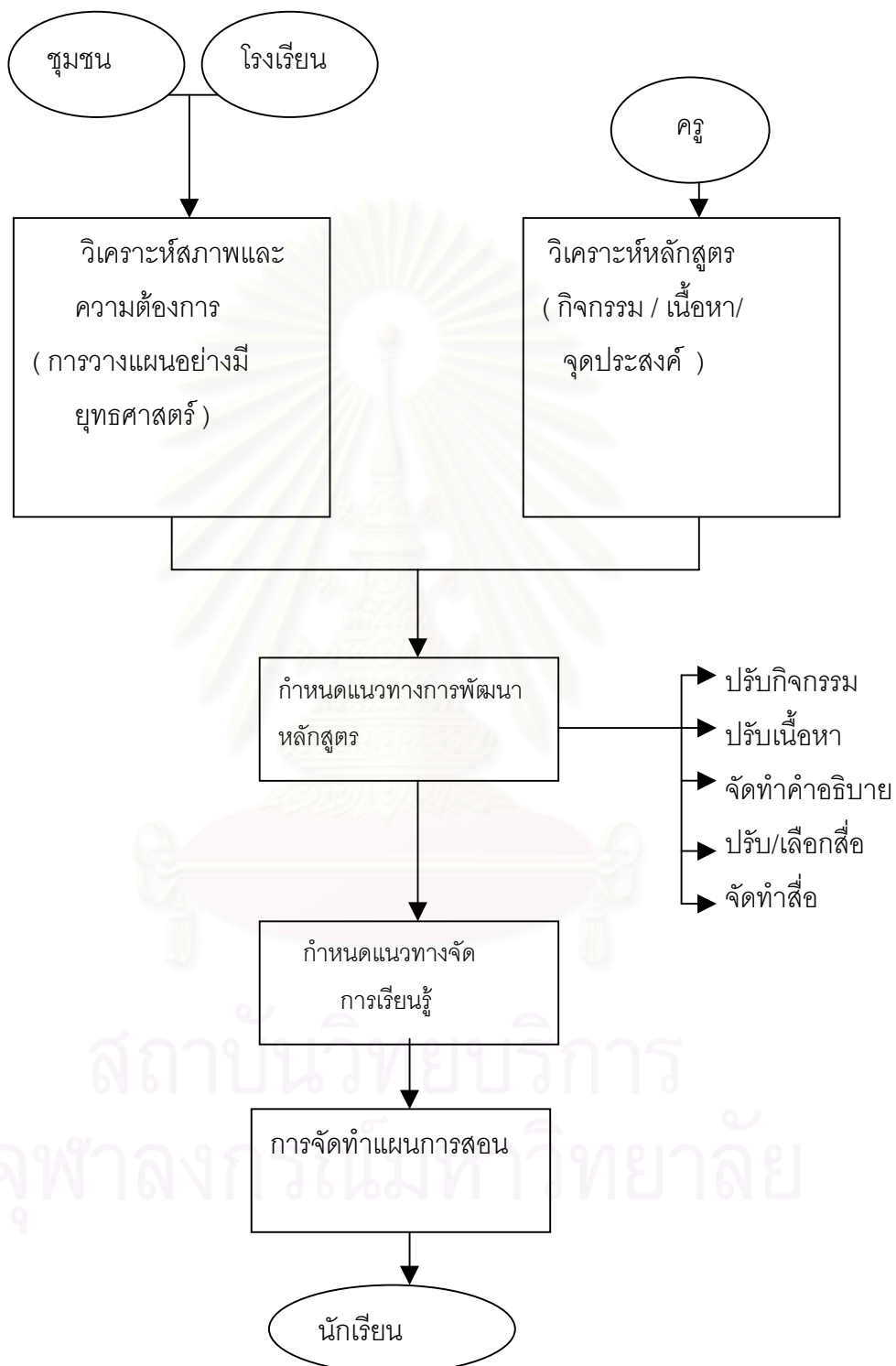
- 5.1.1 วิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตร
- 5.1.2 วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาสาระ
- 5.1.3 พิจารณาคาบเวลาเรียน

- 5.1.4 วิเคราะห์ความรู้ความสามารถของผู้เรียน
- 5.2 ^{ขั้น}วางแผน ได้แก่
  - 5.2.1 กำหนดจุดประสงค์ของสื่อการเรียน
  - 5.2.2 กำหนดขอบเขต/ หัวข้อเนื้อหาสาระของสื่อการเรียน
  - 5.2.3 จัดเตรียมโครงร่างของสื่อการเรียน
  - 5.2.4 เตรียมการเกี่ยวกับข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ต้องใช้ในการยกร่างต้นแบบสื่อการเรียน
- 5.3 ^{ขั้น}ยกร่างต้นแบบสื่อ ได้แก่
  - 5.3.1 ลงมือเขียนต้นแบบ ครั้งที่ 1
  - 5.3.2 ตรวจสอบต้นแบบ ครั้งที่ 1 และปรับปรุง
  - 5.3.3 ตรวจสอบต้นแบบ ครั้งที่ 2 และปรับปรุง
- 5.4 จัดทำต้นแบบสื่อการเรียนให้สมบูรณ์

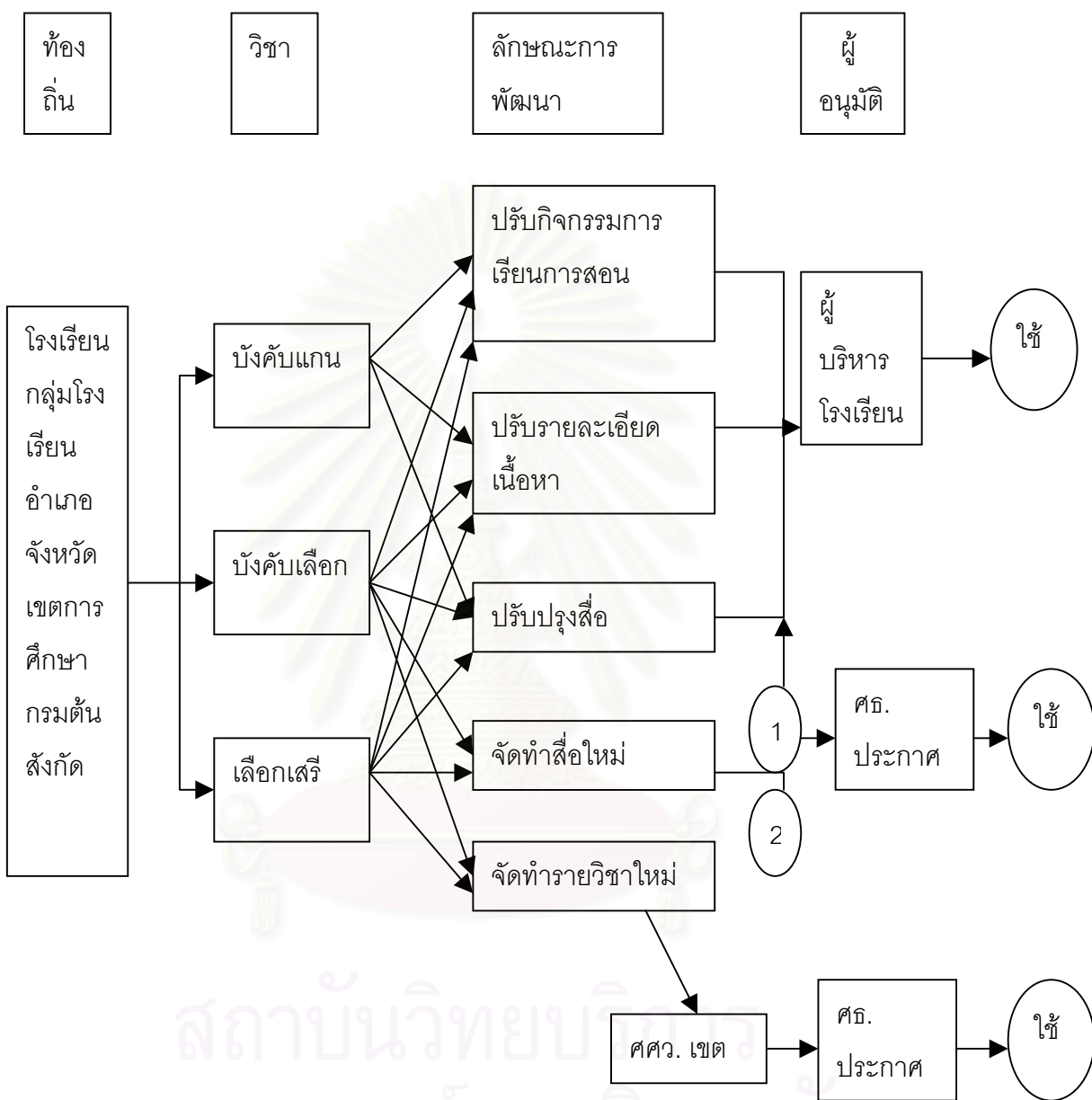

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยกรมวิชาการ (2539)

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยกรมวิชาการ (2540)

1

ใช้ภายในสถานศึกษา

2

ให้ ศธ. กำหนดเป็นสื่อการเรียนสำหรับวิชา / กลุ่มวิชาตามหลักสูตร

2. **การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท** เป็นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อให้หลักสูตรดังกล่าวสามารถสนองต่อความต้องการและสภาพของท้องถิ่นได้ จึงมีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้เสนอขั้นตอนในการจัดทำไว้ ดังเช่น สงัด อุทรานันท์ (2527) ได้เสนอขั้นตอนในการดำเนินการไว้ดังนี้ คือ

1. จัดตั้งคณะทำงาน ควรมีจำนวนระหว่าง 5–8 คน และควรมีผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอย่างน้อย 1 คน
2. ศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
3. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายว่าจะทำการพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับหลักสูตรแม่บท หรือการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเสริม และควรจะให้บรรลุเป้าหมายอะไร
4. พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรแม่บทกับสภาพท้องถิ่น
5. ดำเนินการคัดเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรแม่บท และ / หรือจัดสร้างกระบวนวิชาขึ้นใหม่
6. ดำเนินการใช้หลักสูตร
7. ประเมินผลการใช้หลักสูตร
8. ทำการปรับปรุงแก้ไข

สุมิตร คุณากร (2523) ได้เสนอกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ไว้ดังนี้ คือ

1. จัดตั้งคณะกรรมการ
2. จัดตั้งคณะอนุกรรมการ
3. การศึกษาและวิจัย เนื้อหาข้อมูล
  - 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรแม่บท
  - 3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของชุมชนในแต่ละเขตการศึกษา
  - 3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อบกพร่องต่าง ๆ ของประมวลการสอนที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต
  - 3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการเรียนการสอนแต่ละเขตการศึกษา
4. การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้น
5. การประชุมเพื่อดำเนินการ

บุญมี เณรยอด (2531) ได้เสนอกระบวนการและวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน
2. การจัดตั้งคณะอนุกรรมการในแต่ละกลุ่มวิชา
3. ศึกษาและวิจัยข้อมูล ได้แก่
  - 3.1 ลักษณะหลักสูตรระดับชาติ
  - 3.2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของชุมชนในเขต
  - 3.3 ข้อบกพร่องของแผนการสอนที่ผ่านมา
  - 3.4 ปัญหาและข้อจำกัดในการเรียนการสอนแต่ละเขตการศึกษา
4. การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการปฏิบัติงานร่วมกัน
5. การดำเนินขบวนการกลุ่ม โดยมีวิธีดังนี้
  - 5.1 การสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มก่อนลงมือปฏิบัติงาน
  - 5.2 การเตรียมวาระการประชุม
  - 5.3 การส่งเสริมความคิดและการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน
  - 5.4 การจัดหาอุปกรณ์

พะยอม แก้วกำเนิด (2533) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ไว้ 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น อันได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สภาพความต้องการของท้องถิ่น แผนพัฒนาท้องถิ่น สภาพการจัดการศึกษา และสภาพความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
2. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการสร้างหลักสูตรในเรื่องความสำคัญของรายวิชาหรือเนื้อหาสาระนั้นและปัจจัยต่าง ๆ
3. การกำหนดความเหมาะสมกับนักเรียนในเรื่องวัตถุประสงค์ วิทยของนักเรียน ความยากง่าย ความมากน้อยของเนื้อหาสาระ ความจำเป็น ความต้องการ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน
4. การกำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียนในเรื่องความต่อเนื่อง ความสอดคล้องกับน้ำหนัก ความสำคัญ คุณค่า ความยากง่าย และปริมาณ
5. การกำหนดความคิดรวบยอด หรือความคิดหลัก
6. การร่าง “ รายวิชา .. ” หรือ “ เรื่องและเนื้อหาสาระ ” ในเรื่องวัตถุประสงค์รายวิชา เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน
7. การวิเคราะห์ทบทวนร่าง “ รายวิชา .. ” หรือ “ เรื่องและเนื้อหาสาระ ”

8. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในกระบวนการเรียนการสอนวิชานั้น
9. การคำนึงถึงและการจัดสรรปัจจัยองค์ประกอบเกื้อหนุนกระบวนการสอนรายวิชานั้น

สำหรับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาวิชา ด้านการสอน ด้านสภาพท้องถิ่น และด้านการพัฒนาหลักสูตร
2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยดำเนินการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ สสำรวจสภาพและความต้องการของผู้เรียนเมื่อได้ข้อมูลแล้วต้องนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ จากนั้นจึงศึกษาหลักสูตรแม่บทและวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนเพื่อสรุปความเป็นไปได้และความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตร
3. การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา / กลุ่มประสบการณ์
4. การกำหนดเนื้อหา ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และครอบคลุมส่วนที่เป็นทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ
5. การกำหนดกิจกรรม ควรเน้นทักษะกระบวนการ
6. การกำหนดคาบเวลาเรียน ควรยึดโครงสร้างของหลักสูตรแม่บทและปริมาณเนื้อหาเป็นหลัก
7. การกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย ประเภท วิธีการ เครื่องมือที่ใช้วัดผล และเกณฑ์ในการประเมิน
8. การจัดทำเอกสารหลักสูตร เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร เพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง และก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการเตรียมครูและบุคลากรภายในโรงเรียนให้เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ควรมีการนิเทศและติดตามผล
10. การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร ให้เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับเพื่อขออนุมัติการใช้หลักสูตร
11. การนำหลักสูตรไปใช้ เมื่อหลักสูตรได้รับอนุมัติแล้ว ควรเตรียมอบรมครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง

12. การประเมินผลหลักสูตร เพื่อเป็นการตัดสินใจว่าคุณค่า ว่าควรใช้ต่อไปหรือไม่ ต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนตัวเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนนั้นเกิดผลสัมฤทธิ์

ทางด้านของกรมวิชาการ (2533) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้คือ

1. การศึกษา สำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อพื้นฐานของท้องถิ่นเพื่อการศึกษา
  - 1.1 ทรัพยากรธรรมชาติ
  - 1.2 ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น
  - 1.3 ทรัพยากรมนุษย์
  - 1.4 สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
  - 1.5 แผนพัฒนาท้องถิ่น
  - 1.6 สภาพการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
  - 1.7 สภาพปัญหาและความต้องการ และสภาพทั่วไปของนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน ฯลฯ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษา สำหรับนำผลมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น
  - 2.1 ความสำคัญของรายวิชาหรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ
    - 2.1.1 ปัญหา ความต้องการ
    - 2.1.2 แผนพัฒนาท้องถิ่น
    - 2.1.3 แนวโน้มความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ และสังคม
  - 2.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุน
    - 2.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ
    - 2.2.2 ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น
    - 2.2.3 ทรัพยากรมนุษย์
    - 2.2.4 สภาพการจัดการศึกษา ด้านบุคลากรทางการศึกษา
3. การกำหนดความเหมาะสมกับนักเรียน
  - 3.1 วัตถุประสงค์
  - 3.2 วัยของนักเรียน
  - 3.3 ความยากง่าย
  - 3.4 ความมากน้อยของเนื้อหา
  - 3.5 ความจำเป็น ความต้องการ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน

- 3.6 ความต้องการของผู้ปกครอง ท้องถิ่น ชาติ และบ้านเมือง
4. การกำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน
  - 4.1 ลำดับความต่อเนื่องกับรายวิชาต่าง ๆ หรือเนื้อหาสาระในกลุ่มวิชาเดียวกัน
  - 4.2 ความสอดคล้อง ความสัมพันธ์กับรายวิชาต่าง ๆ หรือเนื้อหาสาระในกลุ่มวิชาที่พ
  - 4.3 ลำดับความต่อเนื่องกับรายวิชา หรือเนื้อหาสาระในชั้นต้น
  - 4.4 ลำดับความต่อเนื่องและความเป็นพื้นฐานสำหรับรายวิชา หรือเนื้อหาสาระในชั้นที่สูงขึ้นไป
  - 4.5 น้ำหนัก ความสำคัญ คุณค่า ความยากง่าย และปริมาณ
5. การกำหนดความคิดรวบยอด
6. การร่างรายวิชา “ รายวิชา “ หรือ “ เรื่องและเนื้อหาสาระ “
  - 6.1 แนวทางกระบวนการเรียนการสอน
  - 6.2 เนื้อหาสาระ
  - 6.3 วัตถุประสงค์เฉพาะของรายวิชา
  - 6.4 รหัสประจำรายวิชา ในกลุ่มวิชา
7. การวิเคราะห์ ทบทวน ร่าง “ รายวิชา...” หรือ “ เรื่องและเนื้อหาสาระ “
8. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ
  - 8.1 ครู อาจารย์ ผู้สอน
  - 8.2 วิทยาการภายนอก
  - 8.3 สถานที่ประกอบการ
  - 8.4 อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
  - 8.5 เวลา
  - 8.6 สภาพแวดล้อม ข้ออุปสรรค ข้อจำกัด ปัจจัยสนับสนุนส่งเสริม
9. การคำนึงถึงและการจัดสร้างปัจจัย องค์ประกอบเกื้อหนุนกระบวนการสอนรายวิชา
  - 9.1 หนังสือเรียน สื่อ แนวการสอน
  - 9.2 เทคนิคการสอน กระบวนการเรียนการสอน
  - 9.3 การแนะแนว
  - 9.4 การวิจัย
  - 9.5 การวัดผล
  - 9.6 ข้อมูลเสริม
  - 9.7 การนิเทศ

10. การนำ “ร่างรายวิชา...” หรือ “ เรื่องและเนื้อหาสาระ” ไปทดลองหรือนำร่างเพื่อปรับปรุง พัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์เหมาะสม

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้เสนอขั้นตอนหรือกระบวนการในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้ คือ

1. การจัดระบบข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดความต้องการ ความจำเป็นของท้องถิ่น
3. การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์การเรียนการสอน
4. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา หรือเนื้อหากิจกรรม
5. การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู และสื่อการเรียนการสอน
6. การปรับปรุงและพัฒนา

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มเติม ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
2. ศึกษาหลักสูตรแม่บท
3. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของท้องถิ่น
4. พัฒนาความเหมาะสมของหลักสูตรแม่บทกับสภาพท้องถิ่น
5. กำหนดรายละเอียดในโครงสร้างของหลักสูตรแม่บทที่สอดคล้องกับท้องถิ่น
6. กำหนดวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
  - 6.1 การปรับหลักสูตรแม่บท
  - 6.2 การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
7. จัดทำแผนการสอนและคู่มือครู
8. ดำเนินการใช้หลักสูตรท้องถิ่น
9. ประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นและปรับปรุงแก้ไข

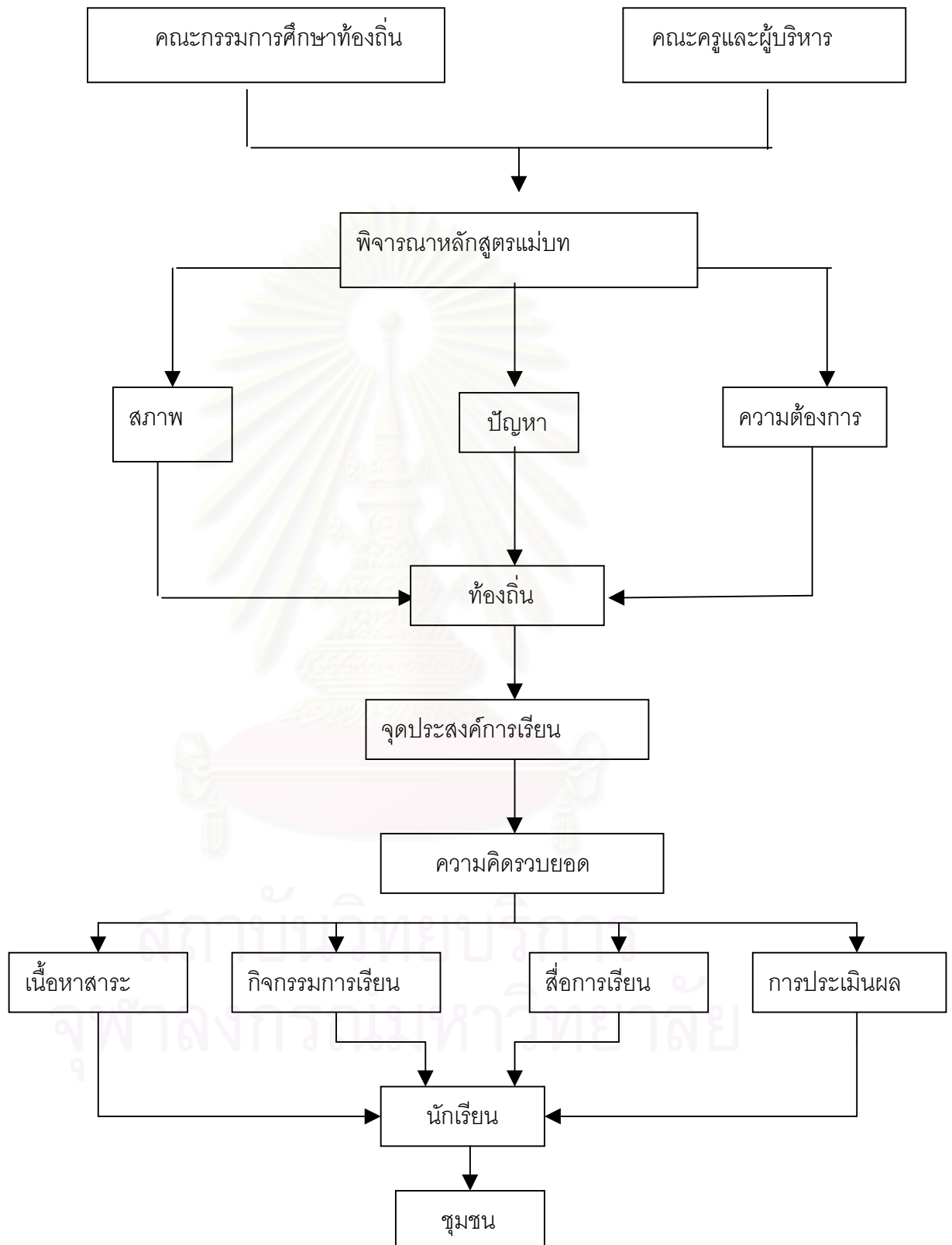
จากแนวคิดทั้งของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา สามารถสรุปกระบวนการหรือขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บทได้ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่น
3. การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินหลักสูตร
5. การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้
6. การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยวิชัย วงษ์ใหญ่ (2525)

สภาพการพัฒนาลักษณะท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาลักษณะท้องถิ่นขึ้นมาใช้ภายในโรงเรียนด้วยเหตุที่ ในเขตการศึกษา 8 ประกอบไปด้วยลักษณะต่างๆ ที่สำคัญดังต่อไปนี้

สภาพทางภูมิประเทศ

เขตการศึกษา 8 เป็นเขตการศึกษาที่ครอบคลุมพื้นที่จังหวัด ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบด้วยพื้นที่ 8 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย แพร่ น่าน พะเยา และแม่ฮ่องสอน โดยมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาและเทือกเขาสูง แต่อยู่นอกแนวเขตภูเขาไฟ แนวเทือกเขาสูงนี้แทรกสลับด้วยที่ราบแคบ ๆ ระหว่างภูเขา รวมทั้ง พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นแอ่ง เช่น ที่ราบแอ่งเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ เชียงราย และพะเยา ซึ่งที่ราบดังกล่าว เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของประชากรและแหล่งเกษตรกรรมโดยมีเทือกเขาทอดตัวเรียงกันในแนวตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่งเทือกเขาดังกล่าวนี้ เป็นแหล่งต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำกก แม่น้ำอิง แม่น้ำฝาง แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน และในทางภูมิศาสตร์ได้มีการแบ่งพื้นที่ตามความสูง ได้แก่ ที่ราบลุ่ม ที่สูงๆ ต่ำๆ พื้นที่สูง พื้นที่สูงและภูเขา นอกจากนี้พื้นที่ภาคเหนือมีพื้นที่ป่าไม้ถึงร้อยละ 42 ของพื้นที่ทั้งหมด อันเป็นพื้นที่ที่สามารถใช้ในการปลูกพืชไร่หรือพืชผักผลไม้เมืองหนาวได้

จากลักษณะภูมิประเทศและธรณีวิทยาของภาคเหนือที่มีชั้นหินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหินอัคนี หินชั้น และหินแกรนิต ทำให้ภาคเหนือมีพื้นที่ที่มีแร่ธาตุหลายชนิด รวมทั้งยังมีแร่เชื้อเพลิงที่สำคัญ เช่น น้ำมันปิโตรเลียม และถ่านหินลิกไนท์ ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า และแหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพจากน้ำพุร้อนในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย นอกจากนี้ภาคเหนือยังมีที่ราบที่มีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รวมทั้ง เกษตรกรยังสามารถเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมได้อีกด้วย

สภาพเศรษฐกิจ

พื้นที่ในเขตภาคเหนือนี้จะมีพื้นที่ราบบางส่วนที่มีความเหมาะสม ในการเพาะปลูกและ เลี้ยงสัตว์ การที่มีแม่น้ำลำธารมากมาย จึงเป็นแหล่งสัตว์น้ำจืดธรรมชาติ ต่อมาได้มีการส่งเสริม การเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง โดยการขุดบ่อเลี้ยงในบริเวณบ้าน รวมทั้งมีมีสถานีประมงอยู่ตามจังหวัด ต่าง ๆ ดังเช่นแหล่งประมงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดคือ บริเวณกว๊านพะเยา จังหวัดพะเยา โดยจะมี สถานีประมงน้ำจืดเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด เพื่อให้ชาวบ้านนำไปเลี้ยงต่อไป นอกจากนี้ ประชาชน ในพื้นที่ภาคเหนือยังมีอาชีพอื่นอีก อันได้แก่ การทำป่าไม้ ซึ่งมีไม้ที่มีค่าขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ มากมาย เช่น ไม้สัก แต่ปัจจุบันมีการทำลายป่าไม้เพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจึงต้องมีมาตรการในการ ป้องกันป่าไม้ และมีการปลูกป่าทดแทน และการทำเหมืองแร่ก็เป็นอาชีพหนึ่งที่มีมากในเขต ภาคเหนือ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศมีชั้นหินต่างๆมากมาย ทำให้เป็นแหล่งกำเนิดแร่ธาตุที่ สำคัญต่างๆ เช่น ดีบุก วุลแฟลมลิกไนต์ ซึ่งแร่ธาตุเหล่านี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใน อุตสาหกรรมต่างๆ รวมทั้ง สามารถนำไปใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า

สภาพสังคมและวัฒนธรรม

สังคมในเขตภาคเหนือจะมีลักษณะของสังคมเกษตรกรรม มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นคนพื้นเมือง มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน เช่น การใช้ภาษา พูต หรือภาษาคำเมือง ซึ่งเป็นภาษาที่ชาวพื้นเมืองใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน โดยภาษาคำเมือง นี้มีใช้ทั้งในภาษาพูตและภาษาเขียน แต่ในปัจจุบันพบว่า เยาวชนรุ่นหลังแทบจะไม่สามารถที่จะ เขียน และ อ่านภาษาคำเมืองได้ อีกทั้งจะใช้ภาษาคำเมืองก็เพียงแค่ภาษาพูตเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มที่เด็กรุ่นหลังจะเลิกใช้ภาษาคำเมือง เนื่องจากการได้รับการศึกษาที่ มุ่งให้ใช้ภาษาไทยภาคกลางในการติดต่อสื่อสาร ส่งผลให้เกิดการละทิ้งการใช้ภาษาของตนเอง ทางด้านวัฒนธรรมการแต่งกาย และประเพณีดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นงานบุญ งานสลากภัตตร งานสงกรานต์ ในปัจจุบันนี้ก็มีความเป็นวัฒนธรรมเดิมลดน้อยลงไปมาก รวมไปถึง อาชีพที่มีความ สำคัญ และอาชีพที่ต้องอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพ ก็มีความจำเป็นที่จะ ต้องอนุรักษ์ และสืบสานนี้ให้คงอยู่สืบไป โดยการส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นมีความรู้ เกี่ยวกับ วัฒนธรรมประเพณี และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนให้มากขึ้น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

จากการศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 พบว่า ในปี พ.ศ. 2539 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยกรมวิชาการได้ดำเนินงานใน 2 ลักษณะ คือ การจัดพิมพ์เอกสารแจกจ่าย จำนวน 70,000 ฉบับ และ การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจัดสรรให้ทั้ง 12 เขตการศึกษา เขตละ 50,000 บาท จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2540 ได้มีการประเมินผลโครงการพบว่า ได้มีการดำเนินงานตามโครงการ จำนวน 36 จังหวัด 36 สำนักงานการศึกษาอำเภอ ซึ่งในเขตการศึกษา 8 มีเพียงจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้นที่ได้ดำเนินงานตามโครงการของกรมวิชาการ และเมื่อได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนเพิ่มเติม พบว่า นอกเหนือจากโครงการของกรมวิชาการที่ได้ดำเนินการประเมินผลโครงการไปแล้วนั้น สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ ได้มีคำสั่งให้สำนักงานการศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ให้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอ อำเภอละ 2 โรงเรียนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนั้นปัจจุบันจึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา ทุกสำนักงานการศึกษาอำเภอ และเป็นจำนวน อำเภอละ 2 โรงเรียน

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรทั้งการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นและการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท จะต้องมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ทั้งที่อยู่ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อส่งเสริมให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้ง 2 ลักษณะ สามารถดำเนินการได้ตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งสังกัด อุทรานันท์ (2527) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

คูปแมน (G. Robert Koopman) ได้เสนอแนะว่าบุคคลที่ควรเชิญมาร่วมในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ได้แก่

1. นักเรียน
2. ผู้ปกครอง
3. ผู้พิมพ์หนังสือ

4. บุคคลในหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม
5. บุคลากรในโรงเรียน
6. คณะกรรมการประจำโรงเรียน
7. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
8. ประชาชน

นอกจากนี้ ออนสไตน์ (Ornstein , 1993) ได้เสนอว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจะต้องอาศัยบุคลากรจาก 2 ฝ่าย คือ

1. บุคลากรจากโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา
2. บุคลากรจากชุมชน ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน

สำหรับนักการศึกษาของไทย เช่น สัจด์ อุทรานันท์ (2527) ได้กล่าวถึงผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มของคณะพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา ครู นักพัฒนาหลักสูตร และนักวัดผลการศึกษา
2. กลุ่มของผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ได้แก่ ผู้เขียนหนังสือ บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้แทนราษฎร ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครองนักเรียน
4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียน และนักแนะแนวการศึกษา

รัตนะ บัวสนธ์ (2531) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในขณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อันประกอบด้วย

1. ครูผู้เชี่ยวชาญการสอน หรือ ผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทเป็นอย่างดี เช่น ครูวิชาการของโรงเรียน หรือครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
2. ศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หรือจังหวัด
3. วิทยากรท้องถิ่น หรือประชาชนผู้ที่มีความรู้ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ผู้บริหารในโรงเรียน

ส่วน กิตติพิศ ศิริสูตร (2537) ได้กล่าวถึงผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า ควรจะประกอบด้วยบุคลากร 2 ฝ่าย คือ

1. บุคลากรภายในโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน
2. บุคลากรภายนอกโรงเรียน ได้แก่
  - 2.1 นักวิชาการ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
  - 2.2 ตัวแทนประชากรในสังคม ได้แก่ ผู้ประสบความสำเร็จในแต่ละสาขาอาชีพ รวมทั้งผู้ที่สนใจ
  - 2.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บุญมี เณรยอด (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นสามารถจำแนกออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. นักวิชาการ หมายถึง ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และบุคคลที่มีความรู้อันจะอำนวยความสะดวกในการพัฒนาหลักสูตร เช่น นักจิตวิทยา นักวิทยาศาสตร์
2. นักการศึกษา หมายถึง ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตรและมีหน้าที่บริหารทางด้านการศึกษา เช่น ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์มหาวิทยาลัย
3. บุคคลที่ดำเนินการสอนในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู
4. นักเรียน
5. ประชาชน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำ และให้ความรู้ด้านหลักสูตรและการสอน
2. ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน และมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร แม้มบทเป็นอย่างดี อันได้แก่ ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอน
3. ศึกษานิเทศก์ เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
4. ผู้ปกครอง
5. ชุมชน หรือวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หรือสภาพท้องถิ่น

นอกจากนี้ กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ (2541) ยังได้กล่าวถึงบุคคลท้องถิ่นที่มีความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้คือ

1. ประชาชนชาวบ้าน
2. ผู้นำชาวบ้าน
3. ผู้รู้
4. ครู

ดังนั้นจากแนวคิดของนักการศึกษาทั้งนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาไทยสามารถสรุปได้ว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สำคัญ จะประกอบไปด้วย

1. ศึกษาพิเศษ
2. ผู้บริหารโรงเรียน
3. ครูผู้สอน
4. ผู้ปกครองนักเรียน
5. ผู้แทนท้องถิ่น

บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ในการพัฒนาหลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อที่จะส่งเสริมให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นมีคุณภาพ และสามารถสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ดังนั้น สจัด อุทรานันท์ (2527) จึงได้กล่าวถึง บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของคณะพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอน นักวัดผลการศึกษา และนักพัฒนาหลักสูตร โดยจะมีบทบาทในลักษณะต่อไปนี้
  - 1.1 เป็นผู้พิจารณาเสนอแนะการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
  - 1.2 ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย
  - 1.3 ทำหน้าที่เขียนเอกสารหลักสูตร
2. บทบาทของผู้สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษาพิเศษ โดยจะมีบทบาทในลักษณะต่อไปนี้ คือ

- 2.1 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในด้านสถานที่ การเงิน และวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ
- 2.2 ประสานงานให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมาย ให้กำลังใจในการทำงาน และดำเนินการขออนุมัติในการใช้หลักสูตร
3. บทบาทของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนทั่วไป และผู้ปกครองนักเรียน โดยจะมีบทบาทดังนี้
  - 3.1 เสนอแนะข้อคิดเห็น / แนวทางเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม / ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร
  - 3.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการของสังคม
4. บทบาทของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งได้แก่ นักเรียน เยาวชน และ นักแนะแนวการศึกษา โดยจะมีบทบาทดังต่อไปนี้
  - 4.1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน
  - 4.2 แสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร

กรมวิชาการ (2541) ได้เสนอแนะ บทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1. บทบาทของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร มีหน้าที่คือ
  - 1.1 กำหนดรูปแบบและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร
  - 1.2 อธิบายจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร
  - 1.3 วางโครงสร้างของการพัฒนาหลักสูตร
  - 1.4 ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน
  - 1.5 ดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานให้สำเร็จ
  - 1.6 ศึกษาวิเคราะห์ติดตามประเมินผลการทำงานหลักสูตรไปใช้
  - 1.7 เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรได้
2. บทบาทของครูและศึกษานิเทศก์ จะมีบทบาทในฐานะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่
  - 2.1 บทบาทของครู คือ
    - 2.1.1 ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร
    - 2.1.2 เป็นตัวแทนในคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร
    - 2.2.3 นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
    - 2.2.4 ชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้
    - 2.2.5 ประเมินผลการเรียนของนักเรียน

- 2.2 บทบาทของศึกษานิเทศก์ คือ
  - 2.2.1 ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการปฏิบัติงานด้าน วิชาการ การบริหาร ธุรการ การปกครอง และอาคารสถานที่
  - 2.2.2 ส่งเสริมการนิเทศภายใน
  - 2.2.3 ให้การนิเทศและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตร
3. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่
  - 3.1 จัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
  - 3.2 เป็นผู้นำทางวิชาการในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานพัฒนาหลักสูตร
  - 3.3 จัดทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ
4. บทบาทของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่
  - 4.1 ให้คำแนะนำในการเลือกเนื้อหาสาระ และกำหนดขอบเขตของเนื้อหา แนวคิด สำคัญต่างๆ
  - 4.2 เสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการศึกษาตามศาสตร์ของวิชานั้นๆ
5. บทบาทของผู้แทนชุมชน / ท้องถิ่น ได้แก่
  - 5.1 มีส่วนร่วมอยู่ในคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตร
  - 5.2 ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระ

นอกจากนี้ในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้มีนักการศึกษาไทยได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ไว้ดังต่อไปนี้

สงัด อุทรานันท์ (2527) ได้พิจารณาถึงบทบาทของบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ว่าบุคคลในตำแหน่งหน้าที่นั้น ๆ ควรจะมีบทบาทในการใช้หลักสูตร ในลักษณะ ดังนี้

1. นักวิชาการ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร มีบทบาทในการส่งเสริมการใช้หลักสูตร ได้แก่
  - 1.1 ช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและดำเนินการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร
  - 1.2 ทำการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในหน่วยงานที่ใช้หลักสูตร
  - 1.3 ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการใช้หลักสูตร โดยการให้บริการวัสดุหลักสูตรและให้กำลังใจแก่ผู้นำหลักสูตรไปใช้

2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ดังนี้
  - 2.1 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่โรงเรียนใช้อยู่อย่างชัดเจน
  - 2.2 ให้บริการวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ แก่ครู
  - 2.3 ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
  - 2.4 กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น จัดการอบรมหรือจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น
  - 2.5 ให้กำลังใจ และบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ
3. หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพได้ ดังนี้
  - 3.1 ศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบอย่างชัดเจน
  - 3.2 ช่วยวางแผนและจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบ
  - 3.3 จัดหาวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนและให้บริการแก่ครูคนอื่นที่อยู่ในสายเดียวกัน
  - 3.4 ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในควมรับผิดชอบของตนเองอย่างสม่ำเสมอ
  - 3.5 ทำการประสานงานการใช้หลักสูตรกับหมวดวิชาอื่นเพื่อให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ครูผู้สอน ในฐานะที่เป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ได้ดังนี้
  - 4.1 ทำการศึกษาหลักสูตรเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อยู่อย่างชัดเจน
  - 4.2 ทำการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
  - 4.3 ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร
  - 4.4 พยายามค้นหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการใช้หลักสูตร

5. บุคลากรอื่น ๆ ได้แก่ บรรณารักษ์ นักเทคโนโลยีการศึกษา นักวัดผล นักแนะแนว ฯลฯ ต่างมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยกระทำในสิ่งต่อไปนี้

5.1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มที่

5.2 ให้ความช่วยเหลือหรือให้บริการแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่

ส่วน เกสร สิงห์ธนะ (2536) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนว่าเป็นบุคคลสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีบทบาทดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน โดยจะต้องเตรียมการวางแผนด้านต่าง ๆ สืบหาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน นอกจากนี้ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรเป็นอย่างดี และเป็นผู้ให้คำแนะนำ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือครูในโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

2. ครูผู้สอน

ครูผู้สอนจะต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรให้เข้าใจถ่องแท้ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำหลักสูตรไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ที่หลากหลายและกว้างขวางขึ้นไปอีก กล่าวคือ การนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน รวมทั้งอาศัยการสนับสนุนจากบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องกระตุ้นให้การสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจแก่โรงเรียนและครู โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียนและเป็นตัวจักรสำคัญในการกระตุ้นชักนำให้บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ ผู้บริหารที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างชัดเจน และให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้ง สามารถทำงานร่วมกับคณะครูในโรงเรียนได้จะสามารถทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายได้

ผู้บริหารมีบทบาทในด้านการบริหารหลักสูตร การบริการหลักสูตร การนิเทศและติดตามผล การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีแนวปฏิบัติดังนี้

1.1 ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อจะได้ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนและวางแผนในการเตรียมการและดำเนินการใช้หลักสูตร

1.2 จัดเตรียมบุคลากรโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุมชี้แจง การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา เป็นต้น เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสไปฝึกอบรมดูงานที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ

1.3 จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ เพื่อจะได้จัดมวลงประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ให้บริการและสนับสนุนการสอนของครู โดยการจัดทำ จัดหาเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน เช่น การจัดห้องสมุดให้อยู่ในสภาพที่ครูและนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ โดยเน้นคุณประโยชน์และความสะดวกสบายในการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นหลัก

1.5 ดำเนินการนิเทศและติดตามผลและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เทคนิควิธีและเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.6 ให้ขวัญและกำลังใจ ตลอดจนส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอย่างเหมาะสมและยุติธรรม โดยยึดระบบคุณธรรมเป็นสำคัญ

1.7 ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อหลักสูตร และรับความร่วมมือที่ดีจากบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย

1.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม

2. ครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่หลักคือ การสอน ซึ่งจะต้องใช้หลักสูตรประกอบการเตรียมการสอน การทำแผนการสอน หรือกำหนดการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง และมีความสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

2.1 ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้กระจ่าง และประชุมวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อพิจารณาจุดประสงค์ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในแต่ละวิชา ตลอดจนเพื่อพิจารณาแผนการใช้แผนการสอนให้เหมาะสม

2.2 ทำความรู้จักผู้เรียน และวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น ความรู้ ความสามารถ และปัญหาของผู้เรียน เพื่อหาทางพัฒนาผู้เรียนทั้งชั้นและรายบุคคล

2.3 ศึกษาแผนการสอน คู่มือครูให้เข้าใจอย่างแจ่มชัดก่อนทำการสอน

2.4 จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและเตรียมสื่อการสอนที่จะใช้ในการสอนแต่ละครั้งก่อนสอน

2.5 ศึกษาและลงมือปฏิบัติการสอนด้วยกลวิธีที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากกว่าการฟังและการอ่านเพียงอย่างเดียว

2.6 พัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

2.7 จัดสอนซ่อมเสริมแก่ผู้เรียนที่มีความจำเป็นต้องเรียน

2.8 ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ โดยใช้เทคนิควิธีและเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อหาทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2.9 ปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โรงเรียน และผู้เรียน

3. ศึกษานิเทศก์

ศึกษานิเทศก์เป็นผู้หนึ่งที่สามารถทำให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลตามที่ต้องการได้ โดยมีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังนี้

3.1 จัดอบรมหรือแนะนำครูเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการดำเนินการเรียนการสอน

3.2 เป็นที่ปรึกษาของครูในกรณีที่มีปัญหาทางด้านวิชาการ และจัดให้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหา ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสวงหาวิธีการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเป็นครั้งคราวในระดับต่าง ๆ

3.3 เป็นผู้ประสานงานทางวิชาการระหว่างโรงเรียนกับกรมกอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3.4 เสริมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ครูมีกำลังใจในการทำงานและพัฒนาวิชาชีพของตน

3.5 นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงคุณภาพการสอนของครู

3.6 ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้สนใจได้เข้าใจและมีการขยายผลไปยังโรงเรียนอื่น ๆ

3.7 จัดให้บริการต่าง ๆ เช่นวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น ติดต่อวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอน หรือศึกษานิเทศก์เป็นวิทยากรเอง

4. ผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังนี้

4.1 ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดหา จัดทำวัสดุอุปกรณ์ และสื่อประกอบการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนของครูและผู้เรียน

4.2 ช่วยประชาสัมพันธ์สนับสนุนและเผยแพร่ความรู้เรื่องหลักสูตรแก่บุคคลที่ยังไม่เข้าใจในหลักสูตรท้องถิ่น

4.3 แสดงความสนใจในการเรียนของผู้เรียนด้วยการซักถามผลการเรียน และเสนอแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม

4.4 ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือมา เช่น เป็นวิทยากรพิเศษให้กับโรงเรียน หรือให้การสนับสนุนด้านสถานประกอบการ เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยให้การสนับสนุนส่งเสริมแก่โรงเรียน ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียน การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น

2. ผู้บริหารโรงเรียน สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยให้การสนับสนุนส่งเสริมครูที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยการเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จัดอบรมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ และจัดสรรทรัพยากรที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้

3. ครูผู้สอน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการเสนอแนะข้อคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และเป็นผู้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4. ผู้ปกครองนักเรียนและผู้แทนท้องถิ่น สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการในท้องถิ่น การให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

นอกจากนี้ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังในมาตรา 41 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กล่าวถึงนั้น หมายรวมถึง องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น องค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่หน่วยงาน การปกครองขั้นพื้นฐาน ที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบล ครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 (สนุน วัชระเกษมสินธ์ , 2540) และเมื่อได้พิจารณา อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 67 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน และ ทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน จนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะหน่วยงานการศึกษา สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน (ก.ศ.น.) อัญชลี ธรรมวิสิฎฐ์ (2540) ได้ กล่าวถึงความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนใน เขตพื้นที่ ดังต่อไปนี้

1. การให้คำแนะนำแก่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน เช่น การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น อันได้แก่ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์ต่อ การศึกษา
2. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การประชุมผู้นำท้องถิ่น และการประชุมองค์กรที่มีอยู่ในท้องถิ่น
3. การประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษากับกลุ่มเป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดหาสถานที่ต่าง ๆ การหาทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ การหาแหล่งงบประมาณและการประสานกับผู้รู้ในท้องถิ่น
4. การให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้จัดกิจกรรมการศึกษา เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรในท้องถิ่นที่เข้าใจถึงสภาพปัญหาการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น
5. การรวบรวมสภาพปัญหา อุปสรรค การจัดกิจกรรมการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะ ให้แก่ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน

สำหรับความเกี่ยวข้องระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยัง องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ เพื่อขอให้จัดสรรงบประมาณจากเงินโครงการมิยาซาวาเพื่อนำมาเป็นค่าอาหารกลางวัน และอาหารเสริมให้แก่โรงเรียนในพื้นที่ อย่างน้อยตำบลละ 30,000 - 40,000 บาท (ไทยโพสต์ , 20 เมษายน 2542)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่โดยตรงในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นก็ถือได้ว่าเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่องค์การบริหารส่วนตำบลควรจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เนื่องจากภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การท้องถิ่นที่มีความเข้าใจถึงสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งการที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้แทนของท้องถิ่น จึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ในฐานะของผู้แทนท้องถิ่น

จากทัศนะของนักการศึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ และบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า บุคลากรท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญที่ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลและประสบความสำเร็จได้ ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้นั้นจึงมีความจำเป็น ที่จะต้องคำนึงถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง เพราะหากบุคลากรต่าง ๆ ได้ทำหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ก็จะส่งเสริมให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นไปได้อย่างดี

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยภายในประเทศไทยและงานวิจัยในต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสาระสำคัญโดยสรุปของงานวิจัยดังกล่าวมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การปฏิบัติงานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์ และการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

อุตสาหกรรม พาสกุล (2531) ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผู้ให้ข้อมูลคือศึกษานิเทศก์ในจังหวัดขอนแก่น ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอนในการปรับหลักสูตรประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น คือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรที่ดีพอ เอกสารประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของครู และขาดแหล่งบริการทางวิชาการที่รวบรวมเอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งการขาดแคลนงบประมาณ นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น แต่มีบทบาทเพียงเป็นผู้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรเท่านั้น

ปราณี เปี่ยมคล้าย (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของครูประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เขตการศึกษา 1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้น ป. 1-2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการและเป็นผู้ดำเนินงาน และครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 5 ด้าน คือ ความรู้ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเก็บข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ครูใช้วิธีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูใช้กิจกรรมการสอนแบบบรรยายและอภิปราย รวมทั้งมีการนำวัสดุที่อยู่ในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการสอน และครูใช้วิธีการประเมินผลในรูปแบบความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของสแต็ค

ซาบาน อาห์เมท (Saban , Ahmet) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน พบว่า ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยครูจะต้องเข้าร่วมในการเป็นคณะทำงาน เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ

การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อที่จะได้ให้การส่งเสริมแก่ครูในโรงเรียนให้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใช้

จินตนา สุขสมแดน (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร โดยผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์ไม่ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ แต่ศึกษานิเทศก์ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนโดยการให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องการจัดทำเอกสารหลักสูตร และเรื่องวิธีดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อีกทั้งยังให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดำเนินการนิเทศการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน รวมทั้งมีการสรุปรายงานผลและเผยแพร่ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับปัญหาของศึกษานิเทศก์นั้น ได้แก่ ศึกษานิเทศก์มีงานโครงการต่าง ๆ ทำให้มีภาระงานมากทำให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนส่งเสริมได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งการขาดงบประมาณในการนิเทศการสอน ซึ่งทำให้ศึกษานิเทศก์ไม่ได้ติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

นอร์ตัน เกรย์ (Norton , Gray) ได้ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับผู้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรว่า ในโรงเรียน Lutheran ทั้งหมด ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรว่า จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายในการตัดสินใจ เช่น ครอบครัวจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาและรับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรด้วย โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดว่าใครจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจพัฒนาหลักสูตร ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวจะต้องอาศัยการตัดสินใจในด้านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร วัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตร และอื่น ๆ อันจะเป็นการนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ครูส่วนใหญ่จะเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้ยังพบว่าปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู คือการที่ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับศึกษานิเทศก์ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการให้คำแนะนำ ปรึกษา และดำเนินการนิเทศและติดตามผล

2. สภาพและปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย สภาพและปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ศิริชัย อนันต์ผล (2534) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ฝ่ายนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูได้รับคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ และโรงเรียนให้ศึกษาเอกสารหลักสูตร ตรวจสอบสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น แล้วให้จัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ดังนั้นครูจึงมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ส่วนในการพิจารณาหลักสูตรรายวิชาตามลักษณะต่าง ๆ มีการดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดเนื้อหาจากคำอธิบายรายวิชา การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ส่วนในด้านการจัดทำรายวิชาขึ้นมาใหม่นั้นยังไม่ได้มีการดำเนินการ ส่วนปัญหาพบว่า เอกสารที่ใช้ในการศึกษามีไม่เพียงพอ และขาดแหล่งวิชาการประกอบการค้นคว้า

วราภรณ์ บางเลี้ยง (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีการดำเนินการในลักษณะของการถ่ายทอดความรู้จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ลงไปตามลำดับจนถึงโรงเรียน ส่วนปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นพบว่า ทักษะในการพัฒนาหลักสูตรของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้ใช้หลักสูตรยังไม่มีความพร้อมต่อการปรับหลักสูตรเพื่อนำไปใช้และปัญหาขาดแหล่งความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร

มณฑิชา ชนะสิทธิ์ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยครูผู้สอนในกลุ่มภารกิจงานพื้นฐานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โดยวิธีการสอนนั้นจะมีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้มาเป็นวิทยากร ส่วนปัญหาที่พบส่วนใหญ่

คือ การขาดแคลนงบประมาณ ประชาชนชาวบ้านไม่มีเวลา กิจกรรมการสอนใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้

วิจิตร ไชยศิลป์ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นส่วนใหญ่ ได้แก่ การขาดเอกสารและแหล่งความรู้สำหรับให้ครูศึกษาและค้นคว้า การขาดวัสดุและงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาของครูส่วนใหญ่ก็คือการร่วมกันจัดทำในระดับกลุ่มโรงเรียน และครูเหล่านั้นได้เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดหาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่ครูและจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อช่วยเหลือครูและโรงเรียนต่อไป

พัชนี บุระพันธ์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 โดยพบว่า ในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน จึงดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรแม่บทได้กำหนดไว้ และไม่มีมีการปรับรายละเอียดเนื้อหาที่มีเพียงการยืดเนื้อหาของหลักสูตรแม่บทเป็นหลักในการเรียน รวมทั้งไม่มีการปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนหรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ ยังคงใช้สื่อการเรียนที่มีอยู่เดิม สำหรับปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ขาดแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ เอกสารเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรไม่เพียงพอ และครูไม่มีความรู้ รวมทั้งขาดทักษะในการดำเนินการ

กนกวรรณ รุกขชาติ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21 โดยดำเนินการวิจัยอนาคตและใช้เทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการต่อชีวิตและทรัพยากรในธรรมชาติ เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่มีความสัมพันธ์ต่อชีวิตสังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งจะเป็นหลักสูตรที่ให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้นตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ไปจนถึงการประเมินผล ส่วนด้านเนื้อหาจะเป็นเนื้อหาที่มีการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้เรียนให้สอดคล้องกับชุมชนอย่างแท้จริง ลักษณะการสอนจะเป็นการสอนเพื่อให้ได้

ปฏิบัติจริง ได้รับประสบการณ์ตรง ผู้สอนจะมีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านวิธีคิด วิธีการเรียนรู้ และหลังจากเรียนรู้แล้วผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ชีวิตประจำวันได้

โคปอง เอลส์ (Kopong, Elias) ได้ทำการศึกษาการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ กรณีศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในประเทศอินโดนีเซีย พบว่าในการพัฒนาการศึกษาและ วัฒนธรรมของประชาชนชาวลามาโฮลต ซึ่งเป็นชนกลุ่มเล็กที่มีสังคม วัฒนธรรมของตนเอง ที่อาศัยอยู่ทางตะวันออกของอินโดนีเซีย ซึ่งการเรียนของชาวลามาโฮลตจะเป็นการเรียนที่แตกต่างจากการเรียนของส่วนกลางที่ถูกกำหนดไว้โดยรัฐบาลกลาง โดยการเรียนนี้จะเป็นการเรียน ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวลามาโฮลตเอง โดยที่นักเรียนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการ เรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่สามารถคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตนเอง ไว้ไม่ให้สูญหายไป

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่การขาดแหล่งการเรียนรู้เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการที่ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขณะ เดียวกัน แนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้มากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 โดยมุ่งศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานทางการศึกษาและนักการศึกษา เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ บุคลากรท้องถิ่น ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ใน 3 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. การมีส่วนร่วมในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

ประกอบด้วย

- 2.1 การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.2 การปรับและเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหาวิชา
- 2.3 การจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่
- 2.4 การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.5 การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่

3. การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

- 3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- 3.2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 3.3 การกำหนดเนื้อหาสาระ
- 3.4 การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
- 3.5 การนำหลักสูตรไปใช้
- 3.6 การประเมินหลักสูตร

2. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อหาจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ภายในโรงเรียน ในแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 8 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดพะเยา และจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าในแต่ละจังหวัดได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกแห่งในแต่ละจังหวัดดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอำเภอละ 2 โรงเรียน พบว่า มีจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ทั้งสิ้นจำนวน 204 โรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนอำเภอและโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8

จังหวัด	จำนวนอำเภอ	จำนวนโรงเรียนที่มีการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น
เชียงใหม่	24	48
เชียงราย	18	36
แพร่	8	16
น่าน	15	30
ลำพูน	8	16
ลำปาง	13	26
พะเยา	9	18
แม่ฮ่องสอน	7	14
รวม	102	204

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ศึกษานิเทศก์จำนวน 102 คน ผู้บริหาร-โรงเรียน จำนวน 204 คน ครูผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 204 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่ได้จากการประมาณโรงเรียนละ 30 คน รวมเป็นจำนวน 6,120 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 7,038 คน ผู้วิจัยดำเนินการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการหากกลุ่มตัวอย่าง ของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 378 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นเกณฑ์ในการสุ่มดังต่อไปนี้

- 1.) สุ่มจังหวัดจากทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 8 ทั้งหมด โดยการสุ่มอย่างง่าย มาร์ยอลละ 50 ได้จำนวนจังหวัดที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน และจังหวัดพะเยา
- 2.) สุ่มอำเภอจากจังหวัดที่สุ่มได้ในข้อ 1.) ทั้ง 4 จังหวัด ซึ่งมีอำเภอทั้งหมด 59 อำเภอ มาร์ยอลละ 70 ได้จำนวนอำเภอที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 42 อำเภอ
- 3.) สุ่มแบบเฉพาะเจาะจงโรงเรียนประถมศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ภายในโรงเรียน อำเภอละ 2 โรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียนที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 84 โรงเรียน
- 4.) ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการสอบถามจากโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 3) โดยการสุ่มแบบเจาะจงสำหรับศึกษานิเทศก์ ที่ได้เข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อำเภอละ 1 คน สุ่มแบบเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างละ 1 คน และผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มตัวอย่างละ 2 คน ในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด 378 คน แสดงดังตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนจังหวัด อำเภอ โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบสอบถาม

รายชื่อ จังหวัดที่ สุ่มได้	จำนวน อำเภอ ทั้งหมด	จำนวน อำเภอ ที่สุ่มได้	จำนวนโรง เรียนที่มีการ พัฒนาหลัก สูตรท้องถิ่น ในอำเภอที่ สุ่มได้	จำนวน ศึกษา นิเทศก์	จำนวน ผู้บริหาร โรงเรียน	จำนวน ครู	จำนวน ผู้ปกครอง นักเรียน
เชียงใหม่	24	17	34	17	34	34	68
เชียงราย	18	13	26	13	26	26	52
ลำพูน	8	6	12	6	12	12	24
พะเยา	9	6	12	6	12	12	24
รวม	59	42	84	42	84	84	168

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ดังนี้

- 1) ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย จากอำเภอที่สุ่มเพื่อใช้ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 42 อำเภอ มาร้อยละ 43 ได้อำเภอที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 18 อำเภอ
- 2) สุ่มแบบเจาะจงโรงเรียนที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในแต่ละอำเภอที่สุ่มได้ อำเภอละ 1 โรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 18 โรงเรียน
- 3) กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เป็น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มตัวอย่างละ 1 คน อีกทั้ง ได้เพิ่มได้เพิ่มการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งได้แก่ ประธานกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มตัวอย่างละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 18 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 108 คน แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 จำนวนจังหวัด โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

รายชื่อ จังหวัด	จำนวน โรงเรียนที่ พัฒนา หลักสูตร ท้องถิ่น	จำนวน ผู้บริหาร โรงเรียน	จำนวน ครู	จำนวน ศึกษา นิเทศก์	ผู้ปกครอง นักเรียน	จำนวน สมาชิกองค์ การบริหาร ส่วนตำบล	จำนวน ผู้นำท้อง ถิ่น
เชียงใหม่	7	7	7	7	7	7	7
เชียงราย	5	5	5	5	5	5	5
ลำพูน	3	3	3	3	3	3	3
พะเยา	3	3	3	3	3	3	3
รวม	18	18	18	18	18	18	18

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มี 2 ชนิด คือ

4.1 แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด ได้แก่

- 1.) แบบสอบถามสำหรับศึกษานิเทศก์
- 2.) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน
- 3.) แบบสอบถามสำหรับครู
- 4.) แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียน

4.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 6 ชุด ได้แก่

- 1.) แบบสัมภาษณ์สำหรับศึกษานิเทศก์
- 2.) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน
- 3.) แบบสัมภาษณ์สำหรับครู
- 4.) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองนักเรียน
- 5.) แบบสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 6.) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแต่ละชนิด มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด คือ

ก) แบบสอบถามศึกษานิเทศก์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (กระจายละเอียดในภาคผนวก ข)

ข) แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (กระจายละเอียดในภาคผนวก ข)

ค) แบบสอบถามครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (กระจายละเอียดในภาคผนวก ข)

ง) แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (กระจายละเอียดในภาคผนวก ข)

2. แบบสัมภาษณ์ ชนิดกึ่งมีโครงสร้างจำนวน 6 ชุด คือ

ก) แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของศิษยานุศิษย์และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ข) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ค) แบบสัมภาษณ์ครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของครูและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ง) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

จ) แบบสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ด) แบบสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

5. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยศึกษารายละเอียด ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากหนังสือ เอกสาร วารสาร เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย
2. กำหนดชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามความเหมาะสมของข้อมูลที่จะศึกษา และผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งกรอบแนวคิดของการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์
4. หากคุณภาพของเครื่องมือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้
  - 1) นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน นักวิชาการ กรมวิชาการ จำนวน 1 ท่าน ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 จำนวน 1 ท่าน และ ครูต้นแบบในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
  - 2) นำแบบสอบถามและ แบบสัมภาษณ์ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ในโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 โรงเรียน ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครู จำนวน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน รวมทั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ผู้นำท้องถิ่นจำนวน 2 คน รวมเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษา เวลาที่ใช้ และความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

5. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้เป็นฉบับสมบูรณ์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับจำนวนโรงเรียน ประถมศึกษาที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน ถึงหัวหน้าศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

6.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมเครื่องมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน จังหวัดพะเยา เพื่อขอความร่วมมือในการแจ้งให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.3 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมเครื่องมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงหัวหน้าศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน จังหวัดพะเยา เพื่อขอความร่วมมือในการแจ้งให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.4 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสอบถาม โดยการส่งทางไปรษณีย์ พร้อมสอดซองเอกสารติดแสตมป์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนให้แก่ผู้วิจัย โดยส่งถึง หัวหน้าศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 ฉบับ ได้รับกลับคืน จำนวน 41 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.62 และส่งแบบสอบถามถึง ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 336 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืน 256 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.19 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขอความร่วมมือในการ ส่งแบบสอบถามกลับคืน รวมทั้งได้เดินทางไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองอีกครั้ง ได้แบบสอบถามกลับคืน 56 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 16.66 รวมได้แบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 312 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.86 ซึ่งรวมแล้วผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม ทั้งหมด 378 ฉบับ ได้รับกลับคืน 353 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.38 แสดงได้ดังตารางต่อไป

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน

แบบสอบถาม	จำนวนที่ส่งไป	จำนวนที่ได้รับกลับคืน	คิดเป็นร้อยละ
แบบสอบถามสำหรับศึกษานิเทศก์	42	41	97.62
แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน	84	78	92.86
แบบสอบถามสำหรับครู	84	78	92.86
แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียน	168	156	92.86
รวม	378	353	93.38

6.5 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และ ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างละ 1 คน รวมขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 108 คน และได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้วิธีการ แจกแจงความถี่
หาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่น วิเคราะห์โดย แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความ-
เรียง

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มาสรุป อภิปรายและเสนอแนะ
ประกอบกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท โดยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ รวมทั้งเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ข้อมูลด้านสถานภาพของศึกษานิเทศก์
- 1.2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น
- 1.4 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน
- 2.2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

2.4 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้
ข้อมูลด้านสถานภาพของครู

3.1 ข้อมูลด้านสถานภาพของครู

3.2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

3.4 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน
ดังนี้

4.1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน

4.2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

4.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

4.4 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

5. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

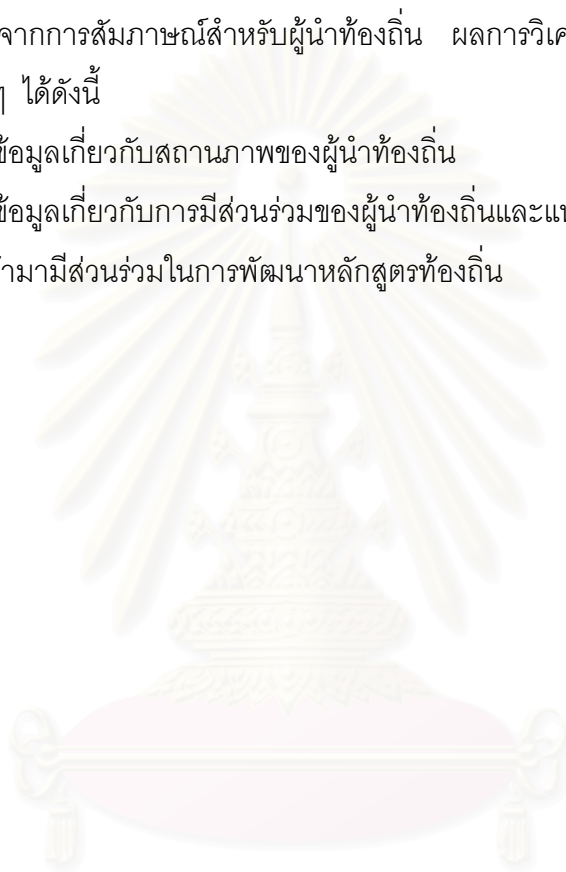
5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและแนวทางการส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

6. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำหรับผู้นำท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

6.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้นำท้องถิ่น

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นและแนวทางการส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามศึกษานิเทศก์

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของศึกษานิเทศก์ จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพของศึกษานิเทศก์	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. เพศ			
ชาย	29	70.73	
หญิง	12	29.27	
2. อายุ			
20 – 30 ปี	0	0.00	
31 – 40 ปี	2	4.87	
41 – 50 ปี	36	87.80	
51 – 60 ปี	3	7.32	
3. วุฒิการศึกษา			
ปริญญาตรี	16	39.02	
ปริญญาโท	25	60.98	
ปริญญาเอก	0	0.00	
4. อายุราชการ			
ต่ำกว่า 10 ปี	0	0.00	
11 – 20 ปี	5	12.20	
21 – 30 ปี	33	80.48	
31 ปีขึ้นไป	3	7.32	
5. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่เคยได้รับการศึกษา	16	39.02	
เคยได้รับการศึกษา (N = 25)	25	60.98	
ขณะศึกษาระดับปริญญาตรี	8	32.00	
ขณะศึกษาระดับปริญญาโท	17	68.00	

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถานภาพของศึกษานิเทศก์	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
6. การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนา			
หลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่เคย	9	21.95	
เคย (N = 32)	32	78.05	
1 ครั้ง	10	31.25	
2 ครั้ง	8	25.00	
3 ครั้ง	8	25.00	
4 ครั้ง	4	12.25	
10 ครั้ง	2	6.25	
7. ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่มี	0	0.00	
มี ในเรื่อง การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	41	100.00	
8. กรณีได้รับการอบรมได้มีวิธีการขยายผลในเรื่อง			
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (N = 32)			
การจัดประชุมอบรมให้แก่ครูในจังหวัด	3	9.38	
การจัดประชุมอบรมให้แก่ครูในอำเภอ	28	87.50	
พิมพ์เอกสารเผยแพร่	16	50.00	
นิเทศโรงเรียนในจังหวัดหรืออำเภอ	28	87.50	
วิทยากรร่วมกับหน่วยงานอื่น	13	40.63	
เก็บข้อมูลในท้องถิ่นให้แก่โรงเรียน	1	3.43	
จัดตั้งโรงเรียนแกนนำ	2	6.25	

จากตารางที่ 5 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของศึกษานิเทศก์ พบว่า ศึกษานิเทศก์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.73 รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 29.27 เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 87.80 รองลงมา อายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.32 สำหรับวุฒิการศึกษา พบว่า

ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 60.98 รองลงมา ได้แก่ การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 39.02 และส่วนใหญ่มีอายุราชการ ระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 80.48 รองลงมา มีอายุราชการระหว่าง 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.20 ในส่วนของ การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ เคยได้รับการ ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 60.98 ในขณะที่กำลังศึกษาระดับ ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 68.00 รองลงมาคือ ขณะที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 32.00 แต่สำหรับศึกษานิเทศก์ที่ไม่เคยได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 39.02 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 78.04 และส่วนใหญ่ได้รับการอบรม จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.25 ในขณะที่ศึกษานิเทศก์ที่ไม่เคยได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 21.95 แต่ศึกษา- นิเทศก์ทั้งหมดได้มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00 กรณีที่ศึกษานิเทศก์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนใหญ่ได้ขยายผล ความรู้ โดยการจัดประชุมอบรมให้แก่ครูในอำเภอ และการนิเทศโรงเรียนในจังหวัดและอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 87.50 เท่ากัน

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์จำนวน 18 คน พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมา เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 27.78 เมื่อพิจารณา ด้านอายุพบว่า ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41 - 50 คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาอายุระหว่าง 50-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมา มีวุฒิ-การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 27.77 อีกทั้งส่วนใหญ่มีอายุ ราชการระหว่าง 20-30 ปี และ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.00 เท่ากัน สำหรับประสบการณ์ ในการเข้าร่วม ประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่ได้ เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา มากกว่า 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.55 รองลงมาได้เข้าร่วม ประชุม อบรม สัมมนา 3-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.44

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของศึกษานิเทศก์ จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในด้านนโยบาย ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายกับส่วนกลาง	2	4.88	
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายกับส่วนท้องถิ่น	33	80.48	
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับครู	4	9.75	
ไม่ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบาย	4	9.75	
2. การดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกโรงเรียน	38	92.68	
ให้ขวัญและกำลังใจแก่โรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	30	73.17	
ติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	20	48.78	
สนับสนุนให้โรงเรียนได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	36	87.80	
เผยแพร่ผลงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	24	58.54	
3. วิธีการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
คัดเลือกตามขนาดของโรงเรียน	0	0.00	
คัดเลือกจากโรงเรียนดีเด่น	2	4.87	
คัดเลือกตามความสมัครใจของโรงเรียน	37	90.24	
ให้ทุกโรงเรียนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	1	2.44	
พิจารณาจากความพร้อมของครูและนักเรียน	1	2.44	

จากตารางที่ 6 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์ พบว่า ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 80.48 รองลงมา ได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายกับโรงเรียน และไม่ได้เข้าร่วมกำหนดนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 19.51 เท่ากัน สำหรับการดำเนินงานตามนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนใหญ่ได้ส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 92.68 รองลงมาได้สนับสนุนให้โรงเรียนศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 87.80 ส่วนวิธีการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนใหญ่ใช้วิธีการคัดเลือกตามความสมัครใจของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.24 รองลงมาได้คัดเลือกจากโรงเรียนดีเด่น คิดเป็นร้อยละ 4.87

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ จำนวน 18 คน พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ว่ามีความสำคัญในฐานะผู้กำหนดนโยบายร่วมกับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.77 รองลงมาคือ การเป็นผู้นำนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากส่วนกลางไปสู่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ขณะเดียวกันศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายกับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมาได้ กระตุ้นให้ชุมชนเข้ามาร่วมกำหนดนโยบายกับโรงเรียน และเสนอแนะให้โรงเรียนกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 33.33 เท่ากัน

สำหรับวิธีการส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้ให้นโยบายเป็นกรอบกว้าง ๆ แก่โรงเรียนในการนำความรู้ในท้องถิ่นมาปรับใช้ คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาได้ให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหารงานของโรงเรียนในการวางแผนดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 22.22 หลังจากที่ศึกษานิเทศก์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้พบกับปัญหาด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ นโยบายในการพัฒนาหลักสูตรไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 27.77 ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากนโยบายของส่วนกลางมีความไม่สม่ำเสมอ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ ศึกษานิเทศก์ยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ รองลงมาได้พบปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนที่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 22.22 เนื่องจาก บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดนโยบาย ซึ่งศึกษานิเทศก์ได้ดำเนินการแก้ไขโดยการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของศึกษานิเทศก์ จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมด้านการปรับ หลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการปรับ กิจกรรมการเรียนการสอน			
1.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	28	68.29	
วิธีการปรับกิจกรรมการเรียน การสอน	28	68.29	
การวิเคราะห์หลักสูตรแม่บท	26	63.41	
การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้	36	87.80	
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	19	46.34	
การเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาสอน	1	2.44	
1.2 วิธีการส่งเสริม			
การให้คำแนะนำ	33	80.49	
การจัดประชุมอบรมหรือประชุม เชิงปฏิบัติการ	32	78.05	
การนิเทศและติดตามผล	36	87.80	
การประเมินผลการจัดกิจกรรม	16	39.02	
การให้เอกสารความรู้	1	2.44	
2. การส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการปรับและเพิ่ม รายละเอียดของเนื้อหาวิชา			
2.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การปรับรายละเอียดให้สอดคล้องกับ ท้องถิ่น	29	70.73	
การศึกษาและวิเคราะห์สภาพท้องถิ่น	27	65.85	
การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเพิ่มเติม	37	90.24	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมด้านการปรับ หลักสูตรแม่บทให้เข้าสภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
2.2 วิธีการส่งเสริม			
การให้คำแนะนำ	35	85.37	
การแจกเอกสารความรู้	21	51.22	
การจัดประชุม อบรม สัมมนา	24	58.54	
การนิเทศการสอน	30	73.17	
การปรับคาบเวลาเรียน	21	51.22	
การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	3	7.32	
3. การส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำ คำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่			
3.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การจัดทำในรูปแบบคณะกรรมการ	17	41.46	
การเสนอขออนุมัติใช้คำอธิบาย รายวิชา	4	9.76	
การจัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียด	14	34.15	
ประกอบการจัดทำคำอธิบายรายวิชา			
วิธีการประเมินผลคำอธิบาย	0	0.00	
ไม่ได้ให้การส่งเสริม	12	29.27	
3.2 วิธีการส่งเสริม			
การจัดประชุมอบรม สัมมนา	20	48.78	
การจัดสรรงบประมาณ	0	0.00	
การแจกเอกสารความรู้	13	31.71	
การบริการวัสดุ อุปกรณ์และสื่อ	5	12.20	
การสอน			
การนิเทศและแนะนำวิธีการ	1	2.44	
ไม่ได้ให้การส่งเสริม	12	29.27	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมด้านการปรับ หลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
4. การส่งเสริมให้โรงเรียนให้โรงเรียนดำเนินการ ปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน			
4.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การปรับปรุงหนังสือเรียน	19	46.34	
การปรับปรุงคู่มือครูและแผนการสอน	24	58.54	
การปรับปรุงหนังสืออ่านเพิ่มเติม	22	53.66	
ไม่ได้ให้การส่งเสริม	1	2.44	
4.2 วิธีการส่งเสริม			
จัดประชุมเชิงปฏิบัติการและ การอบรมความรู้	25	60.98	
บริการสื่อการเรียน	13	31.71	
ให้เอกสารความรู้เกี่ยวกับสื่อ	23	56.10	
ให้คำแนะนำในการเลือกสื่อ	25	60.98	
ไม่ได้ให้การส่งเสริม	1	2.44	
5. การส่งเสริมให้โรงเรียนจัดทำสื่อการเรียน การสอนขึ้นมาใหม่			
5.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การจัดทำหนังสือเรียน	6	14.63	
การจัดทำคู่มือครู	19	46.34	
การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม	35	85.36	
การจัดทำหนังสืออ่านนอกเวลา	15	36.59	
5.2 วิธีการส่งเสริม			
แนะนำวิธีการจัดทำสื่อ	29	70.73	
จัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดทำสื่อการสอน	28	68.29	
บริการวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ	8	19.51	
จัดสรรงบประมาณในการจัดทำสื่อ	13	31.71	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในด้านการปรับหลักสูตร แม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
6. การดำเนินการนิเทศแก่ครูที่ปรับหลักสูตรแม่บท ให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น			
ดำเนินการนิเทศด้วยตนเอง	33	80.49	
ให้ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการนิเทศ	29	70.73	
ให้ครูดำเนินการนิเทศตนเอง	20	48.78	

จากตารางที่ 7 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์ พบว่า ในด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ได้ให้การส่งเสริมเรื่อง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 87.80 รองลงมาได้แก่ เรื่องเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 68.29 เท่ากัน สำหรับวิธีการส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการปรับกิจกรรม ส่วนใหญ่ใช้วิธีการนิเทศและติดตามผลการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 87.80 รองลงมาได้ให้คำแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 80.49 ในด้านการปรับและเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหาวิชา พบว่า ส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมในเรื่อง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 90.24 รองลงมาได้แก่ เรื่อง การปรับรายละเอียดให้สอดคล้องกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 70.73 สำหรับวิธีการส่งเสริมที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ใช้ คือ การให้คำแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 85.37 รองลงมาได้แก่ การนิเทศการสอน คิดเป็นร้อยละ 73.17

ในด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่ได้ให้การส่งเสริมในเรื่อง การจัดทำในรูปแบบของคณะทำงาน คิดเป็นร้อยละ 41.46 รองลงมาได้แก่ การจัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดประกอบการจัดทำคำอธิบายรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 34.15 สำหรับวิธีการส่งเสริมในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา ส่วนใหญ่ได้จัดประชุม อบรม สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 48.78 รองลงมาได้แก่ การแจกเอกสารความรู้ คิดเป็นร้อยละ 31.71 ส่วนด้านการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ได้ให้การส่งเสริมในเรื่อง การปรับปรุงคู่มือครู และแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 58.54 รองลงมาได้แก่ การปรับปรุงหนังสืออ่านเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 53.66 สำหรับวิธีการส่งเสริมการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

ส่วนใหญ่ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการจัดอบรมความรู้ และให้คำแนะนำในการเลือกสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 60.98 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ การให้เอกสารความรู้เกี่ยวกับการเลือกสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 56.10 และในด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่ได้ให้การส่งเสริมในเรื่องการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 85.36 รองลงมาได้แก่ การจัดทำคู่มือครู คิดเป็นร้อยละ 46.34 สำหรับวิธีการส่งเสริมการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการจัดทำสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 70.73 รองลงมาได้จัดอบรมหรืออบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 68.29 นอกจากนี้ในการดำเนินการนิเทศแก่ครูที่ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการนิเทศด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 80.49 รองลงมาได้แก่ การให้ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.73

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์จำนวน 18 คน พบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในฐานะการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือ การเป็นผู้ประสานงานให้ความช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 77.77 ขณะเดียวกันศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น โดยการให้ความรู้แก่โรงเรียนด้วยการจัดประชุมอบรม คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้รวบรวมข้อมูลในท้องถิ่นเพื่อจัดทำเป็นเอกสารให้แก่โรงเรียน และร่วมวางแผนกับโรงเรียนในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 เท่ากัน ทางด้านปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พบว่า ครูมีเวลาในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นน้อย คิดเป็นร้อยละ 83.33 ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ครูต้องรับผิดชอบทั้งงานสอนและงานพิเศษทำให้ครูไม่มีเวลาที่จะดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บท ทั้งนี้ศึกษานิเทศก์ได้ดำเนินการแก้ไขด้วยการให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดสรรเวลา สำหรับปัญหาที่พบรองลงมาได้แก่ การที่ครูไม่เข้าใจแนวทางในการปรับหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 66.66 เนื่องจากครูเข้าใจว่าการปรับหลักสูตรแม่บทมีลักษณะการดำเนินการเช่นเดียวกับการจัดทำหลักสูตรประถมศึกษา ทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่าการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นเป็นงานที่มีความยาก ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานนาน และต้องใช้ความรู้ความสามารถสูงในการดำเนินงาน ซึ่งศึกษานิเทศก์ได้แก้ไขโดยการให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาให้แก่ครู สำหรับปัญหาต่อมาคือ ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น แต่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชา คิดเป็นร้อยละ 44.44

เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเพื่อใช้ในการศึกษาระดับสูง ซึ่งศึกษานิเทศก์ได้แก้ไขโดยการจัดอบรมผู้ปกครองเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และทักษะชีวิต และสำหรับแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้มีความเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถติดต่อประสานงานกับ ชุมชนโดยตรงทำให้ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถที่จะส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมได้ ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทของศึกษานิเทศก์มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้ ศึกษานิเทศก์เห็นว่าควรมีการจัดอบรมคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน เพื่อสอดแทรกแนวคิดเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถทำให้ บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ คิดเป็นร้อยละ 55.55

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของศึกษานิเทศก์จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

การมีส่วนร่วมด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เสริมหลักสูตรแม่บท	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน			
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรแม่บท	28	68.29	
เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้แก่โรงเรียน	6	14.63	
ร่วมเป็นคณะกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล	20	48.78	
ร่วมจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลพื้นฐาน	19	46.34	
ร่วมคัดเลือกข้อมูลพื้นฐาน	15	36.59	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	1	2.44	
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย			
ร่วมกับคณะกรรมการในการกำหนดจุดมุ่งหมาย	29	70.73	
คัดเลือกจุดมุ่งหมายให้เหมาะสมกับนักเรียน	26	63.41	
ร่วมกำหนดจุดประสงค์ย่อย	13	31.71	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	1	2.44	
3. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดเนื้อหาสาระ			
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในหลักสูตรแม่บท	24	58.54	
เสนอแนะเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	34	82.93	
ร่วมกับคณะกรรมการคัดเลือกเนื้อหา	23	56.10	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	1	2.44	
4. การมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล			
ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมิน	28	68.29	
เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผล	24	58.54	
ร่วมกับคณะกรรมการคัดเลือกเกณฑ์และวิธีการประเมินผล	5	12.20	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	1	2.44	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เสริมหลักสูตรแม่บท	จำนวน (N = 41)	ร้อยละ	หมายเหตุ
5. การมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้			
การเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ครู	15	36.59	
การเป็นผู้ประสานงานทางวิชาการ	15	36.59	
การนิเทศและติดตามผล	18	43.90	
การประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น	12	29.27	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	1	2.44	
6. การมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น			
ประเมินผลการสอนของครู	13	31.71	
ประเมินผลการเรียนของนักเรียน	12	29.27	
นำเสนอผลการประเมินหลักสูตรแก่ สปจ.	10	24.39	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	1	2.44	

จากตารางที่ 8 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บทของศึกษานิเทศก์ พบว่า ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานนั้น ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 68.29 รองลงมาได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงานเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 48.78 ส่วนในการกำหนดจุดมุ่งหมาย พบว่า ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมกับคณะทำงานในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คิดเป็นร้อยละ 70.73 รองลงมาได้คัดเลือกจุดมุ่งหมายให้เหมาะสมกับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.41 ในการกำหนดเนื้อหาสาระ พบว่า ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมเสนอแนะเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 82.93 รองลงมาได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 58.54 สำหรับการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่ได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 68.29 รองลงมาได้เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 58.54 ขณะที่ในการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ส่วนใหญ่ได้ให้การนิเทศและติดตามผล คิดเป็นร้อยละ 43.90 รองลงมาได้เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ครู และเป็นผู้ประสานงานทางวิชาการ คิดเป็น

ร้อยละ 36.59 เท่ากัน นอกจากนี้ในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่ ได้ประเมินผลการสอนของครูผู้สอนในหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 31.71 รองลงมาได้ประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 29.27

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ จำนวน 18 คน เกี่ยวกับความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในฐานะของการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 77.77 รองลงมาได้แก่ การเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่คณะครูและโรงเรียนที่ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 44.44 ขณะเดียวกัน ศึกษานิเทศก์ได้มีวิธีการส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งวิธีการส่วนใหญ่ที่ได้นำไปใช้คือการให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งได้นำบุคลากรในโรงเรียนไปดูศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมาได้ใช้วิธีการแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22

ทางด้านปัญหาที่ศึกษานิเทศก์พบจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ส่วนใหญ่พบปัญหาบุคลากรท้องถิ่นขาดความเข้าใจในการสร้างหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 88.88 ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุจากการที่บุคลากรท้องถิ่นขาดความรู้ และไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ดังนั้นศึกษานิเทศก์จึงได้ดำเนินการให้ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้ครู และบุคลากรในท้องถิ่นให้เกิดเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ปัญหาที่พบรองลงมาได้แก่ การที่โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ คิดเป็นร้อยละ 55.55 เนื่องจากโรงเรียนยังมุ่งเน้นหลักสูตรแม่บท และเนื้อหาวิชามากเกินไป เพื่อให้นักเรียนของโรงเรียนสามารถสอบแข่งขันกับโรงเรียนอื่นได้ ทั้งนี้ศึกษานิเทศก์ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยการจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้แก่ครูในโรงเรียน อีกทั้งได้ประสานงานให้วิทยากรมาให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน

สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. เพศ			
ชาย	72	92.30	
หญิง	6	7.70	
2. อายุ			
20 – 30 ปี	0	0.00	
31 – 40 ปี	10	12.82	
41 – 50 ปี	54	69.23	
51 – 60 ปี	14	17.95	
3. วุฒิทางการศึกษา			
ปริญญาตรี	50	64.10	
ปริญญาโท	28	35.89	
ปริญญาเอก	0	0.00	
4. อายุราชการ			
ต่ำกว่า 10 ปี	0	0.00	
11 – 20 ปี	15	19.23	
21 – 30 ปี	48	61.54	
31 ปีขึ้นไป	15	19.23	
5. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่เคยได้รับการศึกษา	51	65.39	
เคยได้รับการศึกษา (N = 27)	27	34.61	
ขณะศึกษาระดับปริญญาตรี	15	55.55	
ขณะศึกษาระดับปริญญาโท	12	44.44	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
6. การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม	38	48.72	
เคย (N = 40)	40	51.28	
1 ครั้ง	6	15.00	
2 ครั้ง	20	50.00	
4 ครั้ง	8	20.00	
มากกว่า 10 ครั้ง	6	15.00	
7. ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่มีประสบการณ์	41	52.56	
มี ในเรื่อง การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	37	47.44	
8. กรณีได้รับการอบรมได้มีวิธีการขยายผลในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (N = 40)			
การจัดอบรมให้แก่ครูในโรงเรียน	23	57.50	
พิมพ์เอกสารเผยแพร่	8	20.00	
นิเทศครูในโรงเรียน	36	90.00	
วิทยากรร่วมให้แก่โรงเรียนอื่น	2	5.00	
ขยายเครือข่ายการเรียนรู้	2	5.00	

จากตารางที่ 9 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 92.30 รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 7.70 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.23 รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.95 และส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.10 รองลงมาได้แก่ การศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 35.89 อีกทั้งส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.54 รองลงมาได้แก่ อายุราชการระหว่าง 11 – 20 ปี และ ตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 19.23 เท่ากัน

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยได้
 รับการศึกษเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 65.39 ขณะที่ผู้บริหารโรงเรียน
 ที่ได้รับการศึกษเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 34.16 โดยส่วนใหญ่ได้รับ
 การศึกษาขณะศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.55 และในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการ
 พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 51.28
 แต่ยังมีผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 48.72 สำหรับประสบการณ์
 ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการพัฒนา
 หลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 52.56 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการพัฒนา
 หลักสูตรท้องถิ่นนั้น คิดเป็นร้อยละ 47.44 นอกจากนี้ กรณีที่ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการอบรม
 เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ขยายผลโดยการจัดการนิเทศ
 ครูภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาได้แก่ การจัดอบรมความรู้แก่ครูในโรงเรียน
 คิดเป็นร้อยละ 57.50

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน
 ทั้งหมดเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี คิดเป็นร้อยละ
 55.55 รองลงมาอายุระหว่าง 40-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.77 และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา
 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาได้แก่ วุฒิมัธยมศึกษาาระดับปริญญาโท คิดเป็น
 ร้อยละ 27.77 นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดมีประสบการณ์ในการประชุม อบรม
 เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายกับส่วนกลาง	4	5.13	
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายกับส่วนท้องถิ่น	52	66.67	
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับครู	25	32.05	
2. วิธีการคัดเลือกครูเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
คัดเลือกจากความถนัดและความสามารถของครู	49	62.82	
คัดเลือกตามความสมัครใจของครู	28	35.90	
คัดเลือกจากรายวิชาที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	36	46.15	

จากตารางที่ 10 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายกับส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับครูในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 32.05 สำหรับวิธีการคัดเลือกครูในโรงเรียนเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนใหญ่ใช้วิธีการคัดเลือกจากความถนัดและความสามารถของครู คิดเป็นร้อยละ 62.82 รองลงมาได้คัดเลือกจากรายวิชาที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 46.15

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองว่ามีความสำคัญในฐานะผู้รับนโยบายมาจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อนำมาดำเนินการภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00

รองลงมาได้แก่ การเป็นผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับครูและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 61.11 สำหรับวิธีการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการจัดประชุมคณะครูและ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 77.77 รองลงมาได้จัดประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ทั้งนี้ในการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่าผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดเป็นผู้รับนโยบายจากส่วนกลางเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาได้ศึกษานโยบายของรัฐ ศึกษาความต้องการของท้องถิ่น และความคิดเห็นจากครู เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและครูเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 83.33

นโยบายของโรงเรียนในการส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีนโยบายให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเพื่อเป็นการเริ่มต้นที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาได้เชิญองค์กรสำคัญในท้องถิ่น เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร เข้ามาร่วมกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 ขณะเดียวกันจากการที่โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารทั้งหมดไม่พบปัญหาในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในด้านการปรับหลักสูตร แม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การส่งเสริมแก่ครูดำเนินการปรับกิจกรรม การเรียนการสอน			
1.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การวิเคราะห์สภาพและปัญหาใน ท้องถิ่น	50	64.10	
วิธีการปรับกิจกรรมการเรียน การสอน	48	61.54	
รูปแบบและแนวคิดในการจัดกิจกรรม	49	62.82	
สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการ จัดกิจกรรม	32	41.03	
1.2 วิธีการส่งเสริม			
จัดบรรยายภาคในโรงเรียนที่เื้อื่อต่อ การจัดกิจกรรม	53	67.95	
บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์	43	55.13	
การนิเทศการจัดกิจกรรมการสอน	53	67.95	
ให้ขวัญและกำลังใจ	49	62.82	
จัดประชุมวิชาการทุกเดือน	2	2.56	
นำครูไปศึกษาดูงาน	2	2.56	
2. การส่งเสริมครูให้ดำเนินการปรับและเพิ่ม รายละเอียดของเนื้อหาวิชา			
2.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร	32	41.03	
การศึกษาและวิเคราะห์สภาพท้องถิ่น	57	73.08	
การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเพิ่มเติม	52	66.67	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	5	6.41	

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในด้านการปรับหลักสูตร หลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
2.2 วิธีการส่งเสริม			
ให้คำแนะนำและคำปรึกษา	44	56.41	
จัดครูไปอบรมความรู้	39	50.00	
บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์	40	51.28	
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น	46	58.97	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	5	6.41	
3. การส่งเสริมแก่ครูให้ดำเนินการจัดทำคำอธิบาย รายวิชาขึ้นมาใหม่			
3.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐาน	49	62.82	
วิธีการจัดทำคำอธิบายรายวิชา	30	38.46	
การขออนุมัติใช้คำอธิบายรายวิชา	9	11.54	
การประเมินผลคำอธิบายรายวิชา	11	14.10	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	17	21.79	
3.2 วิธีการส่งเสริม			
จัดสรรงบประมาณแก่ครู	24	30.76	
จัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียน	38	48.72	
จัดอบรมความรู้แก่ครู	20	25.64	
ส่งครูไปอบรมความรู้ที่หน่วยงานอื่น	32	41.03	
บริการสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์	33	42.31	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	17	21.79	
4. การส่งเสริมครูในการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อ การเรียนการสอน			
4.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การปรับปรุงหนังสือเรียน	20	25.64	
การปรับปรุงคู่มือครูและแผนการสอน	30	38.46	
วิธีการปรับปรุงสื่อการสอน	69	88.46	

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในด้านการปรับหลักสูตร แม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
4.2 วิธีการส่งเสริม			
บริการสื่อการเรียน	27	34.62	
แนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอน	50	64.10	
ติดต่อประสานงานกับแหล่งสื่อ	54	69.23	
5. การส่งเสริมครูในการจัดทำสื่อการเรียน การสอนขึ้นมาใหม่			
5.1 เรื่องที่ให้การส่งเสริม			
การจัดทำหนังสือเรียนขึ้นมาใหม่	17	21.79	
การจัดทำสื่อการสอนขึ้นมาใหม่	59	75.64	
การจัดทำหนังสือนอกเวลา	17	21.80	
การจัดสร้างอุทยานการศึกษา	2	2.56	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	7	8.97	
5.2 วิธีการส่งเสริม			
ให้งบประมาณในการจัดทำสื่อ	22	28.21	
บริการวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ	31	39.74	
จัดประกวดสื่อการสอนในโรงเรียน	8	10.26	
ให้ครูไปอบรมความรู้	31	39.74	
เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการทำสื่อ	32	41.03	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	7	8.97	
6. การนิเทศและประเมินผลการปรับหลักสูตร แม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น			
ดำเนินการนิเทศการสอนของครู	54	69.23	
ประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บท	47	60.26	
ประเมินผลการเรียนของผู้เรียน	50	64.10	
สัมภาษณ์ความคิดเห็นของคณะกรรมการ- โรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน	2	2.56	

จากตารางที่ 11 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ในด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้ให้การส่งเสริมในเรื่องการวิเคราะห์สภาพและปัญหาในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 64.10 รองลงมาได้แก่เรื่อง รูปแบบและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 62.82 สำหรับวิธีการส่งเสริมครูในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู คิดเป็นร้อยละ 67.95 เท่ากัน รองลงมาได้ให้ขวัญและกำลังใจแก่ครู คิดเป็นร้อยละ 62.82

ในด้านการปรับและเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้การส่งเสริมเรื่อง การวิเคราะห์สภาพและความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.08 รองลงมาได้แก่เรื่อง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาปรับใช้ คิดเป็นร้อยละ 66.67 สำหรับวิธีการส่งเสริมครูในการปรับและเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 58.97 รองลงมาได้ให้คำแนะนำและคำปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.41

ในด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้การส่งเสริมในเรื่อง การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 62.82 รองลงมาได้แก่เรื่อง วิธีการจัดทำคำอธิบายรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 38.46 สำหรับวิธีการส่งเสริมครูในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา ส่วนใหญ่ได้จัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมครู คิดเป็นร้อยละ 48.72 รองลงมาได้บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 42.31

ในด้านการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้การส่งเสริมในเรื่อง วิธีการปรับปรุงสื่อการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.46 รองลงมาได้แก่เรื่อง การปรับปรุงคู่มือครูและแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 38.46 สำหรับวิธีการส่งเสริมครูในการปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ที่ได้ติดต่อประสานงานกับแหล่งสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 69.23 รองลงมาได้แก่ การแนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 64.10

ในด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้การส่งเสริมแก่ครูในเรื่อง การจัดทำสื่อการสอนขึ้นมาใหม่ คิดเป็นร้อยละ 75.64 รองลงมาได้แก่เรื่อง การจัดทำหนังสือเรียนขึ้นมาใหม่ และการจัดทำหนังสืออ่านนอกเวลา คิดเป็นร้อยละ 21.79 เท่ากัน สำหรับวิธีการส่งเสริมครูในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ที่ใช้วิธีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 41.03

รองลงมาได้ส่งครูไปอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนการสอน และบริการวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 39.74 เท่ากัน

สำหรับการประเมินผลการรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการนิเทศการสอนของครูมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.23 รองลงมา ได้แก่ การประเมินผลการเรียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 64.10

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน พบว่า ในด้านการปรับ หลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงมีความสำคัญ ของตนเองในฐานะการเป็นผู้ที่เข้าไปสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อศึกษาความต้องการของชุมชน เพื่อนำ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ครูในการปรับหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 55.55 รองลงมาคือ การเป็นผู้ประสานงานร่วมกับชุมชนในด้านต่างๆ เพื่อให้ชุมชนเข้ามาสนับสนุนการปรับหลักสูตร แม่บทของครู คิดเป็นร้อยละ 44.44 ขณะเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีส่งเสริมให้ครู ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นโดยการมอบหมายหน้าที่แก่ครูให้ดำเนิน การปรับหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมาได้ติดตามผลการดำเนินงานของครู และประสานงานกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 55.55 เท่ากัน นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น โดยการเข้าร่วมศึกษาความ ต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ครู และประสานงานกับท้องถิ่น คิดเป็น ร้อยละ 50.00 เท่ากัน รองลงมาได้มอบหมายให้ครูนำเนื้อหาสาระที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาปรับใช้ในการ เรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 27.77

ในส่วนของนโยบายของโรงเรียนที่จะส่งเสริมบุคลากรท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการ ปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มี นโยบายให้บุคลากรที่มีความรู้ในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรในการสอน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่ การเชิญชุมชนให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเป็น การเชิญชวนให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.88 เท่ากัน และจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนได้เข้าไป มีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้พบ ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียนไม่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจาก ความไม่เข้าใจของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนยังมีความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ เนื้อหาวิชาที่สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปอีกได้ เพื่อที่จะได้นำความรู้ ที่ได้รับนั้นไปประกอบอาชีพที่ดีต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ทางโรงเรียนได้ดำเนินการแก้ไขโดยการจัด

ประชุมชี้แจงแก่ผู้ปกครองนักเรียน ปัญหาที่พบรองลงมาได้แก่ การที่วิทยากรท้องถิ่นติดภาระ ไม่สามารถมาช่วยสอนได้ คิดเป็นร้อยละ 66.66 สาเหตุของปัญหาคือ เวลาในการเรียนกับ เวลาว่างของวิทยากรไม่ตรงกัน ซึ่งเวลาเรียนของนักเรียนจะตรงกับเวลาในการทำงานของ วิทยากร ทั้งนี้โรงเรียนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการปรับเวลาเรียนของนักเรียน สำหรับ วิธีการหรือแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการติดต่อกับชุมชนด้วยตนเอง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนหรือท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้แก่ การเชิญชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้จัดขึ้นมา เช่น งานที่จัดขึ้นในวันสำคัญต่าง คิดเป็นร้อยละ 88.88

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท	จำนวน (N =78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูล พื้นฐาน			
ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียนและสภาพท้องถิ่น	20	25.64	
เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากท้องถิ่น	11	14.10	
ร่วมเป็นคณะกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล	9	11.54	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	58	74.36	
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย			
ร่วมกับคณะกรรมการในการกำหนดจุดมุ่งหมาย	13	16.67	
เสนอแนะจุดมุ่งหมายหลักและจุดประสงค์ย่อย	15	19.23	
ร่วมกับคณะกรรมการคัดเลือกจุดมุ่งหมาย	8	10.26	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	58	74.36	
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระ			
ร่วมกับคณะกรรมการพิจารณาเนื้อหาที่เหมาะสม	16	20.51	
ร่วมกับคณะกรรมการคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม	11	14.10	
ส่งเสริมการเขียนแผนการสอนของครู	13	16.67	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	58	74.36	
4. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล			
เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผล	14	17.95	
ร่วมกับคณะกรรมการในการพิจารณาเกณฑ์และวิธีการประเมินผล	12	15.38	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	58	74.36	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เสริมหลักสูตรแม่บท	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
5. การมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้			
จัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความเข้าใจ	19	24.36	
จัดครูเข้าสอนในรายวิชาของหลักสูตร	8	10.26	
บริการและสนับสนุนการสอนของครู	14	17.95	
นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น	12	15.38	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	58	74.36	
6. การมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น			
ประเมินผลการสอนของครู	14	17.95	
ประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น	12	15.38	
ประเมินผลการเรียนของผู้เรียน	9	11.54	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	58	74.36	

จากตารางที่ 12 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมาได้ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียนและสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 25.64 ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมา ได้เสนอแนะจุดมุ่งหมายหลักและจุดประสงค์ย่อยให้แก่คณะทำงาน คิดเป็นร้อยละ 19.23 ในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมา ได้เข้าร่วมกับคณะทำงานในการพิจารณาเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 20.51 ในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมา ได้เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผลให้แก่คณะทำงาน คิดเป็นร้อยละ 17.95 ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมา ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความ

เข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 24.36 และในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมา ได้ดำเนินการประเมินผลการสอนของ ครู คิดเป็นร้อยละ 17.95

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน ด้านการสร้างหลักสูตร ท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของ ตนเองในฐานะการเป็นผู้ที่เข้าไปสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อศึกษาความต้องการของชุมชน เพื่อนำ ข้อมูลมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 55.55 รองลงมาคือ การเป็นผู้ประสานงานกับชุมชนในด้านต่างๆ เพื่อให้ชุมชนเข้ามาส่งเสริมการดำเนินการสร้าง หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีวิธีการที่จะ ส่งเสริมให้ครูดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท โดยที่ส่วนใหญ่ได้สร้างความ เข้าใจให้แก่ครูในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาได้จัดอบรมครูให้มีความ รู้ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น และจัดชั่วโมงการเรียนในรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 เท่ากัน ขณะเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตร ท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ส่วนใหญ่ได้กระตุ้นให้ครูเกิดความคิดที่จะดำเนินการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น และการประสานงานกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 27.77 เท่ากัน รองลงมาได้ สนับสนุนการดำเนินงานในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นของครู คิดเป็นร้อยละ 22.22

ทางด้านนโยบายของโรงเรียนที่จะส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมใน การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีนโยบายให้ เชิญบุคลากรและองค์กรในท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะทำงานในการจัดทำหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมาได้มีนโยบายจัดตั้งกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.77 นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนได้พบปัญหาจากการที่ได้เข้าร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริม หลักสูตรแม่บท โดยปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการสร้าง หลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 ซึ่งมีสาเหตุมาจาก การที่ครูไม่ได้การศึกษาเกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนจึงได้ดำเนินการแก้ปัญหา โดยการจัดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ปัญหาที่พบรองลงมาได้แก่ การที่ชุมชนไม่เห็นคุณค่าของ หลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 61.11 ซึ่งมีสาเหตุมาจากความไม่เข้าใจของชุมชน ผู้บริหาร โรงเรียนจึงได้ดำเนินการจัดประชุมอธิบาย ให้ความรู้แก่ ผู้นำในชุมชน เพื่อให้ผู้นำในชุมชนนำ ความรู้ที่ได้รับไปขยายผลความรู้ต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครู

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพของครู	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. เพศ			
ชาย	30	38.46	
หญิง	48	61.54	
2. อายุ			
20 – 30 ปี	7	8.97	
31 – 40 ปี	11	14.10	
41 – 50 ปี	54	69.23	
51 – 60 ปี	6	7.69	
3. วุฒิทางการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	2.56	
ปริญญาตรี	68	87.18	
ปริญญาโท	8	10.26	
ปริญญาเอก	0	0.00	
4. อายุราชการ			
ต่ำกว่า 10 ปี	12	15.38	
11 – 20 ปี	20	25.64	
21 – 30 ปี	40	51.28	
31 ปีขึ้นไป	6	7.69	
5. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่เคยได้รับการศึกษา	61	78.20	
เคยได้รับการศึกษา (N = 17)	17	21.79	
ขณะศึกษาระดับปริญญาตรี	11	64.71	
ขณะศึกษาระดับปริญญาโท	6	35.29	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถานภาพของครู	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
6. การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม	51	65.38	
เคย (N = 27)	27	34.61	
1 ครั้ง	9	33.33	
2 ครั้ง	8	29.63	
3 ครั้ง	2	7.41	
5 ครั้ง	2	7.41	
10 ครั้ง	6	22.22	
7. ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่มีประสบการณ์	0	0.00	
มี ในเรื่อง การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	78	100.00	
8. กรณีได้รับการอบรมได้มีวิธีการขยายผลในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (N = 27)			
เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่ครูในโรงเรียน	23	29.48	
เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่ครูโรงเรียนอื่น	5	6.41	
ให้การนิเทศครูในโรงเรียนเดียวกัน	8	10.26	
เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น	6	7.69	
จัดประชุมกลุ่มย่อยในโรงเรียน	2	2.56	
ขยายเครือข่ายการเรียนรู้	2	2.56	

จากตารางที่ 13 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.54 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.46 และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.23 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.10 เมื่อพิจารณาระดับการศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.18 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 10.26 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.28 รองลงมาคืออายุราชการระหว่าง 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.64 สำหรับการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 78.20 ส่วนครูที่เคยได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 21.79 ซึ่งครูที่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่ได้ศึกษาขณะศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.71 ในส่วนของกรอบการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 65.38 แต่ครูที่ได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 34.61 โดยส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 นอกจากนี้ครูทั้งหมดมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็น 100.00 กรณีที่ครูได้รับการฝึกอบรม ครูส่วนใหญ่ได้ขยายผลโดยการเป็นวิทยากรให้แก่ครูในโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 29.48 รองลงมาได้แก่ การนิเทศครูในโรงเรียนเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 10.26

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ครูจำนวน 18 คน พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.77 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 22.22 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยทั้งหมดมีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00 อีกทั้ง ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากกว่า 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.44

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายการพัฒนา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1.การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายกับส่วนกลาง	4	5.13	
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายกับส่วนท้องถิ่น	29	37.18	
การเข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับ ผู้บริหารโรงเรียน	49	62.82	
3. การดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
กำหนดแผนงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	35	44.87	
เสนอแผนงานแก่ผู้บริหารโรงเรียน	44	56.41	
คัดเลือกวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	47	60.26	

จากตารางที่ 14 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู พบว่า ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายกับผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.82 รองลงมาได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายกับส่วนท้องถิ่น คิดเป็น ร้อยละ 37.18 สำหรับวิธีการดำเนินงานตามนโยบาย ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการคัดเลือกวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 60.26 รองลงมาได้เสนอแผนงานแก่ผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.41

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ครู จำนวน 18 คน พบว่า ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของครู ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในฐานะของผู้ที่เข้าร่วมกับคณะทำงานเพื่อกำหนดนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมา คือการเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.77 ในขณะที่เดียวกันครูส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของครู

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 โดยส่วนใหญ่ เห็นว่าครูควรมีส่วนร่วมด้วยการเข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 77.77 รองลงมาเห็นว่าควรเป็นผู้ที่เสนอแผนงานการพัฒนาแก่ผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.11 ในขณะที่เดียวกันครูส่วนใหญ่ได้คาดหวังต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยได้คาดหวังให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้คาดหวังให้บุคลากรท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 38.88 ทั้งนี้จากการที่ครูได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูทั้งหมดไม่พบปัญหาใดใน ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00

สำหรับประโยชน์และปัญหาจากการที่บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ครูทั้งหมดไม่พบปัญหาจาก การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00 ขณะที่ประโยชน์ที่ได้รับส่วนใหญ่คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาคือ การเชื่อมช่องว่าง ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 66.66

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน			
ไม่ได้ดำเนินการ	20	25.64	
ได้ดำเนินการ ปรับใช้กิจกรรม (N= 58)	58	74.36	
การปฏิบัติจริง	19	32.76	
ศึกษานอกสถานที่	12	20.69	
การทดลอง	7	12.07	
การแสดงบทบาทสมมุติ	6	10.34	
กระบวนการเรียนรู้	6	10.34	
การระดมความคิดเห็น	4	6.90	
กรณีศึกษา	4	6.90	
โครงการ	4	6.90	
แผนภูมิความคิด	2	3.45	
ในรายวิชา (N= 58)			
สังคมศึกษา	14	24.13	
ไทย	13	22.41	
งานเกษตร	12	20.69	
วิทยาศาสตร์	10	17.24	
งานประดิษฐ์	6	10.34	
คณิตศาสตร์	2	3.45	
งานบ้าน	2	3.45	
ดนตรี	2	3.45	
กลุ่มประสบการณ์ (N= 58)			
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	28	48.28	
การทำงานพื้นฐานอาชีพ	24	41.38	
ทักษะ	14	24.14	
สร้างเสริมลักษณะนิสัย	3	5.17	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ระดับชั้น (N= 58)			
ป.1 – ป. 6	2	3.45	
ป. 3	4	6.90	
ป.4	14	24.13	
ป. 5	18	31.03	
ป. 6	42	72.41	
เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม (N= 58)			
10 คาบ	13	22.41	
30 คาบ	7	12.07	
50 คาบ	2	3.45	
80 คาบ	2	3.45	
100 คาบ	8	13.79	
3 คาบ ต่อ สัปดาห์	2	3.45	
1 สัปดาห์	8	13.79	
1 ภาคการศึกษา	22	37.93	
ไม่แน่นอน	2	3.45	
1.1 กิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาปรับใช้มาก ที่สุด (N= 58)			
การทดลอง	18	31.03	
การสาธิต	22	37.93	
การศึกษานอกสถานที่	43	74.14	
การแสดงบทบาทสมมุติ	22	37.93	
การบรรยาย	18	31.03	
การปฏิบัติจริง	13	22.41	
การอภิปรายกลุ่ม	2	3.45	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1.2 วิธีดำเนินการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน (N = 58)			
ศึกษาผลการวิเคราะห์สภาพหลักสูตร	35	60.34	
ศึกษาหลักสูตรแม่บท	42	72.41	
ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล	20	34.48	
ศึกษาคำอธิบายรายวิชา	37	63.79	
ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรม	43	74.14	
จัดทำแผนการสอนเน้นกิจกรรม	48	82.76	
2. การดำเนินการปรับและเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา วิชา			
ไม่ได้ดำเนินการ	48	61.54	
ดำเนินการปรับรายละเอียดเรื่อง (N = 30)			
สภาพและปัญหาในห้องถื่น	14	46.67	
อาชีพในห้องถื่น	6	20.00	
ไฟฟ้าและสารเคมี	4	13.33	
งานประดิษฐ์	4	13.33	
บรรยากาศ	2	6.66	
ศิลปะพื้นบ้าน	2	6.66	
ดนตรีห้องถื่น	1	3.33	
รายวิชา (N = 30)			
วิทยาศาสตร์	14	46.67	
สังคมศึกษา	8	26.67	
งานอาชีพ	6	20.00	
งานประดิษฐ์	4	13.33	
ดนตรี	1	3.33	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
กลุ่มประสบการณ์ (N = 30)			
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	22	73.33	
การงานพื้นฐานอาชีพ	10	33.33	
สร้างเสริมลักษณะนิสัย	1	3.33	
ระดับชั้น (N = 30)			
ป. 1	4	13.33	
ป.3	6	20.00	
ป.4	8	26.67	
ป.5	8	26.67	
ป.6	19	63.33	
เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน (N = 30)			
7 ชั่วโมง	2	6.67	
10 คาบ	5	16.67	
30 คาบ	6	20.00	
50 คาบ	2	6.67	
1 เดือน	2	6.67	
1 ภาคการศึกษา	16	53.33	
2.1 วิธีดำเนินการปรับรายละเอียดของเนื้อหา (N = 30)			
ศึกษาคำอธิบายรายวิชา	15	50.00	
กำหนดรายละเอียดที่จะเพิ่ม	12	40.00	
นำรายละเอียดเนื้อหา มาปรับให้เหมาะสม			
กับท้องถิ่น	30	100.00	
จัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา	22	73.33	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
2.2 เรื่องที่ดำเนินการปรับรายละเอียดเนื้อหา			
(N = 30)			
สภาพและความต้องการของท้องถิ่น	16	53.33	
การพัฒนาท้องถิ่น	10	33.33	
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	21	70.00	
อาชีพสำคัญในท้องถิ่น	16	53.33	
ประเพณีท้องถิ่น	2	6.67	
3. การดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่			
ไม่ได้ดำเนินการ	70	89.74	
ดำเนินการ ในรายวิชา (N = 8)	8	10.26	
ระบบนิเวศในนาข้าว	2	25.00	
ดนตรีนาฏศิลป์	2	25.00	
งานประดิษฐ์	2	25.00	
การเลี้ยงเบ็ดเนื้อ	2	25.00	
กลุ่มประสบการณ์ (N = 8)			
การทำงานพื้นฐานอาชีพ	4	50.00	
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	2	25.00	
สร้างเสริมลักษณะนิสัย	2	25.00	
ระดับชั้น (N = 8)			
ป.1 – 6	2	25.00	
ป. 4 – 6	2	25.00	
ป. 5 – 6	2	25.00	
ป. 3	2	25.00	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน (N = 8)			
1 คาบ ต่อสัปดาห์	2	25.00	
3 คาบ ต่อสัปดาห์	2	25.00	
สัปดาห์ละ 1 วัน	2	25.00	
30 คาบ	2	25.00	
3.1 วิธีดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชา (N = 8)			
ศึกษาหลักสูตรแม่บท	6	75.00	
วิเคราะห์สภาพท้องถิ่น	6	75.00	
เขียนจุดประสงค์รายวิชา	6	75.00	
กำหนดเนื้อหาและคาบเวลาเรียน	6	75.00	
เขียนคำอธิบายรายวิชา	2	25.00	
3.2 เรื่องที่ได้นำมาจัดทำคำอธิบายรายวิชาใหม่ (N = 8)			
สภาพ และ ความต้องการของท้องถิ่น	6	75.00	
การพัฒนาท้องถิ่น	6	75.00	
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	62.50	
อาชีพสำคัญในท้องถิ่น	6	75.00	
4. การดำเนินการปรับและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน			
ไม่ได้ดำเนินการ	37	47.44	
ดำเนินการ ปรับสื่อการสอนประเภท (N = 41)			
ของจริง	22	53.66	
วัสดุ อุปกรณ์	12	29.27	
รูปภาพ	7	17.07	
เอกสารการสอน	3	7.32	
ชุดการสอน	2	4.88	
เครื่องดนตรี	1	2.44	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพื่อใช้ในรายวิชา (N = 41)			
สังคม	16	39.02	
วิทยาศาสตร์	8	19.51	
เกษตร	4	9.76	
ภาษาไทย	3	7.32	
งานอาชีพ	2	4.88	
งานประดิษฐ์	2	4.88	
ศิลปะ	2	4.88	
อังกฤษ	2	4.88	
งานบ้าน	1	2.44	
ดนตรี	1	2.44	
กลุ่มประสบการณ์ (N = 41)			
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	25	60.98	
การทำงานพื้นฐานอาชีพ	9	21.95	
สร้างเสริมลักษณะนิสัย	4	9.76	
ทักษะ	3	7.32	
ประสบการณ์พิเศษ	12	29.27	
ระดับชั้น			
ป. 1.-6	7	17.07	
ป. 2	2	4.88	
ป. 3	2	4.88	
ป. 4	3	37.32	
ป. 5	5	12.20	
ป. 5-6	20	48.78	
ป. 6	6	14.63	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
4.1 วิธีดำเนินการเลือกและปรับปรุงสื่อการเรียน			
การสอน (N =41)			
วิเคราะห์หลักสูตรแม่บท	20	48.78	
สำรวจสื่อการเรียนการสอน	27	65.85	
วิเคราะห์สื่อการเรียนการสอน	17	41.46	
สำรวจแหล่งสื่อการเรียนการสอนในชุมชน	2	4.88	
เลือกใช้สื่อการสอนตามกิจกรรม	2	4.88	
4.2 สื่อการเรียนการสอนที่ได้ปรับปรุงและเลือกใช้			
(N = 41)			
หนังสือเสริมประสบการณ์	12	29.27	
แบบฝึกหัด	12	29.27	
รูปภาพ	17	41.46	
วัสดุ อุปกรณ์ในการทดลอง	28	68.29	
ของจริง	10	24.39	
เอกสารการสอน	4	9.76	
สื่อการสอนจากท้องถิ่น	2	4.88	
เครื่องดนตรีที่บ้าน	1	2.44	
5. การดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอน			
ไม่ได้ดำเนินการ	52	66.67	
ได้ดำเนินการ โดยจัดทำสื่อประเภท (N =26)			
เอกสารประกอบการเรียน	6	23.08	
หนังสือเรียน	5	19.23	
ชุดการสอน	6	23.08	
วัสดุ อุปกรณ์ การเกษตร	4	15.38	
รูปภาพ	3	11.54	
เครื่องดนตรี	2	7.69	
อุปกรณ์ไฟฟ้า	2	7.69	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพื่อใช้ในรายวิชา (N = 26)			
วิทยาศาสตร์	8	30.77	
สังคม	8	30.77	
ภาษาไทย	6	23.08	
ดนตรี	2	7.69	
เกษตร	2	7.69	
กลุ่มประสบการณ์ (N = 26)			
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	16	61.53	
ทักษะ	6	23.08	
สร้างเสริมลักษณะนิสัย	2	7.69	
การทำงานพื้นฐานอาชีพ	2	7.69	
ระดับชั้น (N = 26)			
ป. 1 - 6	6	23.08	
ป. 4	2	7.69	
ป. 5 - 6	16	61.53	
5.1 วิธีดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอน (N = 26)			
วิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตร	16	61.53	
วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา และผู้เรียน	20	76.92	
กำหนดจุดประสงค์ของสื่อการสอน	16	61.53	
จัดทำโครงร่างสื่อการเรียนการสอน	6	23.08	
เขียนต้นแบบและปรับปรุงสื่อ	6	23.08	
จัดทำสื่อที่สมบูรณ์	8	30.77	
ศึกษาวิธีจัดทำสื่อจากปราชญ์ชาวบ้าน	2	7.69	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
5.2 แหล่งงบประมาณในการจัดทำสื่อ (N = 26)			
งบประมาณของโรงเรียน	16	61.53	
การสนับสนุนจากหน่วยศึกษานิเทศก์	2	7.69	
การบริจาคของผู้ปกครอง	4	15.38	
การสนับสนุนจากชุมชน	6	23.08	
งบส่วนตัว	12	46.13	
องค์กรเอกชน	2	7.69	
6. การประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น			
ทดสอบผลการเรียนของผู้เรียน	50	82.20	
ตรวจสอบความสนใจของผู้เรียน	40	68.96	
การตรวจผลงานของผู้เรียน	35	60.34	

จากตารางที่ 15 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นของครู ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 74.36 ขณะที่ครูที่ไม่ได้ดำเนินการปรับกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 28.64 สำหรับครูที่ได้ดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ได้ปรับใช้กิจกรรมการปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 32.76 รองลงมาได้ศึกษานอกสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 20.69 ทั้งนี้ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อใช้ในรายวิชาสังคมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.13 รองลงมาได้แก่ วิชาภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 22.41 โดยวิชาส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คิดเป็นร้อยละ 48.28 รองลงมาได้แก่ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 41.38 และครูส่วนใหญ่จะนำการปรับกิจกรรมไปใช้ในการสอน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 72.41 รองลงมาได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 31.03

ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ คือ 1 ภาคการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.93 รองลงมาได้แก่ เวลาเรียน 10 คาบ คิดเป็นร้อยละ 22.41 สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูส่วนใหญ่ได้นำมาปรับใช้ คือ การศึกษานอกสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 74.14 รองลงมาได้สาธิตและการแสดงบทบาทสมมุติ คิดเป็นร้อยละ 37.93 เท่ากัน ซึ่งวิธีดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ได้จัดทำแผนการสอนที่เน้นกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 82.72 รองลงมาได้ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 74.14

ในด้านการปรับและเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหาวิชา พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการคิดเป็นร้อยละ 61.54 ขณะที่ครูที่ได้ดำเนินการปรับและเพิ่มรายละเอียด คิดเป็นร้อยละ 38.48 โดยครูที่ได้ดำเนินการส่วนใหญ่ ได้ดำเนินการปรับรายละเอียดเรื่องสภาพและปัญหาของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาได้แก่ เรื่องอาชีพในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 20.00 ซึ่งเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่ได้นำไปใช้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 46.64 รองลงมาได้แก่ วิชาสังคมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.67 ทั้งนี้เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่ จัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาได้แก่ กลุ่มการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และครูส่วนใหญ่ได้นำการปรับรายละเอียดของเนื้อหาในใช้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมาได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 26.67 เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.33 นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเรียนการสอน 1 ภาคการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาได้แก่ เวลาเรียน 30 คาบ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ครูที่ได้ดำเนินการปรับและเพิ่มเติมเนื้อหาทั้งหมดมีวิธีการปรับและเพิ่มรายละเอียดเนื้อหาวิชาโดยการนำรายละเอียดเนื้อหาไปปรับให้เหมาะสมกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาได้จัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 73.33 โดยส่วนใหญ่ได้ดำเนินการปรับรายละเอียดในเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาได้แก่เรื่อง สภาพความต้องการในท้องถิ่น และอาชีพสำคัญของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 53.33 เท่ากัน

ในด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการคิดเป็นร้อยละ 89.74 ขณะที่ครูที่ได้ดำเนินการคิดเป็นร้อยละ 10.26 สำหรับครูที่ได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา ได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา ระบบนิเวศในนาข้าว ดนตรีนาฏศิลป์ งานประดิษฐ์ และการเลี้ยงเปิดเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 25.00 เท่ากัน ซึ่งคำอธิบายรายวิชาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม การงานพื้นฐานอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย คิดเป็นร้อยละ 25.00 เท่ากัน

โดยจะนำคำอธิบายรายวิชาไปใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 25.00 เท่ากัน นอกจากนี้ เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1 คาบต่อสัปดาห์ 3 คาบต่อสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน และ 30 คาบ คิดเป็นร้อยละ 25.00 เท่ากัน สำหรับครูที่ดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ ส่วนใหญ่มีวิธีดำเนินการโดยการศึกษาหลักสูตรแม่บท วิเคราะห์สภาพท้องถิ่น เขียนจุดประสงค์รายวิชา และกำหนดเนื้อหาและคาบเวลาเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.00 เท่ากัน และคำอธิบายรายวิชาส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่อง สภาพและความต้องการของท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่น อาชีพสำคัญในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 70.00 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 62.50

ในด้านการปรับและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 52.56 ขณะที่ครูที่ไม่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 47.44 สำหรับครูที่ได้ดำเนินการปรับและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะปรับและใช้สื่อการสอนประเภทของจริง คิดเป็นร้อยละ 53.66 รองลงมาได้แก่ สื่อการสอนประเภท วัสดุ อุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 29.27 โดยส่วนใหญ่จะปรับใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในรายวิชาสังคมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 39.02 รองลงมาได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 19.51 ซึ่งรายวิชาส่วนใหญ่อยู่ใน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คิดเป็นร้อยละ 60.98 รองลงมาได้แก่ กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 21.95 ทั้งนี้ครูส่วนใหญ่ได้นำสื่อการสอนไปใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 คิดเป็นร้อยละ 48.78 รองลงมาได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 คิดเป็นร้อยละ 17.07 สำหรับครูที่ได้ดำเนินการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการสอน ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการสำรวจสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 65.68 รองลงมาได้วิเคราะห์หลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 48.78 ทั้งนี้ส่วนใหญ่ได้ปรับปรุงและเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทดลอง คิดเป็นร้อยละ 68.29 รองลงมาได้แก่ รูปภาพ คิดเป็นร้อยละ 41.46

ในด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ขณะที่ครูที่ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยครูที่ดำเนินการส่วนใหญ่ได้จัดทำสื่อการสอนประเภท เอกสารประกอบการเรียน และชุดการสอน คิดเป็นร้อยละ 23.08 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ หนังสือเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.13 ซึ่งครูส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.77 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ วิชาภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 23.08 ทั้งนี้สื่อการสอนส่วนใหญ่ได้นำไปใช้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คิดเป็นร้อยละ 61.53 รองลงมาได้แก่ กลุ่มทักษะ คิดเป็นร้อยละ 23.08 โดยครูส่วนใหญ่จะนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 คิดเป็นร้อยละ 61.51 รองลงมา

ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 คิดเป็นร้อยละ 23.08 สำหรับครูที่ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา และผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 76.92 รองลงมาได้วิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตร และกำหนดจุดประสงค์ของสื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 61.53 เท่ากัน ในส่วนของงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ได้มาจากงบประมาณของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.53 รองลงมาได้แก่ งบประมาณตัวของครู คิดเป็นร้อยละ 46.13

การประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ดำเนินการทดสอบผลการเรียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 86.20 รองลงมาได้สังเกตความสนใจในการเรียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 68.96

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ครู จำนวน 18 คน พบว่า ครูทั้งหมดได้ตระหนักถึงความสำคัญของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นว่ามีความสำคัญในฐานะเป็นผู้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือการเป็นผู้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแม่บทที่ได้ดำเนินการปรับ คิดเป็นร้อยละ 83.33 ขณะเดียวกันครูส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ว่าควรเข้าไปมีส่วนร่วมโดยการเป็นผู้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บท และการเป็นผู้นำการปรับหลักสูตรแม่บทไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 94.44 เท่ากัน รองลงมาได้เป็นผู้วางแผน จัดประชุม อบรม เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 77.77 ทั้งนี้ครูส่วนใหญ่ยังได้แสดงความคาดหวังของตนเองต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น โดยครูส่วนใหญ่ได้คาดหวังให้บุคลากรท้องถิ่นให้ความร่วมมือในทุกด้าน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้แก่ การที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากรท้องถิ่น และการที่ผู้ปกครองนักเรียนร่วมบริจาคเงิน คิดเป็นร้อยละ 88.88 เท่ากัน การให้ภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาเป็นวิทยากรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 61.11

การที่ครูได้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นนั้น ครูส่วนใหญ่ได้พบกับปัญหาเกี่ยวกับ การที่ผู้ปกครองนักเรียนไม่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น แต่ต้องการให้เด็กเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 88.88 เนื่องมาจากผู้ปกครองนักเรียนไม่เห็นคุณค่าของท้องถิ่น ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น และเห็นว่างองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ผู้ปกครองนักเรียนสามารถสอนให้แก่เด็กนักเรียนได้เอง แต่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาวิชา เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป ซึ่งจากปัญหา

ดังกล่าวครูได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นให้แก่ผู้ปกครอง ปัญหาของลงมาที่ครูพบคือ ปัญหาการขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 77.77 ซึ่งมีสาเหตุมาจาก รัฐบาลส่วนกลางยังไม่ได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้แก่โรงเรียน ทั้งนี้ครูได้แก้ปัญหาโดยการของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล และการขอความร่วมมือในการบริจาคทุนทรัพย์ของผู้ปกครองนักเรียน สำหรับประโยชน์และปัญหาจากการที่บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาใด คิดเป็นร้อยละ 55.67 แต่ยังมีครูที่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 44.33 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ การที่บุคลากรท้องถิ่นที่มีความรู้ไม่ให้ความร่วมมือในการเป็นวิทยากรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 เนื่องจากเวลาเรียนตรงกับเวลาทำงานของบุคลากรท้องถิ่นทำให้บุคลากรท้องถิ่นขาดรายได้ ปัญหาของลงมา คือ ปัญหาโรงเรียนไม่มีค่าตอบแทนวิทยากรเนื่องจากโรงเรียนยังขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 27.77 แต่ในด้านของประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนเกิดความภาคภูมิใจที่โรงเรียนตระหนักถึงคุณค่าของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาได้แก่ การทำให้เกิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านให้คงอยู่ต่อไป คิดเป็นร้อยละ 66.66

วิธีการหรือแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีการเข้าพบปะพูดคุยกับบุคลากรท้องถิ่นด้วยตนเอง ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้จัดประชุมชี้แจงเพื่อขอความร่วมมือ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 เท่ากัน รวมถึงการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพเพื่อสร้างศรัทธาให้แก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 77.77

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตร ท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การดำเนินการในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่ได้ดำเนินการสร้าง	58	74.36	
ดำเนินการสร้าง หลักสูตร (N = 20)	20	25.64	
หลักสูตรท้องถิ่น (ไม่ระบุชื่อ)	5	25.00	
ระบบนิเวศในนาข้าวและแปลงผัก	4	20.00	
การทำกล้วยฉาบ	2	10.00	
ของประดิษฐ์ในท้องถิ่น	2	10.00	
ไฟฟ้าเบื้องต้น	1	5.00	
การทำไม้กวาดแข็ง	1	5.00	
การทอผ้าด้วยกี่	1	5.00	
ประเพณีท้องถิ่น	1	5.00	
การเลี้ยงเปิดเนื้อ	1	5.00	
ท้องถิ่นศึกษา	1	5.00	
ภูมิปัญญาชาวบ้าน	1	5.00	
เพื่อใช้ในรายวิชา (N = 20)			
สังคมศึกษา	8	40.00	
งานเกษตร	4	20.00	
วิทยาศาสตร์	4	20.00	
งานประดิษฐ์	2	10.00	
งานบ้าน	2	10.00	
กลุ่มประสบการณ์ (N = 20)			
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	12	60.00	
การงานพื้นฐานอาชีพ	8	40.00	

ตารางที่ 16 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตร ท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท	จำนวน (N = 78)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ระดับชั้นประถมศึกษา (N = 20)			
ประถมศึกษาปีที่ 1 – 6	4	20.00	
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 5	6	30.00	
ประถมศึกษาปีที่ 5 – 6	10	50.00	
ระยะเวลาของหลักสูตร (N = 20)			
1 ภาคการศึกษา	20	100.00	
2. วิธีดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (N = 20)			
สำรวจข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น	16	80.00	
เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น	15	75.00	
พิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	18	90.00	
คัดเลือกข้อมูลพื้นฐาน	10	50.00	
ศึกษาความต้องการของผู้เรียน	2	10.00	
3. วิธีดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (N = 20)			
พิจารณาข้อมูลพื้นฐาน	20	100.00	
กำหนดแนวทางในการสร้างหลักสูตร	11	55.00	
กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	11	55.00	
4. วิธีการคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร ท้องถิ่น (N = 20)			
รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและจุด มุ่งหมาย	14	70.00	
พิจารณาเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	19	95.00	
เรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา	12	60.00	
คัดเลือกเนื้อหาจากความสำคัญและเหมาะสม กับท้องถิ่น	12	60.00	

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
(N = 78)			
5. วิธีดำเนินการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล			
(N = 20)			
ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมิน	16	80.00	
พิจารณาเกณฑ์และวิธีการประเมินที่เหมาะสม	14	70.00	
คัดเลือกเกณฑ์และวิธีการประเมิน	12	60.00	
ให้ผู้เรียนร่วมกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมิน	2	10.00	
6. วิธีการนำหลักสูตรไปใช้ (N = 20)			
ศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นให้เข้าใจ	12	60.00	
ทำความเข้าใจกับผู้เรียน	9	45.00	
ศึกษาแผนการสอนและคู่มือครู	13	65.00	
จัดห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้	8	40.00	
ปฏิบัติการสอนด้วยกลวิธีที่หลากหลาย	18	90.00	
7. การดำเนินการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น (N = 20)			
ประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น	9	45.00	
ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	12	60.00	
ประเมินผลการเรียนของนักเรียน	16	80.00	
ประเมินผลทุกครั้งหลังการสอน	2	10.00	

จากตารางที่ 16 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บทของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 74.36 สำหรับครูที่ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 25.64 โดยหลักสูตรท้องถิ่นที่ครูได้ดำเนินการสร้างส่วนใหญ่ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น (ไม่ระบุชื่อ) คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาได้แก่ หลักสูตรระบบนิเวศในนาข้าวและแปลงผัก คิดเป็นร้อยละ 20.00 ซึ่งส่วนใหญ่ได้นำมาใช้ในรายวิชาสังคมศึกษา

คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาได้แก่งานเกษตร และวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 20.00 เท่ากัน ซึ่งรายวิชาส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาได้แก่ กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 40.00 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ได้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 คิดเป็นร้อยละ 30.00 คิดเป็นร้อยละ 20.00 ทั้งนี้หลักสูตรท้องถิ่นทั้งหมด มีระยะเวลาการใช้หลักสูตร 1 ภาคการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100.00

การดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บทนั้น ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานครูส่วนใหญ่ได้พิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาได้สำรวจข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 80.00 ต่อมาในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ครูทั้งหมดได้พิจารณาข้อมูลพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาได้กำหนดแนวทางในการสร้างหลักสูตร และกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 55.55 เท่ากัน ในส่วนของการคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้พิจารณาเนื้อหาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 95.00 รองลงมาได้รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและจุดมุ่งหมาย คิดเป็นร้อยละ 70.00 สำหรับการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาได้พิจารณาเกณฑ์และวิธีการประเมินที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 70.00 เมื่อได้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติการสอนด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาได้ศึกษาแผนการสอนและคู่มือครู คิดเป็นร้อยละ 65.00 และในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ดำเนินการประเมินผล การเรียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 60.00

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ครู จำนวน 18 คน พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ในฐานะการเป็นผู้นำในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้แก่ การเป็นผู้วางแผนการดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 55.55 ขณะเดียวกัน ครูได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าครูจะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นโดยการเป็นผู้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือ การเป็นผู้วางแผนการสอนหรือกำหนดการสอนเนื้อหาวิชาในหลักสูตรท้องถิ่น และการหาความรู้ในชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูล

ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 72.22 เท่ากัน ทั้งนี้ครูได้แสดงความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท โดยครูส่วนใหญ่คาดหวังให้บุคลากรท้องถิ่นร่วมบริจาคเงินเพื่อเป็นทุนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.88 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ การที่บุคลากรท้องถิ่นเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 77.77 และการที่บุคลากรท้องถิ่นให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 50.00

ในการดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ครูได้พบปัญหาในการดำเนินการ โดยครูส่วนใหญ่ได้พบปัญหาเกี่ยวกับ การที่ครูมีภาระงานมากไม่สามารถดำเนินการสร้างหลักสูตรได้ คิดเป็นร้อยละ 66.66 เนื่องจาก ครูต้องรับผิดชอบงานทั้งงานสอนและงานธุรการ ซึ่งครูได้ดำเนินการแก้ปัญหาด้วยการพยายามจัดสรรเวลาในการทำงาน ปัญหารองลงมาได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 33.33 ซึ่งมีสาเหตุมาจาก การขาดการกระตุ้นจากหน่วยงานที่รับผิดชอบและรัฐบาลไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้แก่โรงเรียน ทั้งนี้ครูได้ดำเนินการแก้ไขโดยการจัดหางบประมาณในการดำเนินการด้วยตนเอง เช่น การนำนมมาจำหน่ายภายในโรงเรียน ปัญหาต่อมาคือ การที่ครูขาดประสบการณ์ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 16.66 ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น และครูได้แก้ไขโดยการศึกษ เอกสารและเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขณะเดียวกันครูก็ได้พบกับประโยชน์และปัญหาจากการที่บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท โดยครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 88.88 แต่ครูที่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 11.12 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่พบ คือ ชุมชนยังให้ความร่วมมือน้อย และการที่วิทยากรท้องถิ่นเข้ามาสอนมากเกินไปที่จุดประสงค์การสอนกำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 5.56 เท่ากัน ทางด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบถึงคุณค่าของการศึกษาที่เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 77.77 รองลงมาได้แก่ การที่เด็กได้นำความรู้จากการเรียนไปช่วยเหลือพ่อแม่ในการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 27.77

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
(N = 156)			
1. เพศ			
ชาย	76	48.72	
หญิง	80	51.28	
2. อายุ			
20 – 30 ปี	12	7.69	
31 – 40 ปี	84	53.85	
41 – 50 ปี	50	32.05	
51 – 60 ปี	10	6.41	
3. วุฒิการศึกษา			
ประถมศึกษา	98	62.82	
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	5.13	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	18	11.54	
ใบประกาศวิชาชีพ	4	2.56	
ปริญญาตรี	28	17.95	
4. สถานภาพ			
บิดา	76	48.72	
มารดา	80	51.28	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	2	1.28	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	22	14.10	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	8	5.13	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	30	19.23	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	34	21.79	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	60	38.46	

ตารางที่ 17 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน (N = 156)	ร้อยละ	หมายเหตุ
5. ประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนา			
หลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่เคย	130	83.33	
เคย (N= 26)	26	16.67	
1 ครั้ง	12	46.15	
2 ครั้ง	6	23.08	
5 ครั้ง	8	30.76	
6. ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
ไม่เคย	128	82.05	
เคย ในเรื่อง (N=28)	28	17.95	
ความเป็นมาและอาชีพในท้องถิ่น	24	85.71	
โครงการรุ่งอรุณ	4	14.29	

จากตารางที่ 17 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.28 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.72 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.85 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.05 เมื่อพิจารณาการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 62.82 รองลงมาได้แก่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17.95 โดยผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นมารดาของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 51.28 รองลงมาเป็นบิดา คิดเป็นร้อยละ 48.72 นอกจากนี้ผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่ ไม่เคยมีประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 แต่ยังมีผู้ปกครองที่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 16.67 สำหรับประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 82.05 ส่วนผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 17.95

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 18 คน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 11.11 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.55 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.44 โดยที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 16.66 ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมา ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 22.22 เท่ากัน นอกจากนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการประชุม อบรม เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา ได้แก่ ผู้ปกครองที่เคยมีประสบการณ์ในการประชุม อบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 16.66

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
	(N = 156)		
1. การมีส่วนร่วมด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
เข้าร่วมกำหนดนโยบายกับส่วนกลาง	0	0.00	
เข้าร่วมกำหนดนโยบายกับโรงเรียน	68	43.59	
ไม่เคยเข้าร่วม	88	56.41	
2. การรับทราบนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น			
รับทราบจากครูในโรงเรียน	78	50.00	
รับทราบจากผู้บริหารโรงเรียน	62	39.74	
รับทราบจากการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน	42	26.92	
รับทราบจากผู้เรียนที่เป็นบุตรหลาน	70	44.87	

จากตารางที่ 18 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมในการกำหนดนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 56.41 รองลงมาได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.59 สำหรับการรับทราบนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่รับทราบจากครูในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่ การรับทราบจากผู้เรียนที่เป็นบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 44.87

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 18 คน เกี่ยวกับความสำคัญของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณปกครองนักเรียนไม่มีความสำคัญในการที่จะเข้าร่วมในด้านนโยบาย เนื่องจากนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรเป็นหน้าที่ของโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่าตนมีความรู้ไม่มากพอที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการ

พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 55.55 รองลงมาเห็นว่ามีสำคัญในการเข้าร่วม แสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 44.44 ทั้งนี้ยังพบว่าผู้ปกครอง-นักเรียนได้มีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยที่ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วม เนื่องจากนโยบายเป็นหน้าที่ของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.44 และจากการที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดไม่พบปัญหาใดที่เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับ สภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 156)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การมีส่วนร่วมในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียน			
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น	92	58.97	
บริจาคเงินในการจัดกิจกรรม	40	25.64	
ให้ความช่วยเหลือด้านแรงกายในการจัดกิจกรรม	60	38.46	
เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดขึ้น	76	48.72	
ช่วยครูสอนในบางชั่วโมง	14	8.97	
2. การมีส่วนร่วมในการปรับและเพิ่มรายละเอียดของ เนื้อหาวิชา			
ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรายละเอียดในท้องถิ่น	62	39.74	
ให้ความร่วมมือเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือ	132	84.62	
เป็นวิทยากรในการสอน	16	10.26	
3. การมีส่วนร่วมในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมา ใหม่			
ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่น	52	33.33	
ร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดทำ	0	0.00	
บริจาคเงินเป็นทุนในการจัดทำคำอธิบาย	0	0.00	
ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำ	68	43.59	
ไม่เคยมีส่วนร่วม	56	35.90	
4. การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียน การสอน			
มอบสิ่งของในท้องถิ่นที่ใช้เป็นสื่อการสอนแก่ครู	72	46.15	
แนะนำแหล่งสื่อในท้องถิ่น	60	38.46	
แนะนำสื่อที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	46	29.49	
ไม่เคยมีส่วนร่วม	24	15.38	

ตารางที่ 19 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น	จำนวน (N = 156)	ร้อยละ	หมายเหตุ
5. การมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่			
บริจาคเงินในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน	44	28.21	
บริจาควัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ	36	23.08	
ร่วมจัดทำสื่อการเรียนการสอนกับครู	60	38.46	
ไม่เคยมีส่วนร่วม	36	23.08	
6. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น			
การประเมินผลการสอนของครู	60	38.48	
การตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียน	120	76.92	

จากตารางที่ 19 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นของผู้ปกครองนักเรียน ในด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 58.97 รองลงมาได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 48.72 ในด้านการปรับและเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหาวิชา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ความร่วมมือเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 84.62 รองลงมาได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 39.74 ในด้านการจัดคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ช่วยเหลือในการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 43.59 รองลงมา คือ การที่ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 35.90 ในด้านการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้มอบสิ่งของในท้องถิ่นที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนแก่ครู คิดเป็นร้อยละ 46.15 รองลงมาได้แนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอนในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 38.46 และในด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมจัดทำสื่อการเรียนการสอนกับครู คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมาได้บริจาคเงินในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 28.21

นอกจากนี้ในการประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีการตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 76.92 รองลงมาได้ประเมินผลการสอนของครู คิดเป็นร้อยละ 28.48

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ครู จำนวน 18 คน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดได้ตระหนักความสำคัญของผู้ปกครองนักเรียนในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความสำคัญในฐานะการเป็นผู้สนับสนุนครูในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ ความสำคัญในฐานะของการเป็นผู้แสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองนักเรียนยังมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น โดยผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์เท่าที่ฐานะทางเศรษฐกิจจะสามารถให้ได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เท่ากัน นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดยังไม่พบปัญหาใดจากการเข้าร่วมในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 100.00

ทางด้านวิธีการหรือแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดใช้วิธีการพูดคุยชักชวนผู้ปกครองนักเรียนด้วยกันให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาได้แก่ การพูดคุยกับผู้นำท้องถิ่นให้เชิญชวนชาวบ้านให้เข้าร่วมบริจาคทุนทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 55.55

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
	(N = 156)		
1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่น			
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการท้องถิ่น	36	23.08	
ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตร	6	3.85	
ร่วมเป็นคณะทำงานในการสร้างหลักสูตร	12	7.69	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	116	74.36	
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
เสนอแนะจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมกับความ- ต้องการของท้องถิ่น	34	21.79	
ร่วมกับคณะทำงานกำหนดจุดมุ่งหมาย	12	7.69	
ร่วมกับคณะทำงานคัดเลือกจุดมุ่งหมาย	12	7.69	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	116	74.36	
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น			
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของ ท้องถิ่น	38	24.36	
แนะนำเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	14	8.97	
ร่วมกับคณะทำงานพิจารณาเนื้อหา	12	7.69	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	116	74.36	
4. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลหลักสูตร			
เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผล	26	16.67	
ร่วมกับคณะทำงานพิจารณาเกณฑ์	18	11.54	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	116	74.36	

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
	(N = 156)		
5. การส่งเสริมการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในโรงเรียน			
ให้ช่วยเหลือเมื่อโรงเรียนขอร่วมมือ	38	24.36	
ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรท้องถิ่น	8	5.13	
แสดงความสนใจต่อผลการเรียนของผู้เรียน	16	10.26	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	116	74.36	
6. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น			
เสนอวิธีการประเมินผล	16	10.26	
ประเมินผลการสอนของครู	4	2.56	
พิจารณาผลการเรียนของผู้เรียน	28	17.95	
ไม่ได้มีส่วนร่วม	116	74.36	

จากตารางที่ 20 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรเสริมหลักสูตรแม่บทของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมาได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 23.08 ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมาได้เสนอแนะจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 21.79 ในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมาได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 24.36 ในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมาได้ เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผลคิดเป็นร้อยละ 16.67 สำหรับการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมา

ได้ให้ความช่วยเหลือเมื่อโรงเรียนขอความช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 24.36 และในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 74.36 รองลงมาได้เข้าร่วมพิจารณาผลการเรียนของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 17.95

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 18 คน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ปกครองนักเรียนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท โดยที่ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมด เห็นว่าผู้ปกครองนักเรียนมีความสำคัญในฐานะการเป็นผู้สนับสนุนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ การเป็นผู้ร่วมสร้างหลักสูตรท้องถิ่นกับครูในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.22 ในขณะที่เดียวกัน ผู้ปกครองนักเรียนได้แสดงความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท โดยที่ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมด คาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 83.33 รวมทั้งการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์เท่าที่ฐานะทางเศรษฐกิจจะสามารถให้ได้ คิดเป็นร้อยละ 55.55 นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดไม่พบปัญหาใดจากการเข้าร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 100.00

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 18 คน พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 5.55 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31.40 ปี คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.11 โดยส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาได้แก่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.16 และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 100.00 นอกจากนี้ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรม เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา ไม่เคยได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 16.16

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและ แนวทางการส่งเสริมบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาไม่เคยเข้าร่วมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 16.16 สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาได้เชิญผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้แก่ทางโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.55 รองลงมาได้เข้าร่วมเป็นวิทยากรการสอนในเรื่องรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 22.22 และการเสนอองค์ความรู้ในท้องถิ่นที่ต้องการให้โรงเรียนนำมาจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 16.66 สำหรับด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ได้จัดสรรงบประมาณในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาได้เข้าร่วมเป็นวิทยากรในการสอน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ความสำคัญของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในฐานะของการเข้าเป็นผู้ร่วมกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาได้แก่ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 94.44 ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดได้ตระหนักว่าควรให้การสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน รวมทั้งต้องเข้าไปดูแลในการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาได้แก่ การเป็นผู้ติดตามและประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 83.33 และการประสานงานกับประชาชนชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 77.77 สำหรับในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดได้ตระหนักถึงความสำคัญในฐานะการเป็นผู้ให้การสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งต้องเข้าไปดำเนินการดูแลการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาได้แก่ การให้ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 50.00

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางในการพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 44.44

ความคาดหวังของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดมีความคาดหวังที่จะเข้าช่วยกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น โดยขอให้โรงเรียนเชิญองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับทางโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่คาดหวังที่จะเข้าไปให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 77.77 รองลงมาได้แก่ การเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่นให้โรงเรียนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 66.66 การเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 44.44 ในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่คาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมโดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาได้แก่ การเสนอเนื้อหาที่ต้องการให้โรงเรียนจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดสรรงบประมาณในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 77.77 การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 72.22

ทางด้านปัญหาที่พบจากการเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ปัญหาที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่พบ คือการที่โรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเต็มที่ คิดเป็นร้อยละ 55.55 เนื่องจากโรงเรียนไม่ยอมให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาควบคุมการทำงานของโรงเรียน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการพยายามติดต่อประสานงานกับโรงเรียน รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีปัญหาด้านนโยบายเนื้องยังเข้าไปมีส่วนร่วมแบบเต็มรูปแบบ คิดเป็นร้อยละ 44.44 ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า ปัญหาที่ส่วนใหญ่พบ คือ การที่โรงเรียนไม่มีค่าตอบแทนในการสอนให้แก่วิทยากรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 72.22 เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณในส่วนดังกล่าว ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการแก้ไขโดยการจัดสรรงบประมาณให้แก่ทางโรงเรียน ปัญหาของลงมาที่พบ คือ โรงเรียนกำหนดรูปแบบในการสอนทำให้วิทยากรท้องถิ่นขาดอิสระในการสอน คิดเป็นร้อยละ 44.44 เนื่องจากความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างวิทยากรท้องถิ่นกับโรงเรียน ซึ่งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการแก้ไขโดยการแนะนำให้โรงเรียนให้อิสระแก่วิทยากรท้องถิ่นในการสอน

ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่พบปัญหา เนื่องจากโรงเรียนยังดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาได้แก่ ปัญหาบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 27.77 เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมความรู้ และศึกษาดูงาน เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่ครู

วิธีการหรือแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีการจัดประชุมชาวบ้านเพื่อสำรวจความต้องการของท้องถิ่น และการพบปะกับชาวบ้านเพื่อประชาสัมพันธ์การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.44 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ การจัดสรรงบประมาณเป็นค่าตอบแทนให้วิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้วิทยากรท้องถิ่นสละเวลาในการทำงานมาสอนนักเรียน และรณรงค์ผ่านการประชุมตำบล คิดเป็นร้อยละ 88.88 เท่ากัน การขอความช่วยเหลือจากชุมชนและกำนันให้ประสานงานกับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.33 การจัดโครงการอบรมผู้นำท้องถิ่นเพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นในการขยายความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 61.11 การจัดประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาแบบใหม่ คิดเป็นร้อยละ 27.77 การทำหนังสือขอความร่วมมือจากชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.22

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้นำท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 18 คน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นทั้งหมดเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 -60 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41 -50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และผู้นำท้องถิ่นทั้งหมดมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 100.00 นอกจากนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมา เคยมีประสบการณ์ในการอบรม คิดเป็นร้อยละ 27.78

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 55.55 รองลงมาได้เข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 44.44 สำหรับผู้นำท้องถิ่นที่ได้เข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่าในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นทั้งหมดไม่เคยเข้าร่วมในด้านนโยบาย เนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเอง คิดเป็นร้อยละ 100.00 ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมเสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาได้ความร่วมมือด้วยการบริจาคทุนทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 72.22 และในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมเสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาได้เป็นวิทยากรท้องถิ่นให้แก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 การบริจาคทุนทรัพย์ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 38.88

ความสำคัญของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ในด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายที่โรงเรียนกำหนด คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า ผู้นำท้องถิ่นทั้งหมดได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่นแก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาคือ การเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.33 สำหรับในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า ผู้นำท้องถิ่นทั้งหมดได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่นแก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมาได้แก่ การเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.27

ความคาดหวังของผู้นำท้องถิ่นในการเข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ในด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นทั้งหมดต้องการที่จะเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00 สำหรับในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น พบว่า ผู้นำท้องถิ่นคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดประชุมชี้แจงให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรแม่บท คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมาได้คาดหวังที่จะเป็นวิทยากรท้องถิ่นให้แก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.56 และในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่คาดหวังที่จะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่มีประสบการณ์เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างหลักสูตร

สูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาได้คาดหวังที่จะเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.88 การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 66.66 นอกจากนี้จากการเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้นำท้องถิ่นทั้งหมดไม่พบปัญหาในการเข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00

วิธีการและแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาได้แก่ การอธิบาย แนะนำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการพูดชักชวนให้ชุมชนเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 61.11 เท่ากัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น โดยมีจำนวนประชากรคือ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 102 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 204 คน ครู จำนวน 204 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6,120 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 204 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 204 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 7,038 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร โดยการสำรวจข้อมูลโดยการขอรายชื่อโรงเรียนที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 8

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะศึกษาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบ่งได้ตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.1.1 ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 42 คน

2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 84 คน

2.1.3 ครูที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 84 คน

2.1.4 ผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 168 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

2.2.1 ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

2.2.2 ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

2.2.3 ครูที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

2.2.4 ผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

2.2.6 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ที่มีโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

2.2.7 ผู้นำท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ที่มีโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามศึกษานิเทศก์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน

ประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน

ประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน

ประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน

ประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

2. แบบสัมภาษณ์ ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 6 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์และแนวทางส่งเสริม

การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน และแนวทางส่งเสริม

การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์ครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของครู และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

บุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน และแนวทางส่งเสริม

การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ฉบับที่ 5 แบบสัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น
ออกตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ
แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบาย
ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการ
สร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ฉบับที่ 6 แบบสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น และแนวทางส่งเสริม
การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านนโยบายในการพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตร
ท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมเครื่องมือจากบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงหัวหน้าศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ในจังหวัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย
จังหวัดลำพูน จังหวัดพะเยา เพื่อขอความร่วมมือในการแจ้งให้ศึกษานิเทศก์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมเครื่องมือจากบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน จังหวัดพะเยา
เพื่อขอความร่วมมือในการแจ้งโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสอบถาม โดยการส่งทางไปรษณีย์
พร้อมสอดซองเอกสารติดแสตมป์เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนให้แก่ผู้วิจัย

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้เดินทางไป
สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เสนอตามการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น อันได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น ซึ่งบุคลากรท้องถิ่นแต่ละกลุ่มประชากรจะประกอบไปด้วยข้อมูลใน 4 ด้าน ดังนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ข้อมูลด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ข้อมูลด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และข้อมูลด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ด้วยสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ การหาความถี่ และค่าร้อยละ โดยได้นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย สำหรับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ กรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้คำตอบหลายคำตอบ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์แล้วส่งเคราะห์คำตอบ และนำเสนอในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้ง 2 ลักษณะ ได้แก่ การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท โดยมีโรงเรียนประถมศึกษาดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น จำนวน 58 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.36 และมีโรงเรียนประถมศึกษาดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท จำนวน 20 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.64

โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น จำนวน 58 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.36 ได้ดำเนินการในด้านการปรับกิจกรรมการเรียน การสอน โดยส่วนใหญ่ได้ดำเนินการปรับใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปใช้ในรายวิชาสังคมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และใช้เวลาในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน 1 ภาคการศึกษา รองลงมา โรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 52.56 ได้ดำเนินการปรับสื่อการเรียนการสอน โดยได้ดำเนินการปรับสื่อการเรียน การสอนประเภทของจริง เพื่อนำใช้ในรายวิชาสังคมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 38.46 ได้ดำเนินการปรับ และเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหาวิชา โดยได้ดำเนินการปรับรายละเอียดในเรื่อง สภาพและปัญหา ในท้องถิ่น เพื่อนำใช้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถม- ศึกษาปีที่ 6 และใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 1 ภาคการศึกษา และโรงเรียนประถม- ศึกษา ร้อยละ 33.33 ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ โดยได้ดำเนินการ จัดทำสื่อการเรียนการสอนประเภทเอกสารประกอบการเรียนและชุดการสอน เพื่อนำไปใช้ใน รายวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถม- ศึกษาปีที่ 5-6 ขณะที่โรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 10.26 ดำเนินการจัดทำคำอธิบายราย- วิชา โดยคำอธิบายรายวิชา ได้แก่ ระบบนิเวศในนาข้าว ดนตรีนาฏศิลป์ งานประดิษฐ์ และ การเลี้ยงเป็ดเนื้อ เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมพื้นฐานอาชีพ ซึ่งนำไปใช้ทุกระดับชั้น ทั้งนี้มีเวลา ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ได้แก่ 1 คาบต่อสัปดาห์ 3 คาบต่อสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน และ 30 คาบ

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท มีโรง- เรียนประถมศึกษาที่ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 20 โรง คิดเป็นร้อยละ 25.64 โดยส่วนใหญ่ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น (ไม่ได้ระบุชื่อ) ร้อยละ 25.00 หลักสูตร ระบบนิเวศในนาข้าวและแปลงผัก ร้อยละ 20.00 หลักสูตรการทำกล้วยฉาบ และหลักสูตร ของประดิษฐ์ในท้องถิ่น ร้อยละ 10.00 เท่ากัน หลักสูตรไฟฟ้าเบื้องต้น หลักสูตรการทำไม้ กวาดแห้ง หลักสูตรการทอผ้าด้วยกี่ หลักสูตรประเพณีท้องถิ่น หลักสูตรการเลี้ยงเป็ดเนื้อ หลักสูตรท้องถิ่นศึกษา และหลักสูตรภูมิปัญญาชาวบ้าน ร้อยละ 5.00 เท่ากัน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อย ละ 40.00 นำไปใช้ในรายวิชาสังคมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อใช้ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5-6 โดยมีระยะเวลาในการใช้หลักสูตรท้องถิ่น 1 ภาคการศึกษา

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.48 และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.67 ได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับส่วนท้องถิ่น ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.82 ได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน โดยที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.88 ได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน ทั้งนี้ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.41 และผู้นำท้องถิ่นทั้งหมด ร้อยละ 100.00 ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้ปกครองนักเรียนได้ให้ความเห็นว่าผู้ปกครองนักเรียนไม่มีความสำคัญในด้านนโยบาย เนื่องจากนโยบายเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน ซึ่งมีความเห็นตรงกันข้ามกับผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะผู้นำท้องถิ่นทั้งหมด ร้อยละ 100.00 คาดหวังที่จะเข้ามาแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด ร้อยละ 100.00 ได้คาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมกับโรงเรียน เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งความคาดหวังของผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสอดคล้องกับความคาดหวังของครูที่มีต่อบุคลากรท้องถิ่นในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.44 ได้คาดหวังให้บุคลากรท้องถิ่นเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนดนโยบายของโรงเรียนในการที่จะส่งเสริมบุคลากรท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.88 ได้ให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

สำหรับการดำเนินตามนโยบาย ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.68 ได้ดำเนินการตามนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยการส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกโรงเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.82 ได้ดำเนินการคัดเลือกครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยการพิจารณาจากความถนัดและความสามารถของครู และครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.26 ได้ดำเนินการคัดเลือกวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในขณะที่ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.00 ได้รับทราบนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากครูในโรงเรียน

ทั้งนี้จากการที่โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำท้องถิ่นทั้งหมด ร้อยละ 100.00 ไม่พบปัญหาใดเกี่ยวกับนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในขณะที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้พบปัญหาเกี่ยวกับการที่โรงเรียนยังไม่ได้เปิดโอกาสให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเต็มที่

3. การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

3.1 การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.80 และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.10 ได้ให้การส่งเสริมแก่แก่ครูที่ดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่อง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ และเรื่องการวิเคราะห์สภาพและปัญหาในท้องถิ่น ซึ่งศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.80 ได้ให้การส่งเสริมด้วยการให้คำแนะนำ และการนิเทศติดตามผล ส่วนผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.95 ใช้วิธีการส่งเสริมโดยจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม และให้ขวัญและกำลังใจแก่ครู นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.97 ได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น ทั้งนี้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้ปรับใช้กิจกรรมการปฏิบัติจริง เพื่อใช้ในรายวิชาสังคมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนำมาใช้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1 ภาคการศึกษา ซึ่งครูมีวิธีการดำเนินการโดยการจัดทำแผนการสอนที่เน้นกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2 การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในด้านการปรับและเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหาวิชา

สำหรับศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.24 ได้ให้การส่งเสริมแก่โรงเรียนในเรื่อง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเพิ่มเติม และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.38 ได้ให้การส่งเสริมแก่ครูในเรื่อง การศึกษาและวิเคราะห์สภาพท้องถิ่น ซึ่งศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.85 ได้ให้การส่งเสริมด้วยการให้คำแนะนำ อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียน

ส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.97 ได้ส่งเสริมด้วยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 58.97 นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.62 ได้มีส่วนร่วมโดยการให้ความร่วมมือเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือ ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.54 ไม่ได้ดำเนินการปรับรายละเอียดยของเนื้อหาวิชา แต่สำหรับครูที่ได้ดำเนินการปรับและเพิ่มรายละเอียดยของเนื้อหา ร้อยละ 38.46 ได้ดำเนินการปรับรายละเอียดยในเรื่องสภาพและปัญหาในท้องถิ่น เพื่อใช้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนำไปใช้ในระดับชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เวลาในการเรียนการสอน 1 ภาคการศึกษา สำหรับการดำเนินการครูทั้งหมดได้นำรายละเอียดยเนื้อหาวิชามาปรับให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

3.3 การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.46 ได้ให้การส่งเสริมในเรื่อง การจัดทำคำอธิบายรายวิชาในรูปแบบคณะกรรมการ และดำเนินการจัดประชุมอบรมสัมมนาเพื่อให้ความรู้แก่ครู ขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.82 ได้ให้การส่งเสริมในเรื่องการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และได้จัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียน ให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.59 ได้ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการของครู ขณะที่ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.74 ไม่ได้ดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ สำหรับครูที่ดำเนินการจัดทำคำอธิบาย ร้อยละ 10.26 ได้ดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชาในระบบนิเวศในนาข้าว ดนตรีนาฏศิลป์ งานประดิษฐ์ และการเลี้ยงเบ็ดเนื้อ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยใช้เวลาในการสอน 1 คาบต่อสัปดาห์ 3 คาบต่อสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน และ 30 คาบ ทั้งนี้วิธีดำเนินการของครู ได้แก่ การศึกษาหลักสูตรแม่บท เพื่อวิเคราะห์สภาพท้องถิ่น แล้วนำมาเขียนจุดประสงค์รายวิชา กำหนดเนื้อหาและคาบเวลาเรียน โดยเนื้อหาที่ได้นำมาจัดทำเป็นคำอธิบายรายวิชา ได้แก่ สภาพและความต้องการของท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และอาชีพสำคัญในท้องถิ่น

3.4 การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในด้านการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.74 ได้ให้การส่งเสริมในเรื่องการปรับปรุงคู่มือครู และแผนการสอน โดยได้ให้การส่งเสริมด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการอบรมความรู้ และให้คำแนะนำในการเลือกสื่อการเรียนการสอน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.46 ได้ให้การส่งเสริมแก่ครูในเรื่อง วิธีการปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และได้ติดต่อประสานงานกับแหล่งสื่อการเรียนการสอน ในขณะเดียวกันผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.15 ได้มอบสิ่งของในท้องถิ่นที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนแก่ครู สำหรับครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.56 ได้ดำเนินการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน โดยได้ดำเนินการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทของจริง เพื่อนำมาใช้ในรายวิชาสังคมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนำไปใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ซึ่งครูส่วนใหญ่ ได้ดำเนินการปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนด้วยการสำรวจสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยสื่อการสอนส่วนใหญ่ที่ได้ดำเนินการปรับปรุงและเลือกใช้ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ในการทดลอง

3.5 การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.36 ได้ให้การส่งเสริมในเรื่อง การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม และได้ใช้วิธีการส่งเสริมโดยการแนะนำวิธีการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.64 ได้ให้การส่งเสริมในเรื่อง การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมา และได้ให้การส่งเสริมโดยการนิเทศการสอนของครู นอกจากนี้ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.64 ได้เข้าร่วมในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนกับครู ขณะที่ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.67 ไม่ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ สำหรับครูที่ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 33.33 ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอนประเภทเอกสารประกอบการเรียน และชุดการสอน เพื่อนำมาใช้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แล้วนำมาใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา และผู้เรียน ทั้งนี้งบประมาณที่ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ได้มาจากงบประมาณของโรงเรียน นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่น พบว่า ในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.55 ได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้แก่

โรงเรียน ขณะที่ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.55 ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

ในการส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.44 ได้มีวิธีการส่งเสริมโรงเรียนให้ดำเนินการ โดยการจัดประชุมอบรมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบกับการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.11 ได้ให้การส่งเสริมครูในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บท ด้วยการมอบหมายหน้าที่ในการปรับหลักสูตรแม่บท ซึ่งมีความสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการปรับหลักสูตรที่ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.44 ได้มีส่วนร่วมด้วยการเป็นผู้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บท และเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแม่บทที่ได้ดำเนินการปรับ และจากการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.33 ได้พบปัญหาสำคัญในการปรับหลักสูตรแม่บท คือ การที่ครูมีเวลาในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นน้อย เนื่องจากการที่ครูมีภาระงานในการทำงานมาก จะต้องทำงานทั้งงานการสอนและงานธุรการของโรงเรียน แต่สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.88 ได้พบปัญหา ผู้ปกครองนักเรียนไม่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เพื่อใช้เป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาระดับสูงต่อไป รวมไปถึงการที่ผู้ปกครองนักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

ในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ครูได้คาดหวังต่อการที่บุคลากรท้องถิ่นให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้านที่ครูได้ขอความร่วมมือ ขณะเดียวกันผู้ปกครองนักเรียนได้คาดหวังที่จะให้การสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และร่วมบริจาคทุนทรัพย์ให้แก่โรงเรียนเท่าที่ฐานะทางเศรษฐกิจจะสามารถสนับสนุนได้ สำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.66 ได้คาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมโดยการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้แก่โรงเรียน และผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.66 ได้คาดหวังที่จะจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนที่ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

4. การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ในการดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู และ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.36 ไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในขณะที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.29 ได้ให้การส่งเสริมแก่โรงเรียนที่ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น โดยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรแม่บท และได้เข้าร่วมกับคณะทำงานในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รวมทั้งได้เสนอแนะเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น พร้อมทั้งให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์วิธีการประเมินผล เมื่อโรงเรียนได้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ได้ให้การนิเทศติดตามผล จนกระทั่งได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินผลการสอนของครู

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่น พบว่า ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.55 ได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้แก่โรงเรียน ขณะที่ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.88 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.88 ได้พบปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรท้องถิ่น เนื่องจากการที่บุคลากรท้องถิ่นไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.33 ได้พบปัญหา ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากครูไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ขณะที่ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.55 ที่พบปัญหา ภาระงานของครูที่มีมากทำให้ครูไม่มีเวลาดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวที่กล่าวมาในข้างต้น ทำให้ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.44 ให้การส่งเสริมแก่โรงเรียนประถมศึกษา ด้วยการให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนด้วยการนำบุคลากรในโรงเรียนไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เช่นเดียวกันกับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.88 ได้ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ครูเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

5. ประโยชน์และปัญหาในการที่บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียนของครูนั้น ครูทั้งหมดไม่พบปัญหาใดเลยในการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น รวมทั้งด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท สำหรับ ประโยชน์จากการที่บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.44 เห็นว่าก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่โรงเรียนได้เห็นคุณค่าของท้องถิ่น และครูร้อยละ 77.77 เห็นว่าทำให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น

6. แนวทางการส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.44 เห็นว่าศึกษานิเทศก์ไม่สามารถติดต่อกับชุมชนได้โดยตรง แต่ศึกษานิเทศก์สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้มีนโยบายให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีการติดต่อกับชุมชนด้วยตนเองเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น นอกจากนี้ ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดได้ใช้วิธีการพูดแนะนำให้ผู้ปกครองนักเรียนด้วยกันเห็นความสำคัญและชักชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.44 ได้ใช้วิธีการจัดประชุมชาวบ้าน เพื่อสำรวจความต้องการและติดต่อกับชาวบ้านซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น สำหรับผู้นำท้องถิ่นทั้งหมด ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ให้ท้องถิ่นรับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในลักษณะของการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น โดยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะดังกล่าวจะมีครูคนเดียวเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อให้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามชุดอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การสร้างและพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งในการดำเนินการนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มีคำสั่งให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด คัดเลือกโรงเรียนเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามชุดอบรมด้วยตนเอง จำนวน 2 โรงเรียน โดยในแต่ละโรงเรียนจะคัดเลือกครู 1 คน เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แล้วนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การคัดเลือกครูและโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ก็เพื่อให้ครูได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามหนังสือชุดอบรมด้วยตนเอง เรื่องการสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตามที่ได้รับจากหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาในแต่ละจังหวัด ซึ่งเมื่อครูได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแล้วก็จะสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ครูและโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ ได้ แต่จากหนังสือชุดอบรมด้วยตนเอง เรื่องการสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจะเป็นไปในลักษณะของการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และกระบวนการที่เสนอแนะไว้ในหนังสือนั้นเป็นกระบวนการที่ครูสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับหลักสูตรให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่น ในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นผลการวิจัย พบว่า **ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครู** ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยที่**สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น**ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย แต่สำหรับผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเนื่องจาก ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า นโยบายในการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ซึ่งเป็นไปในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับความคาดหวังของครูที่ได้คาดหวังให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้านนโยบาย อีกทั้งผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่เฉพาะแต่ผู้ปกครองนักเรียนเท่านั้น แต่หมายรวมถึงบุคลากรท้องถิ่นทุกฝ่ายทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกโรงเรียน ควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากนโยบายเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งหากผู้ปกครองนักเรียน หรือชุมชนมีความต้องการที่จะให้โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนที่เป็นบุตรหลานในทิศทางใด ก็ควรอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง รวมทั้งเข้าร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับทางโรงเรียน เพื่อที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

ดังที่นโยบายพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ได้เน้นถึงการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษา โดยความรับผิดชอบดังกล่าวจะต้องเริ่มตั้งแต่ด้านนโยบาย เนื่องจาก นโยบายเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา หากมีการประสานงานร่วมกันทั้งโรงเรียนและท้องถิ่น กล่าวคือ โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม ท้องถิ่นก็ให้ความร่วมมือและเต็มใจที่จะเข้าร่วม ก็จะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการที่ท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดการศึกษาของโรงเรียนตั้งแต่แรก ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกมีอำนาจและความรู้สึกรับผิดชอบต่อท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้การดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปด้วยดี (ประภอบ คุปรัตน์ , 2528) ซึ่งสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2540) ที่ได้ให้แนวคิดไว้ว่า หลักสูตรการศึกษานั้นต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของทรัพยากรในท้องถิ่น และโรงเรียน นอกจากนี้จากงานวิจัยของ กนกวรรณ รุกขชาติ (2541) ได้พบว่าการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนที่มี

ต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น จะต้องให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมกำหนดนโยบายของหลักสูตร เพราะนโยบายเป็นจุดมุ่งหมายที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการทางการศึกษา เมื่อต้องการจะให้การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง องค์กรชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากองค์กรชุมชนเป็นผู้รู้ และเข้าใจในสภาพและปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี

ดังนั้นเพื่อให้การกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง บุคลากรท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนโยบายอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย จนกระทั่งการเข้าร่วมกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นมีความสอดคล้องและสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

3. การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นนั้น ผลการวิจัย พบว่า **ศึกษานิเทศก์**ส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นผู้สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการสนับสนุนจะเป็นในลักษณะของการให้คำแนะนำ การจัดอบรมความรู้ รวมทั้งการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครู เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น แล้วนำความรู้ที่ได้นั้น ไปดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทขึ้นมาใช้ภายในโรงเรียน ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของศึกษานิเทศก์ ดังที่ สจัด อุทรานันท์ (2527) ได้กล่าวถึงบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร ที่จะต้องช่วยเหลือและพัฒนาครู ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและดำเนินการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับการวิจัยของ จินตนา สุขสมแดน (2541) พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้ทำการส่งเสริมสนับสนุนแก่โรงเรียนที่ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ครูเนื่องจาก ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับบุคลากรส่วนใหญ่ในโรงเรียนและมีข้อมูลในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรแม่บท ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จนกระทั่งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น อันจะทำให้ศึกษานิเทศก์มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการปฏิบัติงานในการพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ในขณะที่เดียวกันผลการวิจัยของจินตนา สุขสมแดน (2541) พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ควรมีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นให้มีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อจะได้เป็นการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการนั้นได้ผลดีและมีคุณภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้ครูเกิดความกระตือรือร้น และมีกำลังใจในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ นั้น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ด้วยการเป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของครู โดยใช้วิธีการจัดบรรยากาศในโรงเรียน การจัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่นแก่ครู รวมทั้งการเป็นผู้ประสานงานระหว่างท้องถิ่นกับโรงเรียน ซึ่งการที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจและให้การสนับสนุนแก่ครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเต็มที่นั้น จะส่งผลให้ครูมีความกระตือรือร้นในการดำเนินการปรับหลักสูตรท้องถิ่นให้เข้ากับหลักสูตรแม่บท อีกทั้งจะทำให้ครูมีกำลังใจที่ดีในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีความคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนคือผู้ที่มีฐานะในการเป็นผู้นำของโรงเรียน หากผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้ครูภายในโรงเรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยวิธีการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ดังที่จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการใช้หลักสูตร ด้วยการจัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ การให้บริการและสนับสนุนการสอนของครู รวมไปถึง การให้ขวัญและกำลังใจเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู อันจะทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ สัจด์ อุทรานันท์ (2527) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน เพราะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น บุคลากรท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งหากผู้บริหารโรงเรียนมี

ความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่น สามารถประสานสัมพันธ์กับท้องถิ่นได้ ก็จะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับครูที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่จะดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทในลักษณะของการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจะปรับใช้กิจกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง และการศึกษานอกสถานที่ โดยจะเน้นในรายวิชาสังคมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี เปี่ยมคล้า (2536) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้วยวิธีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการที่ครูได้ดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมาก เนื่องมาจากกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น เนื้อหาส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม แล้วเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับเรื่องสภาพในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียน ทำให้ครูสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ครูได้ดำเนินการปรับและเลือกใช้จะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงและการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ทำให้องค์ความรู้ที่ได้นั้นคงอยู่กับผู้เรียนได้นาน

จากผลการวิจัย ยังพบอีกว่า ครูได้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น โดยการใช้วิธีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่น้อยมาก เนื่องจาก การจัดทำคำอธิบายรายวิชาที่มีกระบวนการหรือขั้นตอนที่ใช้ในการจัดทำเป็นระบบ รวมถึงการนำคำอธิบายรายวิชาที่ได้จัดทำขึ้นมาใหม่มาใช้จะต้องของอนุมัติจากหน่วยงานต้นสังกัดเสียก่อน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาไว้ และหลังจากที่ได้ดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชาเสร็จสิ้น ขั้นตอนสุดท้าย ก่อนที่จะนำคำอธิบายรายวิชาไปใช้ก็คือ จะต้องเสนอขออนุมัติต่อกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อุดสาห์ พาสกุล (2531) ที่พบว่าครูผู้สอนที่จะดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทจะต้องเสนอผ่านกระบวนการอันยาวนาน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ครูไม่กล้าที่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของ**ผู้ปกครองนักเรียน**ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมแก่โรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น การให้ความร่วมมือด้านแรงกายในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน รวมไปถึง การบริจาคทุนทรัพย์เพื่อสนับสนุนการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติโชติ ห้อยยี่งู (2527) ที่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในฐานะผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือในกิจการของโรงเรียนด้วยการเข้าร่วมประชุมและบริจาคเงิน และจากการวิจัยของ อวยพร ศิริวรรณ (2537) พบว่า ประชาชนให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน

นอกจากนี้ เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ครู เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือบุคลากรในท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น นั้น พบว่า โรงเรียนไม่พบปัญหาใดเลยจากการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ในทางตรงกันข้าม โรงเรียนจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครองนักเรียน เนื่องจาก การที่ผู้ปกครองมีความเชื่อถือในโรงเรียน รวมทั้งการที่ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการที่ผู้ปกครองจะให้การสนับสนุนแก่โรงเรียนอย่างเต็มที่นั้น โรงเรียนควรจะต้องสร้างศรัทธาให้แก่ผู้ปกครองนักเรียน ด้วยการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนที่เป็นบุตรหลานของผู้ปกครองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เมื่อได้สร้างศรัทธาให้แก่ผู้ปกครองนักเรียนแล้ว ก็จะทำให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน

นอกจากนี้ **สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่** ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ จะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้แก่โรงเรียน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะจัดสรรงบประมาณไว้ทั้งทางด้านพัฒนาสาธารณูปโภคให้แก่ท้องถิ่น และด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น โดยงบประมาณที่เกี่ยวกับการศึกษานั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะจัดสรรไว้ให้แก่โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจากการวิจัยของ วรณวิไล วรวิโฆษิก (2540) พบว่า กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนในหมู่บ้าน และตำบลให้มากที่สุด เพื่อให้การสร้างคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และ อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2540) ได้กล่าวถึง

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตราที่ 67 ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน และในทุกระดับการศึกษา ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้สนองตอบความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นสูง จึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้งในด้านการให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่น การเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน จนกระทั่งการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ ในฐานะที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตัวแทนของท้องถิ่น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ครู เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นพบว่า ปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นก็คือ การขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้มีงบประมาณสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และหน่วยงานส่วนกลางก็ไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณให้ ดังนั้นการที่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล ก็จะช่วยแก้ไขปัญหในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ อีกทั้งยังเป็นการนำไปสู่การประสานงานระหว่างโรงเรียนและท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของผู้นำท้องถิ่นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการบริหารหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้แก่โรงเรียน ด้วยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่าผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับบุคคลในท้องถิ่น ทำให้ทราบถึงความต้องการ และสภาพต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นเป็นอย่างดี ทำให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนในการดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่น รวมทั้งแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของเยาวชนซึ่งเป็นบุตรหลานของคนในท้องถิ่น การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น จะทำให้ การจัดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นได้โดยตรง (กรมวิชาการ , 2540)

4. การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นใน การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตร แม่บท

ผลการวิจัยพบว่า **ศึกษานิเทศก์** ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ในฐานะที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น แต่สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

สาเหตุของการที่โรงเรียนดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นน้อย ได้แก่ การที่จะดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมานั้น จะต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างนาน รวมไปถึงการที่ครูจะต้องใช้เวลาในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นมาก แต่ครูโดยส่วนใหญ่จะมีภาระงานมาก ทำให้ครูมีเวลาในการทำงานน้อย ทั้งนี้ครูจะต้องรับหน้าที่ทั้งงานสอน และงานธุรการของโรงเรียน

สาเหตุประการต่อมา ได้แก่ การที่โรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ทำให้บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามคู่มือการอบรมตนเอง ซึ่งภายในคู่มือนั้นจะเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในลักษณะของการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น (กรมวิชาการ , 2541)

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ การที่โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนนั้น ครูส่วนใหญ่เห็นว่า ส่วนกลางไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ครูจึงได้ดำเนินการจัดหารายได้เพื่อเป็นทุนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้ง การของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล และการบริจาคของผู้ปกครองนักเรียน แต่จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้วิจัยนั้น พบว่า กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยตั้งแต่ปี 2539-2541 ได้จัดสรรงบประมาณไปแล้วทั้งสิ้น 21,509,000 บาท แต่งบประมาณดังกล่าวต้องจัดสรรให้

ทั่วทั้งประเทศไทย จึงอาจทำให้บางโรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ นอกจากนี้โรงเรียนที่ต้องการงบประมาณ จะต้องทำโครงการเสนอผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จนกระทั่งเสนอถึงกรมวิชาการ เมื่อได้รับการพิจารณาแล้วจึงจะได้รับงบประมาณ ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดงบประมาณในการดำเนินการ

5. ปัญหาสำคัญที่พบจากการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น จะพบปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นน้อย เนื่องจากบุคลากรท้องถิ่นได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ผู้วิจัยได้พบปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ก็คือ ถึงแม้ว่าผู้ปกครองนักเรียนจะได้ให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ผู้ปกครองนักเรียนส่วนหนึ่งยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนของหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนดังกล่าวเห็นว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นที่โรงเรียนได้นำมาสอนให้แก่ผู้เรียนนั้น ผู้ปกครองเห็นว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้เองจากผู้ปกครอง โรงเรียนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำมาสอนให้แก่เด็ก และผู้ปกครองต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เป็นความรู้พื้นฐานในการศึกษาระดับสูงต่อไป ซึ่งความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นเช่นนี้ เกิดมาจากความคิดที่ถูกลูกฝังมานาน ว่าควรจะให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาในระดับสูงเพื่อที่จะได้ประกอบอาชีพรับราชการ ผู้เรียนที่เป็นบุตรหลานจะได้ไม่ต้องมาประกอบอาชีพเช่นเดียวกับผู้ปกครอง โดยความคิดดังกล่าวนี้เริ่มเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่เริ่มจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้คนเข้ารับราชการมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การศึกษารวมของไทยในปัจจุบันไม่สามารถทำให้คนรักถิ่นฐาน เกิดปัญหาการละทิ้งถิ่นฐาน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวควรได้รับการแก้ไข โดยการชี้แจง ให้ผู้ปกครองได้ตระหนักและคุณค่าขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น รวมทั้งเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ภายในโรงเรียน โดยผู้ที่สามารถชี้แจงให้ผู้ปกครองหรือแม้แต่บุคคลในท้องถิ่นให้มีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เรียน รวมถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นผู้นำในชุมชนซึ่งหากมีความเข้าใจเป็นอย่างดีก็จะสามารถขยายผลให้คนในท้องถิ่นมีความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ขณะเดียวกันผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในปัจจุบันระบบการจัดการศึกษาของไทยยังมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อให้ได้เข้าเรียนสถาบันการศึกษาระดับสูง ซึ่งจะใช้วิธีการสอบแข่งขันเนื้อหาวิชาความรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานจากส่วนกลางเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถของผู้เรียน ส่งผลให้ครูและผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนเห็นว่าการเรียนในรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่น จะทำให้ผู้เรียนไม่

สามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ในการแข่งขันในการเรียนระดับสูงต่อไปได้ เนื่องจากความรู้ที่เรียนจากหลักสูตรท้องถิ่นนั้นไม่ได้ถูกนำมาบรรจุไว้ในการสอบแข่งขัน อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองและครูบางส่วนไม่ให้การสนับสนุนต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเท่าที่ควร

6. ความคาดหวังของบุคลากรท้องถิ่นในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ครูส่วนใหญ่คาดหวังให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้านแก่ทางโรงเรียน รวมไปถึง การให้ความร่วมมือในการบริจาคทุนทรัพย์ เพื่อเป็นงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับโรงเรียน และจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการให้แก่โรงเรียน เช่นเดียวกับความต้องการของผู้นำท้องถิ่นที่จะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน เพียงแต่ผู้นำท้องถิ่นไม่สามารถให้ความสนับสนุนในด้านงบประมาณได้ เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นไม่มีงบประมาณในการจัดสรรให้แก่สถานศึกษา ตรงกันข้ามกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับงบประมาณจากงบมียาชาวา รวมทั้งได้รับงบประมาณมาจากการจัดเก็บรายได้เป็นของตนเอง โดยการจัดเก็บภาษีในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (สนน วัชรเกษมสินธุ์ , 2540) แต่สำหรับผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่แล้วนั้น ไม่มีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองไม่มีความรู้ และเรื่องของนโยบายควรเป็นเรื่องที่ทางโรงเรียนต้องดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า บุคลากรท้องถิ่นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่น เพราะการที่ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของบุคลากรท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้บริหารโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูหนึ่งคนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แต่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดีจะต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายตั้งแต่การคิด การดำเนินงาน และการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น โดยควรจัดอบรมและนำผู้บริหารโรงเรียนไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

สำหรับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น จากผลการวิจัยพบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ การที่ครูขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทำให้ครูมีดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะของการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บทน้อย ดังนั้นควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู รวมทั้งจัดสรรเวลาในการทำงานที่เหมาะสมให้แก่ครู เพื่อที่ครูจะได้มีเวลาในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

นอกจากนี้การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรน้อย ดังนั้นจึงควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ และให้คำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยวิจัย

การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นมีประสิทธิภาพ แต่จากการศึกษามีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นนั้น บุคลากรท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาระบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และเป็นตัวอย่างให้แก่บุคลากรท้องถิ่นในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกวรรณ รุกขชาติ. **แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

กัลยานี ปฎิมาพรเทพ. **หลักสูตรท้องถิ่น**. วารสารวิชาการ. (ตุลาคม 2541): 29 –34 .

กิตติโชติ ห้อยยี่ภู่. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนถิ่นโอภาสวิทยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

กิตติพิศ ศิริสูตร. **การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

เกสร สิงห์ธนะ. **การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **การสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2541.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , สำนักงาน , คู่มือการอบรมครู แนวการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และการจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การ-
ศาสนา , 2534.

คณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ , สำนักงาน. **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7**
(พ.ศ. 2535 – 2539). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ ,
2535.

คณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ , สำนักงาน. **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.**
2540 – 2544). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ ,
ม.ป.ป. (เอกสารอัดสำเนา)

จันทิภา ลิมปิเจริญ. **หลักสูตรเถื่อน**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูภูเก็ต, 2523.

จินตนา สุขสมแดน. **การศึกษาการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ**
ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการ-
ศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2541.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2539 .

ทัศนีย์ ศุภเมธี. **หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ , 2535.

อึ้ง บัวศรี. **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : เอร่าวัน-
การพิมพ์, 2534.

บุญมี เณรยอด. **หลักการพัฒนาหลักสูตร**. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป (เอกสารอัดสำเนา)

ประกอบ คู่ปรัตน์. แนวคิดการคืนการศึกษาแก่ประชาชน. วารสารครุศาสตร์. ปีที่ 21
(กรกฎาคม – กันยายน 2535) : 1-11.

ปราณี เปี่ยมคล้าย. บทบาทของครูประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสร้าง-
เสริมประสบการณ์ชีวิต เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

พะยอม แก้วกำเนิด. หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.

พชนีญ์ บุระพันธ์. การศึกษาการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์-
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2537.

มณฑิชา ชนะสิทธิ์. การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน
ประถมศึกษาในโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน สังกัด
สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถม-
ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

รวีวรรณ ศรีศรีรัมย์. เอกสารการสอนชุดจิตวิทยาการสอน หน่วยที่ 6. กรุงเทพมหานคร
: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.

รัตน์ บัวสนธิ์. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับประถมศึกษา แนวคิดและปฏิบัติการ.
สารพัฒนาหลักสูตร . (กันยายน – ตุลาคม 2531)

วรรณวิไล วรวิจิตร. การศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองการบริหารส่วน
ตำบล ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์-
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกระบบ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2540.

- วราภรณ์ บางเลี้ยง. **สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ
ท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลง-
กรณ์ มหาวิทยาลัย, 2534.
- วิจิตร ไชยศิลป์. **การสำรวจการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครู ในตรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2536.
- วิชัย ราชภูริศิริ. **หลักสูตรและแบบเรียนมัธยมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช ,
2524.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน : ภาคปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร
: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาน-
มิตร, 2525.
- วิชาการ , กรม. **การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น.** 2534. (อัดสำเนา)
- วิชาการ , กรม. **การพัฒนารายวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นในหลักสูตรมัธยม-
ศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 . พิมพ์ครั้งที่ 2 .** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหลัก-
สูตร กรมวิชาการ , 2540.
- วิชาการ , กรม. **คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).**
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2535.
- วิชาการ , กรม. **คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภา , 2536.

วิชาการ , กรม. **คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภา , 2536.

วิชาการ , กรม. **ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร**. เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุม
สัมมนาผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ประจำปี งบประมาณ 2539 . (กุมภาพันธ์ –
มีนาคม 2539) . (เอกสารอัดสำเนา)

วิชาการ , กรม. **เอกสารรายงานโครงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความ
ต้องการของท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ , 2541. (เอกสารอัดสำเนา)

ศักราช ฟ้าขาว. ทำอย่างไรให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา. **วารสารข้าราชการ-
ครู**. ปีที่ 20 (เมษายน – พฤษภาคม 2543) : 40 – 43 .

สังัด อุทรานันท์. **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : วงเด็อนการพิมพ์
, 2527.

สนุน วิชระเกษมสิทธิ์. อบต. เพื่อกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม**.
ปีที่ 24 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2540) : 60 – 63.

สุมิตร คุณากร. **หลักสูตรและการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ ,
2533.

สปช. ร่อนจดหมายขอเงิน อบต. ค่านม – ค่าอาหาร . 20 เมษายน 2542 . **ไทยโพสต์** : 13.

อรสา ปราชญ์นคร. **หลักสูตรและแบบเรียนมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา-
พานิช , 2525.

อัญชลี ธรรมวิทีกุล. โฉมใหม่การศึกษาท้องถิ่นหลัง อบต. แสดงพลัง. 5 กันยายน 2540 .
มติชน : 11.

อุตสาหกรรม พาสกุล. การมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรประถมศึกษา
 ศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา-
 มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2534.

ภาษาอังกฤษ

Kopong. Elias. Informal learning: a case study of local curriculum development in
 Indonesia. Abstract from: <http://cdnet2>. Car.chula. ac. th.

Norton, Gray. “ Who writes the curriculum ?” . Abstract from: <http://cdnet2>.
 Car.chula. ac. th.

Orstein, Allan C. and Hunkins, Frances P. Curriculum Foundation , Principles and
 Issues. New York: Mega cochran, 1993.

Saban, Ahmet. Outcomes of teacher participation in the curriculum development
 process. Abstract from: <http://cdnet2>. Car.chula. ac. th.

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขาวิช คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นางอัจฉรา จันทพลาบูรณ์ นักวิชาการ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
4. นายสมชัย แซ่เจีย ศึกษาพิเศษ สำนักงานการประถมศึกษา-
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
5. นางสาวนีย์ ไชยมงคล โรงเรียนบ้านสันมะเค็ด จังหวัดเชียงราย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 8

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับศึกษานิเทศก์

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้ มี 2 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง หรือส่วนท้องถิ่นเพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน

การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยสามารถดำเนินการได้ 5 ลักษณะดังนี้

1. การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
2. การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา
3. การจัดทำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่
4. การปรับปรุง และ เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
5. การจัดทำสื่อการสอนขึ้นใหม่

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท หมายถึง การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินหลักสูตร

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้าสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบในแต่ละข้อได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยการทำเครื่องหมาย / หน้า วงเล็บที่ท่านได้ปฏิบัติงาน หรือทำงาน ดังกล่าวตามความเป็นจริงและหากมีรายการ นอกเหนือที่กำหนดโปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างไร
  - ( ) ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับส่วนกลาง
  - ( ) ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับท้องถิ่น
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....
2. ท่านได้ดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างไร
  - ( ) ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรทุกโรงเรียน
  - ( ) ให้ขวัญและกำลังใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) ติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
  - ( ) สนับสนุนให้โรงเรียนมีโอกาสศึกษา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) เผยแพร่ผลงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....
3. ท่านมีวิธีการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างไร
  - ( ) คัดเลือกตามขนาดของโรงเรียน
  - ( ) คัดเลือกจากโรงเรียนดีเด่น
  - ( ) คัดเลือกตามความสมัครใจของแต่ละโรงเรียน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

การมีส่วนร่วมในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

1. ท่านได้ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นอย่างไร

1.1 ด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ( ) วิธีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน
- ( ) การวิเคราะห์หลักสูตรแม่บท
- ( ) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรม
- ( ) วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) ให้คำแนะนำ
- ( ) จัดประชุม อบรม หรือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- ( ) ให้การนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรม
- ( ) ประเมินผลการจัดกิจกรรม
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.2 ด้านการปรับ/เพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) ปรับรายละเอียดให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
- ( ) ศึกษาวิเคราะห์สภาพและข้อมูลในท้องถิ่น
- ( ) นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเพิ่มเติม
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) ให้คำแนะนำ
- ( ) แจกเอกสารความรู้
- ( ) จัดประชุม อบรม สัมมนา
- ( ) ให้การนิเทศการสอน
- ( ) ปรับคาบเวลาเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหา
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.3 ด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขั้นใหม่

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) การจัดทำในรูปแบบของคณะทำงาน
- ( ) การเสนอขออนุมัติการใช้คำอธิบายรายวิชาใหม่
- ( ) การจัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดประกอบการจัดทำคำอธิบาย
- ( ) การประเมินผลคำอธิบายรายวิชา
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) จัดประชุม อบรม สัมมนา
- ( ) จัดสรรงบประมาณในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา
- ( ) แจกเอกสารความรู้
- ( ) ให้บริการวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการสอนที่ใช้ในรายวิชาใหม่
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.4 ด้านการปรับปรุง / เลือกลงสื่อการเรียนการสอน

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) การปรับปรุงหนังสือเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น
- ( ) การปรับปรุงคู่มือครูและแผนการสอน
- ( ) การปรับปรุงหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดอบรมความรู้
- ( ) ให้บริการสื่อการเรียนการสอน
- ( ) ให้เอกสารความรู้เกี่ยวกับการเลือกสื่อการเรียนการสอน
- ( ) ให้คำแนะนำในการเลือกสื่อการเรียนการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.5 ด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) การจัดทำหนังสือเรียนขึ้นมาใหม่
- ( ) การจัดทำคู่มือครู
- ( ) การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- ( ) การจัดทำหนังสืออ่านนอกเวลา
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) แนะนำวิธีการจัดทำสื่อการเรียนการสอน
- ( ) จัดอบรม/ ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อ
- ( ) ให้อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน
- ( ) จัดสรรงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านได้ดำเนินการนิเทศแก่ครูที่ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นอย่างไร

- ( ) ให้การนิเทศด้วยตนเอง
- ( ) ให้ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายใน
- ( ) ให้ครูผู้สอนนิเทศตนเอง
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

1. ท่านได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานอย่างไร

- ( ) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรแม่บท
- ( ) รวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้แก่โรงเรียน
- ( ) ร่วมเป็นคณะกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- ( ) ร่วมวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลพื้นฐาน
- ( ) ร่วมคัดเลือกข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) ร่วมกำหนดจุดมุ่งหมายให้เหมาะสมกับนักเรียน
  - ( ) ร่วมกำหนดจุดประสงค์ย่อยของจุดมุ่งหมาย
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
3. ท่านได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดเนื้อหาสาระ อย่างไร
  - ( ) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในหลักสูตรแม่บท
  - ( ) เสนอแนะเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานคัดเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. ท่านได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล อย่างไร
  - ( ) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
  - ( ) เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผลให้แก่โรงเรียน
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการคัดเลือกเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. ท่านได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ อย่างไร
  - ( ) เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ครู
  - ( ) เป็นผู้ประสานงานทางวิชาการ
  - ( ) ให้การนิเทศและติดตามผล
  - ( ) ประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. ท่านได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) ประเมินผลการสอนของครูผู้สอนรายวิชาของหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) ประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนในรายวิชาของหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) นำเสนอผลการประเมินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแก่ สปจ.
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 8

แบบสอบถามชุดที่ 2

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้ มี 2 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง หรือส่วนท้องถิ่นเพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน

การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยสามารถดำเนินการได้ 5 ลักษณะดังนี้

1. การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
2. การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา
3. การจัดทำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่
4. การปรับปรุง และ เลือกลงใช้สื่อการเรียนการสอน
5. การจัดทำสื่อการสอนขึ้นใหม่

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท หมายถึง การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินหลักสูตร

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเติมคำตอบหรือเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ
  - ( ) ชาย
  - ( ) หญิง
2. อายุ
  - ( ) 20 – 30 ปี
  - ( ) 31 – 40 ปี
  - ( ) 41 – 50 ปี
  - ( ) 51 – 60 ปี
3. วุฒิทางการศึกษา
  - ( ) ปริญญาตรี
  - ( ) ปริญญาโท
  - ( ) ปริญญาเอก
4. อายุราชการ
  - ( ) ต่ำกว่า 10 ปี
  - ( ) 11 - 20 ปี
  - ( ) 21 – 30 ปี
  - ( ) 31 ปีขึ้นไป
5. ท่านเคยได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขณะที่กำลังศึกษา หรือไม่
  - ( ) ไม่เคย
  - ( ) เคย ขณะศึกษาระดับ.....
6. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่
  - ( ) ไม่เคย
  - ( ) เคย จำนวน.....ครั้ง
7. ท่านมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่
  - ( ) ไม่มี
  - ( ) มี ในเรื่อง.....
8. กรณีได้รับการอบรมท่านได้ขยายผลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะใด
  - ( ) จัดอบรมครูภายในโรงเรียน
  - ( ) จัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่
  - ( ) นิเทศครูภายในโรงเรียน
  - ( ) เป็นวิทยากรให้แก่โรงเรียนอื่น
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน
ประถมศึกษา ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เหมาะสม
กับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบในแต่ละข้อได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยการทำเครื่องหมาย / หน้า
วงเล็บที่ท่านได้ปฏิบัติงาน หรือทำงาน ดังกล่าวตามความเป็นจริงและหากมีรายการนอกเหนือที่
กำหนด โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างไร
  - ( ) ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับส่วนกลาง
  - ( ) ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับส่วนท้องถิ่น
  - ( ) กำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นภายในโรงเรียน
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....
2. ท่านมีวิธีการคัดเลือกครูในโรงเรียนเพื่อดำเนินการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างไร
  - ( ) คัดเลือกจากความถนัดและความสามารถของครู
  - ( ) คัดเลือกตามความสมัครใจของครู
  - ( ) คัดเลือกจากรายวิชาที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

การมีส่วนร่วมในด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

1. ท่านได้ให้การส่งเสริมครูในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นอย่างไร

1.1 ด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) การวิเคราะห์สภาพและปัญหาในท้องถิ่น
- ( ) วิธีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน
- ( ) รูปแบบและแนวคิดใหม่ ๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน

- ( ) สถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) จัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม
- ( ) ให้บริการด้าน สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียน
- ( ) ให้การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณ
- ( ) ให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.2 ด้านการปรับ/เพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรแม่บท
- ( ) การวิเคราะห์สภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- ( ) การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาปรับ / เพิ่ม
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) ให้คำแนะนำ/คำปรึกษา
- ( ) จัดครูไปอบรมความรู้จากหน่วยงานอื่น
- ( ) บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์
- ( ) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่น
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.3 ด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชาชั้นใหม่

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) ข้อมูลพื้นฐาน
- ( ) วิธีการจัดทำคำอธิบายรายวิชา
- ( ) การขออนุมัติใช้คำอธิบายรายวิชา
- ( ) การประเมินผลคำอธิบายรายวิชา
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนแก่ครู
- ( ) จัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมครู
- ( ) จัดอบรมความรู้ให้แก่ครูในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา
- ( ) ส่งครูไปอบรมความรู้จากหน่วยงานอื่น
- ( ) บริการด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.4 ด้านการปรับปรุง / เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) การปรับปรุงหนังสือเรียน
- ( ) การปรับปรุงคู่มือครูและแผนการสอน
- ( ) วิธีการปรับปรุงสื่อการสอนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) ให้บริการสื่อการเรียนการสอน
- ( ) แนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอน
- ( ) ติดต่อประสานงานกับแหล่งสื่อการเรียนการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.5 ด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่

ให้การส่งเสริมในเรื่อง

- ( ) การจัดทำหนังสือเรียนขึ้นมาใหม่
- ( ) การจัดทำสื่อการสอนในรายวิชาขึ้นมาใหม่
- ( ) การจัดทำหนังสืออ่านนอกเวลา
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

โดยใช้วิธีการ

- ( ) ใช้งบประมาณในการจัดทำสื่อ
- ( ) บริการวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ
- ( ) จัดประกวดการจัดทำสื่อภายในโรงเรียน
- ( ) ส่งครูไปอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อ

- ( ) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อภายในโรงเรียน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านได้มีการประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นอย่างไร

- ( ) ดำเนินการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ( ) ประเมินผลจัดกิจกรรมการสอนของครู
- ( ) ประเมินผลการเรียนของผู้เรียน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บทภายในโรงเรียน ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร

- ( ) ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียนและสภาพท้องถิ่น
- ( ) เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากท้องถิ่น
- ( ) ร่วมทำงานกับคณะทำงานในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร

- ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรท้องถิ่น
- ( ) เสนอแนะจุดมุ่งหมายหลักและจุดประสงค์ย่อยของหลักสูตรให้แก่คณะทำงาน
- ( ) ร่วมกับคณะทำงานพิจารณาคัดเลือกจุดมุ่งหมาย
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
- ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการพิจารณาเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่น
  - ( ) ส่งเสริมการเขียนแผนการสอนของคุณครู
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลของหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
- ( ) เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผลให้แก่คณะทำงาน
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการพิจารณาเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการคัดเลือกเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่างไร
- ( ) จัดเตรียมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) จัดครูเข้าสอนในรายวิชาของหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) ให้บริการและสนับสนุนการสอนของคุณครู
  - ( ) ให้การนิเทศและติดตามผลแก่ครูผู้สอน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
- ( ) เป็นผู้ดำเนินการประเมินผลการสอนของคุณครู
  - ( ) เป็นผู้ดำเนินการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) เป็นผู้ดำเนินการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 8

แบบสอบถามชุดที่ 3

สำหรับครูผู้สอน

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้ มี 2 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง หรือส่วนท้องถิ่นเพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน

การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยสามารถดำเนินการได้ 5 ลักษณะดังนี้

1. การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
2. การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา
3. การจัดทำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่
4. การปรับปรุง และ เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
5. การจัดทำสื่อการสอนขึ้นใหม่

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท หมายถึง การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา
ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และ
ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

คำชี้แจง ให้เติมคำตอบหรือเลือกคำตอบในแต่ละข้อได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยการ
ทำเครื่องหมาย / หน้าวงเล็บที่ท่านได้ปฏิบัติงาน หรือทำงาน ดังกล่าวตามความเป็นจริง และ
หากมีรายการนอกเหนือที่กำหนดโปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
  - ( ) ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับส่วนกลาง
  - ( ) ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับส่วนท้องถิ่น
  - ( ) ได้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....
2. ท่านมีวิธีการดำเนินงานตามนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
  - ( ) กำหนดแผนงานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) เสนอแผนงานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแก่ผู้บริหารโรงเรียน
  - ( ) คัดเลือกวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

การมีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

1. ท่านได้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น โดยปรับกิจกรรมการเรียน

2. การสอน อย่างไร

1) ดำเนินการปรับใช้กิจกรรม.....

ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....

ระดับชั้น.....โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรม.....

2) ดำเนินการปรับใช้กิจกรรม.....

ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....

ระดับชั้น.....โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรม.....

- 3) ดำเนินการปรับใช้กิจกรรม.....
 ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
 ระดับชั้น.....โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรม.....
- 4) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.1 ท่านได้ดำเนินการปรับใช้กิจกรรมการเรียนการสอนใดมากที่สุด

- ( ) การทดลอง
 ( ) การสาธิต
 ( ) การศึกษานอกสถานที่
 ( ) การแสดงบทบาทสมมติ
 ( ) การบรรยาย
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.2 ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน

- ( ) ศึกษาผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา
 ( ) ศึกษาหลักสูตรแม่บท
 ( ) ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล
 ( ) ศึกษาคำอธิบายรายวิชา
 ( ) ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 ( ) จัดทำแผนการสอนที่เน้นกิจกรรม
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

2. ท่านได้ดำเนินการปรับ/เพิ่มรายละเอียดของเนื้อหาวิชา อย่างไร

- 1) ดำเนินการปรับรายละเอียดในเรื่อง.....
 รายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
 ระดับชั้น.....โดยใช้เวลาในการเรียนการสอน.....
- 2) ดำเนินการปรับรายละเอียดในเรื่อง.....
 รายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
 ระดับชั้น.....โดยใช้เวลาในการเรียนการสอน.....

- 3) ดำเนินการปรับรายละเอียดในเรื่อง .....
- รายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
- ระดับชั้น.....โดยใช้เวลาในการเรียนการสอน.....
- 4) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2.1 ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการปรับ หรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา

- ( ) ศึกษาคำอธิบาย
- ( ) กำหนดรายละเอียดที่จะเพิ่ม/ ปรับ
- ( ) นำรายละเอียดเนื้อหา มาปรับให้เหมาะกับท้องถิ่น
- ( ) จัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรับ
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

2.2 รายละเอียดของเนื้อหาที่ท่านได้ดำเนินการปรับ/ เพิ่ม เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องใด

- ( ) สภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- ( ) การพัฒนาท้องถิ่น
- ( ) ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ( ) อาชีพที่สำคัญของท้องถิ่น
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านได้ดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่ อย่างไร

- 1) ดำเนินการในรายวิชา.....
- กลุ่มประสบการณ์.....ระดับชั้น.....
- โดยใช้เวลาในการเรียนการสอน.....
- 2) ดำเนินการในรายวิชา.....
- กลุ่มประสบการณ์.....ระดับชั้น.....
- โดยใช้เวลาในการเรียนการสอน.....
- 3) ดำเนินการในรายวิชา.....
- กลุ่มประสบการณ์.....ระดับชั้น.....
- โดยใช้เวลาในการเรียนการสอน.....
- 4) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3.1 ท่านได้ปฏิบัติอย่างไรในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่

- ( ) ศึกษาหลักสูตรแม่บท
- ( ) วิเคราะห์สภาพท้องถิ่น
- ( ) เขียนจุดประสงค์รายวิชา
- ( ) กำหนดเนื้อหา และคาบเวลาเรียน
- ( ) เขียนคำอธิบายรายวิชา
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

3.2 คำอธิบายรายวิชาใหม่ที่ท่านดำเนินการจัดทำขึ้นรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องใด

- ( ) สภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- ( ) การพัฒนาท้องถิ่น
- ( ) ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ( ) อาชีพที่สำคัญของท้องถิ่น
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ท่านได้ดำเนินการปรับ / เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน อย่างไร

- 1)ปรับ/เลือกสื่อการเรียนการสอนประเภท.....
เพื่อใช้ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
ระดับชั้น.....
- 2)ปรับ/เลือกสื่อการเรียนการสอนประเภท.....
เพื่อใช้ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
ระดับชั้น.....
- 3)ปรับ/เลือกสื่อการเรียนการสอนประเภท.....
เพื่อใช้ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
ระดับชั้น.....
- 4) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4.1 ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

- ( ) วิเคราะห์หลักสูตรแม่บท
- ( ) สำรวจสื่อการเรียนการสอน
- ( ) วิเคราะห์สื่อการเรียนการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4.2 ท่านได้ดำเนินการปรับปรุง / เลือกใช้สื่อการสอนชนิดใด

- ( ) หนังสือเสริมประสบการณ์
- ( ) แบบฝึกหัด
- ( ) รูปภาพ
- ( ) วัสดุ อุปกรณ์ในการทดลอง
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ท่านได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ อย่างไร

1) จัดทำสื่อการเรียนการสอนประเภท

เพื่อใช้ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
ระดับชั้น.....

2) จัดทำสื่อการเรียนการสอนประเภท.....

เพื่อใช้ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
ระดับชั้น.....

3) จัดทำสื่อการเรียนการสอนประเภท.....

เพื่อใช้ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....
ระดับชั้น.....

4) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5.1 ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน

- ( ) วิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตร
- ( ) วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหาสาระ และผู้เรียน
- ( ) กำหนดจุดประสงค์ของสื่อการเรียนการสอน
- ( ) จัดทำโครงร่างสื่อ
- ( ) เขียนต้นแบบและปรับปรุงสื่อ
- ( ) จัดทำสื่อที่สมบูรณ์
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5.2 ท่านได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนจากที่ใด

- ( ) งบประมาณของโรงเรียน
- ( ) การสนับสนุนจากหน่วยงานพิเศษ
- ( ) การบริจาคของผู้ปกครอง
- ( ) การสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. ท่านได้ดำเนินการประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นอย่างไร

- ( ) การประเมินผลการเรียนของผู้เรียน
- ( ) การสังเกต ความสนใจในการเรียนของผู้เรียน
- ( ) การตรวจผลงานของผู้เรียน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

1. ท่านได้ดำเนินการในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

ดำเนินการสร้างหลักสูตร.....

เพื่อใช้ในรายวิชา.....กลุ่มประสบการณ์.....

ระดับชั้น.....ซึ่งมีระยะเวลาของหลักสูตร.....

2. ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

- ( ) สัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
- ( ) เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากคนในท้องถิ่น
- ( ) พิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- ( ) คัดเลือกข้อมูลพื้นฐาน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

- ( ) พิจารณาข้อมูลพื้นฐาน
- ( ) กำหนดแนวทางในการสร้างหลักสูตร
- ( ) กำหนดจุดมุ่งหมาย
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....

4. ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร
- ( ) รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและจุดมุ่งหมาย
  - ( ) พิจารณาเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
  - ( ) เรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา
  - ( ) คัดเลือกเนื้อหาจากความสำคัญและความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
- ( ) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
  - ( ) พิจารณาเกณฑ์และวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมกับหลักสูตร
  - ( ) คัดเลือกเกณฑ์และวิธีการประเมินผลที่จะนำมาใช้
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. ท่านได้ปฏิบัติอย่างไรในการนำหลักสูตรไปใช้
- ( ) ศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นให้เข้าใจ
  - ( ) ทำความรู้จักผู้เรียน
  - ( ) ศึกษาแผนการสอน และคู่มือครู
  - ( ) จัดห้องเรียนให้ส่งเสริมแก่การเรียน
  - ( ) ปฏิบัติการสอนด้วยกลวิธีที่หลากหลาย
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
7. ท่านได้ปฏิบัติอย่างไรในการประเมินหลักสูตร
- ( ) ประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
  - ( ) ประเมินผลการเรียนของนักเรียน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 8

แบบสอบถามชุดที่ 4

สำหรับผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้ มี 2 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง หรือส่วนท้องถิ่นเพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน

การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยสามารถดำเนินการได้ 5 ลักษณะดังนี้

1. การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
2. การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา
3. การจัดทำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่
4. การปรับปรุง และ เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
5. การจัดทำสื่อการสอนขึ้นใหม่

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท หมายถึง การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินหลักสูตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเติมคำตอบหรือเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

- ( ) ชาย   ( ) หญิง

2. อายุ

- ( ) 20 –30 ปี
 ( ) 31 –40 ปี
 ( ) 41 –50 ปี
 ( ) 51 –60 ปี

3. วุฒิทางการศึกษา

- ( ) ระดับประถมศึกษา
 ( ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 ( ) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 ( ) ระดับใบประกาศวิชาชีพ
 ( )ปริญญาตรี
 ( )ปริญญาโท

4. สถานภาพ

- ( ) บิดา   นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่.....
 ( ) มารดา   นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่.....

5. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่

- ( ) ไม่เคย   ( ) เคย จำนวน.....ครั้ง

6. ท่านมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่

- ( ) ไม่มี   ( ) มี ในเรื่อง.....

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

คำชี้แจง ให้เติมคำตอบหรือเลือกคำตอบในแต่ละข้อได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยการทำเครื่องหมาย / หน้าวงเล็บที่ท่านได้ปฏิบัติงาน หรือทำงาน ดังกล่าวตามความเป็นจริงและหากมีรายการนอกเหนือที่กำหนดโปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. ท่านได้มีส่วนร่วมด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
  - ( ) เข้าร่วมกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับส่วนกลาง
  - ( ) ร่วมกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกับโรงเรียนประถมศึกษา
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
2. ท่านรับทราบนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างไร
  - ( ) รับทราบจากครูภายในโรงเรียน
  - ( ) รับทราบจากผู้บริหารโรงเรียน
  - ( ) รับทราบจากการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน
  - ( ) รับทราบจากผู้เรียนที่เป็นบุตร หลาน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

การมีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน อย่างไร
  - ( ) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นแก่ครู
  - ( ) บริจาคเงินในการจัดกิจกรรม
  - ( ) ให้ความช่วยเหลือด้านแรงกายในการจัดกิจกรรม
  - ( ) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจัดขึ้น
  - ( ) ช่วยครูสอนในบางชั่วโมง
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ด้านการปรับ / เพิ่ม รายละเอียดของเนื้อหาวิชา อย่างไร

- ( ) ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรายละเอียดในท้องถิ่นแก่ครู
- ( ) ให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือ
- ( ) เป็นวิทยากรรับเชิญในการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ด้านการจัดทำ คำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่ อย่างไร

- ( ) ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่น
- ( ) ร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา
- ( ) บริจาคเงินในการจัดทำคำอธิบายรายวิชา
- ( ) ออกแรงช่วยครูเมื่อครูขอความช่วยเหลือ
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ด้านการเลือก / ปรับปรุง สื่อการเรียนการสอน อย่างไร

- ( ) มอบสิ่งของในท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นสื่อการสอนแก่ครู
- ( ) แนะนำแหล่งสื่อการเรียนการสอนในท้องถิ่นแก่ครู
- ( ) แนะนำสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นให้กับครู
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ด้านการจัดทำสื่อ การเรียนการสอนขึ้นมาใหม่

- ( ) บริจาคเงินในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน
- ( ) บริจาควัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ
- ( ) ร่วมจัดทำสื่อกับครู
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น อย่างไร

- ( ) ประเมินผลการสอนของครู
- ( ) ตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียน
- ( ) ติดตามผลการสอนของครู
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

การมีส่วนร่วมในด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
  - ( ) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
  - ( ) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) ร่วมเป็นคณะทำงานในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
  - ( ) เสนอแนะจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการกำหนดจุดมุ่งหมาย
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการคัดเลือกจุดมุ่งหมาย
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
  - ( ) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
  - ( ) แนะนำเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานพิจารณาเนื้อหาสาระในหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล อย่างไร
  - ( ) เสนอแนะเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
  - ( ) ร่วมกับคณะทำงานในการพิจารณาเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. ท่านได้ส่งเสริมการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในโรงเรียน อย่างไร
  - ( ) ให้ความช่วยเหลือเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือ
  - ( ) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) แสดงความสนใจผลการเรียนของผู้เรียน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น อย่างไร
  - ( ) เสนอวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น
  - ( ) ร่วมประเมินการสอนของคุณครู
  - ( ) พิจารณาผลการเรียนของผู้เรียน
  - ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ภาคผนวก ค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
เขตการศึกษา 8

สำหรับ.....แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1	สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2	การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นและแนวทางส่งเสริม ให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง หรือส่วนท้องถิ่นเพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในโรงเรียน

การปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยสามารถดำเนินการได้ 5 ลักษณะดังนี้

1. การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
2. การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา
3. การจัดทำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่
4. การปรับปรุง และ เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
5. การจัดทำสื่อการสอนขึ้นใหม่

การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท หมายถึง การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินหลักสูตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่สัมภาษณ์.....
 วัน เดือน ปี ..... เริ่มสัมภาษณ์ เวลา ..... สิ้นสุดเวลา .....
 ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

อายุ .....ปี
 วุฒิการศึกษา .....

ตำแหน่ง.....

ประสบการณ์ในการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 จำนวน.....ครั้ง

ได้แก่.....
 .....
 .....

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์และแนวทางส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามี
 ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนโยบายการพัฒนา
 หลักสูตรท้องถิ่นด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นและด้านการสร้าง
 หลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

1. ท่านคิดว่า การมีส่วนร่วมที่ท่านมีความสำคัญอย่างไรในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 ความคิดเห็นโดยรวม

.....
 .....

1.1 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

.....
 .....

1.2 ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

.....
.....

1.3 ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

.....
.....

2. ท่านได้มีวิธีการใดหรือนโยบายใด ที่จะส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ขึ้นมาใช้ในโรงเรียน

ความคิดเห็นโดยรวม

.....
.....

2.1 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

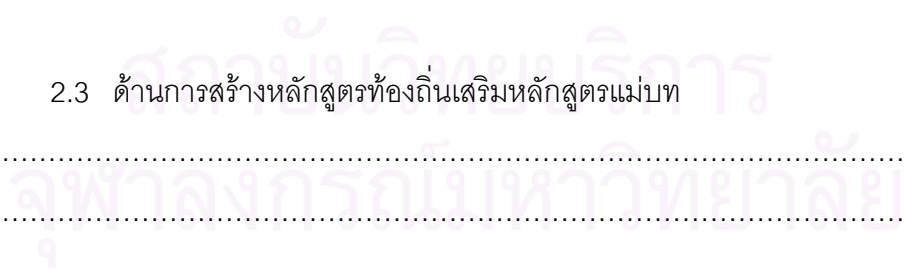
.....
.....

2.2 ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

.....
.....

2.3 ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

.....
.....

3. ท่านเห็นว่าท่านจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้อย่างไรบ้าง
 ความคิดเห็นโดยรวม

.....

.....

3.1 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

.....

.....

3.2 ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

.....

.....

3.3 ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

.....

.....

4. ท่านพบปัญหาใดจากการที่ท่านได้เข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และปัญหาดังกล่าวมี
 สาเหตุมาจากสิ่งใด และท่านได้ดำเนินการแก้ไขอย่างไร

4.1 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 ปัญหา

.....

.....

สาเหตุ

.....

.....

วิธีการแก้ไข

.....

.....

4.2 ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น
ปัญหา

.....
.....

สาเหตุ

.....
.....

วิธีการแก้ไข

.....
.....

4.3 ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท
ปัญหา

.....
.....

สาเหตุ

.....
.....

วิธีการแก้ไข

.....
.....

5. ท่านมีวิธีการ หรือ แนวทางใดในการส่งเสริมให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่น

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. ท่านคาดหวังที่จะให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างไร
ความคิดเห็นโดยรวม

.....
.....

6.1 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

.....
.....

6.2 ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

.....
.....

6.3 ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

.....
.....

7.ท่านพบประโยชน์และปัญหาใดบ้าง จากการที่บุคลากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่น

7.1 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ประโยชน์

.....
.....

ปัญหา

.....
.....

7.2 ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น
ประโยชน์

.....
 .....

ปัญหา

.....
 .....

7.3 ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท
ประโยชน์

.....
 .....

ปัญหา

.....
 .....

8. ท่านคาดหวังว่าท่านจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไร ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ความคิดเห็นโดยรวม

.....
 .....

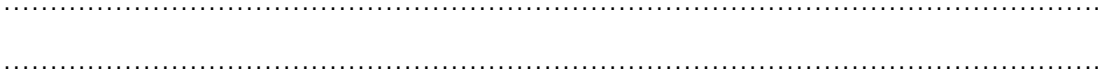
8.1 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

.....
 .....

8.2 ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น

.....
 .....

8.3 ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววิจิตรา ไสยะ เกิดวันที่ 16 มิถุนายน 2519 สำเร็จการศึกษา
ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2540 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท
ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย